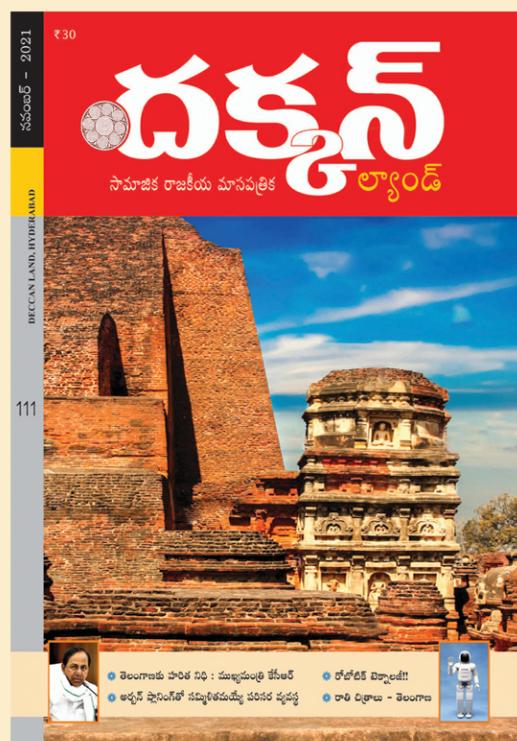


Deccan Land



November | NOV 2021

₹30

నవంబర్ - 2021

DECCAN LAND, HYDERABAD



దక්ଖ

సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

ల్యాండ్



- ❖ తెలంగాణకు హరిత నిధి : ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్
- ❖ అర్థవ్ ప్లానింగ్‌తో సమృద్ధితమయ్యే పరిసర వ్యవస్థ

- ❖ రోబోటిక్ పెక్కాలజీ!!
- ❖ రాతి చిత్రాలు - తెలంగాణ





MNR EDUCATIONAL TRUST

2-23 B / 350, Bhagyanagar (Phase III), Near HMT Hills, Opp : JNTU Kukatpally, Hyderabad – 500 072,

Ph : +91-40 - 23890835, 23899795, Fax : +91-40 - 23897380

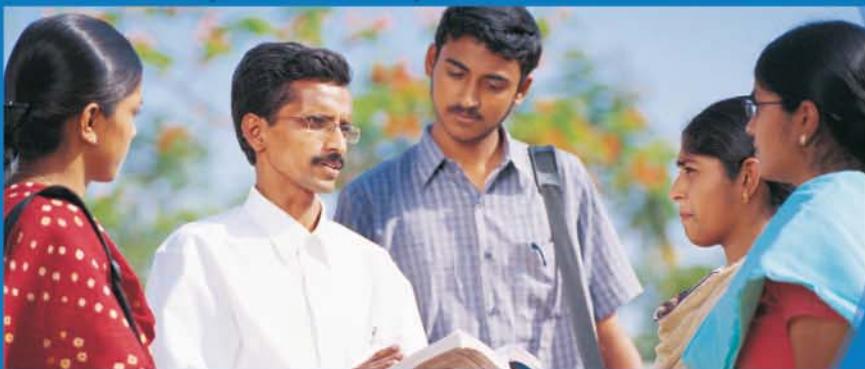
MNR HIGHER EDUCATION CAMPUS

MNR Nagar, Narsapur Road, Sangareddy, Gr. Hyderabad - 502 294, A.P.

Cell : (0) 99597 36679, (0) 99662 33332, (08455) 230524, 230525.

E-mail : info@mnrindia.org website : mnrindia.org

Enriching Lives Through Education & Health ...



MEDICAL
DENTAL
AYURVEDA
PHARMACY
NURSING
ENGINEERING
PHYSIOTHERAPY
EDUCATION
ARTS & SCIENCE
SCHOOLS

◆ 42 Top Grade Institutions ◆ 35 Years Track Record ◆ 42000 Students ◆ 1800 Faculty Members

MNR EDUCATIONAL TRUST established in 1974 at Hyderabad is a leading education power house in South India. The Trust governs 42 Institutions with 42,000 students & 1800 teaching staff in its various institutions. MNR Educational Trust offers courses ranging from Primary education to Graduation / Post – Graduation & Research.



Facilities

- » 110 acres Lushgreen campus
- » Central Library
- » Separate Hostels for Boys & Girls
- » Virtual Class rooms
- » Outdoor & Indoor Sports
- » Well connected by Air, Rail and Road
- » Airport pick-up on request
- » Separate & Secured (A/c, Non-A/c) hostels for Boys & Girls
- » Wi-fi Internet Facility on campus
- » Frequent Academic updation to Parent
- » Modern Mess/Canteen facility serving delicious food
- » Sports Complex with GYM, Indoor & Outdoor games
- » Super Market & Canteen Facility
- » 24 Hrs. Medical Facility in campus
- » ATM Banking Facility
- » Digital Classrooms

42 top Grade Institutions

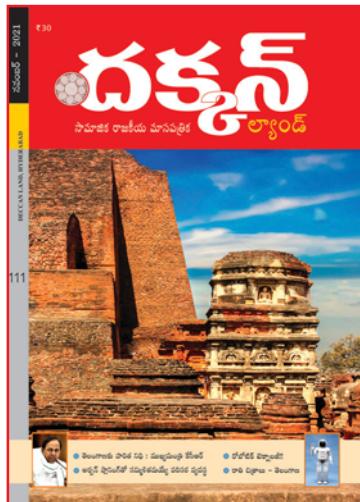
- » MNR Medical College
- » MNR Dental College
- » MNR Ayurveda Medical College
- » MNR College of Physiotherapy
- » MNR Master of Science (Medical) College
- » MNR Institute of Paramedicals
- » MNR College of Nursing
- » MNR School of Nursing
- » MNR College of Pharmacy
- » MNR College of Engineering & Tech.
- » MNR PG Teacher Education Colleges (M.Ed)
- » MNR Teacher Education Colleges (B.Ed)
- » MNR Elementary Teacher Education Colleges (D.Ed)
- » MNR Rural PG College of Education (M.Ed)
- » MNR TPT Teacher Education Colleges
- » MNR Degree Colleges
- » MNR Junior Colleges
- » MNR Residential Junior Colleges
- » MNR Residential Schools
- » MNR Group of Schools



M N Raju
Chairman



M. Ravi Varma
Director

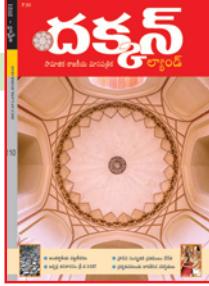


నలందా మహావిహార

నలంద విశ్వవిద్యాలయం భారత దేశంలోని జిహోరు రాష్ట్రంలో గల ప్రాచీన విశ్వవిద్యాలయం. నలందా అంటే సంస్కృతంలో జ్ఞానాన్ని ఇచ్ఛేధి అని అర్థం. నలందా అనే సంస్కృత పదం నలం (అనగా కమలము అనిఅర్థం, కమలం జ్ఞానానికి బిహ్వం) మరియు ద (అంటే ఇవ్వడం) అనే రెండు పదాల కలయిక ద్వారా పుట్టింది. షైనా తీర్థయాత్రికుడైన హ్యాయన్ త్యాగ్ నలందా పదానికి విధిధ వివరణలు ఇచ్చాడు. ఒక వివరణ ప్రకారం నలందకు ఆ పేరు మామిడి తీర్థపు మధ్యన ఉన్న చెరువులో నివసించే నాగుని వలన వచ్చింది. హ్యాయన్ త్యాగ్ సమూతించిన రెండవ వివరణ ప్రకారం ఒకప్పుడు బోధిసత్పుని రాజభాని ఇక్కడ ఉండేదని, ఆయన నిరంతర దానాలు చేసేవాడని అందుకే నలందా అన్న పేరు వచ్చిందని వివరించాడు. ప్రతిష్టాత్మకమైన యయనెన్నో జాబతాలో ప్రవేశించడంతో, నలంద విశ్వవిద్యాలయం ప్రతిష్టాత్మక పౌరుడా పాంచిన భారతదేశ 26వ సాంస్కృతిక పైట్టగా మారింది.



"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.
Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
E-mail: desk.deccan@gmail.com website : www.deccanland.com



మెయిల్ బాక్స్



చిరస్తురణీయులు చిందుల ఎల్లమ్మ

ఆదిలాబాద్ జిల్లా బాసరలో జన్మించిన చిందుల ఎల్లమ్మ అసలు పేరు సరస్వతి. ఎల్లమ్మ నాలుగో యేట ఆమె తండ్రికి చూపు పోవడంతో తల్లి మొక్కలో భాగంగా సరస్వతికి ఎల్లమ్మగా నామకరణం చేసి జోగిజీగా మార్చడం జరిగింది. అప్పటి నుంచి చిందుల ఎల్లమ్మగా పేరు ప్రభ్యాతులు సంపాదించింది. శ్రమ నుంచి పుట్టిన ఏ కళారూపమైనా మట్టి పరిమళాలు వెదజల్లుతుంది. అణచివేతకు గదైన సామాజిక వర్గాల జీవితాల నుంచి జనించే కళారూపాలేవైనా శ్రమను మరిపించేలా చేస్తాయి. ఇలాంటి కళారూపాలు ఎన్ని ఒడిదుడుకుల సునామీలొచ్చినా తట్టుకుని నిలబడతాయి. పునాదిలో మార్పు రానంతకాలం, శ్రమజీవుల జీవితాల్లో వెలుగులు పరుచుకోనంత కాలం అలాంటి కళలు సజీవంగానే ఉంటాయి. అలా సజీవంగా ఉన్న కళారూపాల్లో ‘చిందు భాగవతం’ కూడా ఒకటి. ఇలా చిందుల ఎల్లమ్మ జీవిత చరిత్రను, వారు అందుకున్న అవార్దులను తెలిపిన దక్కన్ ల్యాండ్కు బుఱపడి ఉంటాము.

- చింతకుంట జగదీష్, ఆదిలాబాద్



సిలి ధాన్యాలు

ప్రశ్నాత శాస్త్రవేత్త, ఆరోగ్య, ఆహార నిపుణులు డాక్టర్ ఖాదర్ అవిరామ కృషి ద్వారా, మన ముందు తరాలు ఆహారంగా తిన్న ఈ అద్భుత ఆహార ధాన్యాలు సిరి ధాన్యాలు తిరిగి వెలుగులోకి తెచ్చారు. ఈనాటి ఆధునిక రోగాల నివారణ, నిర్మాలనలో కూడా ఈ సిరిధాన్యాలు ఎలా కీలక పాత్ర వహిస్తాయో డాక్టర్ ఖాదర్ ప్రపంచానికి చాటి చెప్పున్నారు. ఇది మనకూ, మన ముందు తరాల వారికి, మన భూమిలకూ, మన వాతావరణానికి, మన ఆరోగ్యాలకూ ఒక వరం. ప్రపంచానికి మార్గదర్శక అద్భుత ఆహారంగా తిరిగి పరిచయం అపుతున్నాయి ఈ సిరి ధాన్యాలు.

- ఎ. పద్మావతి, జమ్ములమడుగు, కడప జిల్లా



ప్రకృతివరణం పరిచయం

శాస్త్రపరిశోధనలన్నీ సందర్భచితంగా, సమస్యల పరిష్కారానికి దోహదపడేలా జరుగుతాయి. కొన్ని శేధించబడితే, మరికొన్ని కాకతాళీయంగా జరిగిన సంఘటనల ఆధారంగా సిద్ధాంతికరించ బడతాయి. అత్యుదిక పరిశోధనలన్నీ ప్రకృతి దృగ్వ్యపయాల నేపథ్యంలో జరిగే, మరికొన్ని భౌతిక, రసాయనిక, భౌగోళిక, భగోళ, భగ్గర్భ, సముద్ర సంబంధిత పదార్థాల, జీవుల మధ్యన జరిగే పరస్పర చర్యల ఆధారాలతో ముదిపడి ఉంటాయి. ఏ పరిశోధన అయినా, పరిశోధకుల డోహ ప్రతిపాదనలతో, పరికల్పనలతో ప్రారంభమై ప్రయోగాలతో, క్షేత్ర పరిశీలనలతో కొనసాగుతాయి. సేకరించిన దత్తాంశాలు, సాధించిన ఘనితాలు విశ్వజనీనం చేయబడుతాయి. నేటి అత్యుదానిక అభివృద్ధి ఆవిష్కరణలు, మానవాచి అనుభవిస్తున్న సొక్కార్యాలన్నీ ఈ విధంగానే అందుబాటులోకి వచ్చాయి. ఏటన్నింటి వెనుక వందల వేలమంది శాస్త్రజ్ఞులు, పరిశోధకులు, అజ్ఞాత సూర్యిక్షు నిరంతరం ప్రమించడమే కాక, అనేకుండి తమ ప్రాణాల్ని ఘణంగా పెట్టారు. అలా త్యాగం చేసిన చార్లెస్ రాబర్ట్ డార్మిన్ అనే ఆంగ్ల ప్రకృతివాది ‘డార్మినిజిం’ ను పరిచయం చేసిన డాక్టర్ లచ్చయ్య సార్కు ప్రశ్నేక ధన్యవాదాలు. వారు ప్రతినెలా రాస్తున్న ప్రకృతివరణం ఆర్కిక్ల విద్యార్థులకు, ఉపాధ్యాయులకు ఎంతో ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. సైన్స్ వల్లే సమాజం అభివృద్ధి చెందుతుంది.

- ఎవ. విజయలక్ష్మి, ఉపాధ్యాయురాలు, ప్రైంటర్ ఆదిలాబాద్



విలువైన ఆటకల్ అంబిస్తున్ దక్కన్ ల్యాండ్

సంపాదకులు మణికొండ వేదకుమార్ గారికి ప్రత్యేక ధన్యవాదాలు. వారు రాసిన సంపాదకీయం ‘అరోగ్యదాయ నగరం’లో విపత్తులను ఎదుర్కొనేందుకు అనేక సూచనలు చేశారు. అలాగే పరవస్తు లోకేశ్వర్ ఇరామ్ మంజిల్, ఈమని శివనాగిరెడ్డి ‘జిడ్జు జిసశాసనం’, పుట్టు పెద్దంచులేసు ‘పిట్టుకొంచెం-కూతుఫునం ఎట్ ట్రోన్ టెక్నాలజీస్’, సువేగా ‘హుమాయున్ సమాధి’ ఎన్కె. పట్టేర్ ‘అంతర్జాతీయ పట్టణికరణ’, సువేగా ‘ప్రాచీన సంస్కృతికి ప్రతిబింబం చేసేత’ శ్రీరామేజు హరగోపాల్ ‘కొలిపాక తీర్థం’ లాంబి వ్యాసాలు దేనికి అవే ప్రత్యేకంగా ఉన్నాయి. గొప్ప పర్యావరణ వేత్త మదర్ అఫ్ ట్రీన్స్ గా పిలువబడే సాలుమరద తిమ్మక్క గురించి తెలిపినందుకు చాలా సంతోషం.

- అభిల్, సిద్ధిపేట



పరిశోధకులకు నుభవార్త

దక్కన్ ల్యాండ్కు ISSN అమోదం

రచయితలు తమ రచనలను వంపవలసిన చిరునామా :

“చంద్రం” 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029 Telangana.

సంప్రంతించవలిన ఆఫీన్ పోట్ : 9030626288

E-mail: desk.deccan@gmail.com

website: www.deccanland.com

- ఎడిటర్

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపత్తి: 10 సంఖిక: 3 పేజీలు: 60

నవంబర్ - 2021

సంపాదకులు

మసికొండ వేదకుమార్

9848044713

editordeccan@gmail.com

సహాయ సంపాదకులు

కట్టూ ప్రభాకర్

సర్ఫ్‌లేపన్

హాచ్. మోహన్‌లాల్

వాణిజ్య ప్రకటనలు

సయ్యద్ శైజర్ బాప

9030626288

ఖాటోర్ గ్రాఫర్

బి.ఎస్.ఐ

8374995555

కపర్‌ఎంజె

సలందా మపిపిచిపిరి

layout & composing @

CHARITHA IMPRESSIONS

printed @ DECCAN PRESS

అజామాబాద్, హైదరాబాద్-500 020.

కార్యాలయ దిరునామా



TELANGANA RESOURCE CENTRE

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12,
Himayatnagar, Hyderabad - 500 029

TELANGANA

Mobile: 9030626288

Fax: 040-27635644

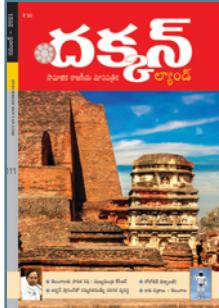
E-mail: desk.deccan@gmail.com
website : www.deccanland.com

కృత్పుతులు

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రికకు

సలహులు, సూచనలు అందించిన

వివిధ రంగాల నిపుణులకు మా కృత్పుతులు.



లోపలి పేజీల్లు...

అర్థన్ ప్లానింగ్‌లో

సమ్ముఖితమయ్యే

పరిసర వ్యవస్థ

తెలంగాణకు

పారిత నిధి:

ముఖ్యమంత్రి

కేసీఆర్



సిద్ధపు పరకవి	డా॥ బి.వి.ఎన్.స్టోమి	6
ప్రజల భాగాన్నామ్యాం ప్రభుత్వ పారదర్శకత..... (ఎడిటోరియల్) . ఎం. వేదకుమార్	7	
అవరస వ్యవస్థ - పరస్పర సంబంధాలు	డా॥ ఆర్. సీతారామారావు	9
విందులు, విలాసిల 'జల్మాఫుర్' ఇరాం మంజల్	పరస్పర లీకేస్టర్	11
కన్నాల తొండయచోదుని పాశగల్లు శాశవం	ఈమని శివాగిరిద్ది	13
సట్టిజలాల పలరక్షణ అందల బాధ్యత	ఎసికె. శ్రీహరి	16
రాతి చిత్రాలు - తెలంగాణ	డా॥ బండి మురళీధర్ది	17
అర్థన్ ప్లానింగ్‌లో సమ్ముఖితమయ్యే పరిసర వ్యవస్థ	డా॥ సంఘమితు బసు	20
ప్రాచీన విత్సవిద్యాలులుం సలందా మపిపిచిరి	సువేగా	25
365 రోజులు గ్రీన్ చాలెంజ్	దక్కన్ మ్యాన్	32
తెలంగాణకు పారిత నిధి	కట్టూ ప్రభాకర్	33
ఎఫ్బిపాచ్ స్నేర్క సమాచేసం	దక్కన్ మ్యాన్	39
ఛిజారిలు, దీక్కా శిల్పకళ ఒక పరిశీలన	నాగజాను సూరేపల్లి	40
రోబోటిక్ టెక్నాలజీ!!	పుట్టు పెద్దిఱులేను	43
కొలిపాక తీర్థం భాగ్యశాశ్వతమూ, శాపర్స్ట పురమా?	శ్రీరామోజ పారగిపాల్	46
తీర్ముల్లో మొదటి ఉర్రూ కవిత	మంగాల రాజేందర్ (జంబో)	48
ప్రకృతిపరించు డార్టిసీని పరిస్థితులు	డా॥ లచ్చుయ్య గాండ్ల	50
సిలి ధాన్యాలతో సంపూర్ణ అర్థగ్రూం	డా॥ ఖాదర్వి	54
తేసెన్టు	బాలచెచిమి	57

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చవుతున్న రచనలలో వ్యక్తమవుతున్న అభిప్రాయాలన్నింటితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను పర్యావరణ, వారసత్వ సంపద, జీవైవిధ్య అభిప్రాయ వేదికగా, రాజకీయార్థిక, సామాజిక విల్ఫేషణవేదికగా తీర్మిదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణంగానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నాభిప్రాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై, పరిష్కార మార్గాలపై పొరకుల్లో అవగాహన పెంపాందించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్మి.

సిద్ధప్ప వరకవి

ఆయన చదివిది ఏడవతరగతి. ఆరు భాషలపై ఆయనకు పట్టంది. చేపట్టింది ఉపాధ్యాయ పృత్తి, సమాజ నేవ ఆయన ప్రపృత్తి. స్వరాజ్య ఉద్యమంలో రూమి టోపీకి బటులుగా, గాంధీ టోపి ధరించి విధులకు వెళ్లి నందుకు ఉపాధ్యాయ ఉద్యోగం నుండి నిజాం ప్రభుత్వం ఆయనను తొలగించింది. అప్పటి నుండి తన ప్రపృత్తి కనుగొంగా వాస్తు, వైద్య, ఆయుర్వేద శాస్త్రాల్లో ప్రాముఖ్యం సంపాదించి ప్రజలకు నేవ చేసారు. ఆయనే సిద్ధప్ప వరకవి. కోవెడ మండలం గుండారెడ్డి పట్లెకు చెందిన లక్ష్మమ్మ, పెద్ద రాజయులకు 1903లో జన్మించారు. 1984లో తాను చనిపోయే రోజును ముందుగానే ప్రకటించి తేది. 23.3.1984 రోజు సాయంత్రం 3 గంటలకు ప్రాణాలు విచిచారు. తెలంగాణ తొలి సమాజ వేదాంత కవి, గోల్గొండ కవి, తత్కువిగా పేరు పొందారు.

తెలంగాణలో నిజాం కాలాన సంక్లిష్టమైన పరిస్థితులుండివి. ఒకవైపు విద్య, అనారోగ్యం, అసమానతలు, నిజాం సైన్యం, దొరలు, దేశముఖీ ఆగడాలతో ఈ ప్రజలు అసహాయులై దీనంగా కాలం గడిపారు.

ఆలాంటి ప్రజలను స్వాంతన పరచడానికి ఈ ప్రాంతంలో వరకవులు పుట్టుకొచ్చారు. అందులో ప్రసిద్ధి సిద్ధప్ప, భక్తి భావన ముందు అసమానతలు, కుల భేదాలు కానరావు కనుకనే అంతా ఒక్కటే అని నినదించాడు.

ఆ మాట ప్రజలకు బలాన్ని ఇచ్చింది. మూడు విశ్వాసాలను ఖండించి ప్రజలకు జ్ఞానమార్గాన్ని చూపించారు. తమ కష్టసుభాలను పట్టించుకొని, వాటి పరిగీత మార్గాలను చూపించటం వల్ల ప్రజలకు ఆరాధ్యుడయ్యాడు. అందుకే శిష్యగణం తయారయ్యాడు. జలసంబన ఊరి జనం మంచి చెడ్డలు బ్రహ్మంగారు కాలజ్ఞానంలో చెప్పినట్లు, వీరు తన పద్ధకు వచ్చిన ప్రజలకు భవిష్యత్తు బోధించి వారికి దైర్యాన్ని ఇచ్చి పంపేవారు. ఆపాటి మాట సాయం అనేది ఆనాడు ఒక పెద్ద బాధ్యత. అది నెరవేచి సిద్ధప్ప వరకవి చిరస్వరణీయుడు.

సిద్ధప్ప వరకవి జ్ఞానబోధిని నాలుగు భాగాల్లో రచించి వరకవిగా గొప్ప పేరుతో పాటు యక్కగానాలు, స్తోత్రాలు, వర్షమాలలు, సుభాషితాలు, హితబోధలు, వేదాంత తత్త్వశీర్షనలు, కాలజ్ఞానములు, కండార్ధదరువులు, సక్షమమాలలు వంటి ఎన్నో రచనలు చేసారు. సురవరం ప్రతాపరెడ్డి తన గోల్గొండ పత్రికలో రాసారు. నీల జంగయ్య తెలుగు తత్త్వకవి పరిశోధన గ్రంథంలో వేమన, కబీర్

దాన్ పద్య పోలికలు ఎలా ఉన్నాయో సిద్ధప్ప రచనలోనూ అలా ఉన్నాయని అన్నారు.

పట్లెలో పుట్టి పెరిగినవాడవటంవల్ల, తన కులవృత్తిని విడువక పోవటంవల్ల, నిత్యం ప్రజలలో సేవా సంబంధాలు నెరపటంవల్ల సిద్ధప్ప సాహిత్యంలో తెలంగాణ పలుకుబడులు తేలియాడతాయి. తన కులవృత్తిలో భాగంగా మట్టి తడపడం, కుండలు చేయడం, వాము పెట్టడంవంటివీస్తే చేస్తునే మంత్రముగ్గులను చేసే గొప్ప కవితాత్మక ప్రయోగాలు చేసారు. ఆయన తన గురించి గొప్పలు ఎప్పుడు చెప్పుకోక పోగా, తనలోని ఆక్షరశక్తికంతటికి బాసరమ్మ (బాసర సరస్వతీదేవి) కృపాకటాక్షణాలే కారణమని ప్రకటించడం విశేషం. సీసం, గీతం, కండం, ఆటవెలది, తేటగీతి వంటి పద్యాలు

శైలిలో అధ్యాత్మగా, సరళసుందరమైన పదప్రయోగాలు చేసారు. వీర పద్యాలు, వేమన పద్యాలవలె పండిత పామర నాలుకలపై తారాడతాయి.

సామాజిక స్థితిగతులకు స్పందించి రచనలు చేయడం, దురస్యాయాలను దునుమాడడం వీరికి ఇప్పమైన కర్తవ్యాలు. దొరలు, పెత్తండారులు, దేశీయులు, దేక్షముఖీలు వంటి పెత్తండార్లపై తన పద్యాలలో విరుచుక పద్దారు.

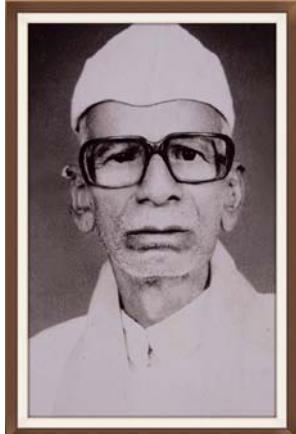
బాతి జంద్యాలు చేతుల రాతి లింగాలు చేతురూ శిలపూజ చెలుల ఇంట చక్కనీ దండాలు చంక కమండలార్ పదకవేతురు - పడుచులకునూ!

అంటూ నేడు చూస్తున్న దొంగస్వాముల బాణాన్ని నాడే తేటతెల్లం చేసారు. పోతులూరి వీరభూషాంద్రస్వామి, యోగి వేమనలను ఆదర్శంగా చేసుకొని సాహితీసేద్యం చేసారు.

ఆకాశముక్కటే తెప్పులతీరులన్నే జలా ఒక్కటే అయినా చెట్ల సారంవేరు మానవ జన్మ ఒక్కటేకాని గుణాలు వేరు ఇలా ఎన్నో తత్త్వ ప్రభోధనలు సిద్ధప్ప వరకవి రచనల్లో మనకు కనిపిస్తాయి.

“చదువులేదిక నాంధ సంగ్రహంబులలెస్, కనిచూడలేదూక్క కావ్యమైన నోట బలియు చేత నొసరంగ ప్రాసింది చెలువోండ మీ పాదనేపకుడును” అని విన్మంగా తెలిపాడు. వాడివరంచే కవిత్వానికి చేరువై

(మిగతా ఈ పేజీలో)



ప్రజల భాగస్వామ్యం

ప్రభుత్వ పారదర్శకతకు నిదర్శనం

ప్రాచీన సమతుల్యతను కాపాడటంలో పచ్చదనం కూడా ఒక కీలకమైన అంశం. తెలంగాణ రాష్ట్రాన్ని హరితవనంగా తీర్పిదిద్దుతున్న హరితహరం పథకం గొప్ప విజయాన్ని సాధించి అంతర్జాతీయ స్థాయిలో ప్రశంసలు అందుకుంది. ఈ పథకం నిర్దిష్టమైన అవాహనతోనూ, నిబద్ధతోనూ సరైన ప్రణాళికతోనూ కృషి చేయడం వల్లనే యిది సాధ్యమైంది. అంతర్జాతీయ లెక్కల ప్రకారం కెనడాలో ఒక్కే మనిషికి తలసరి 10,163 చెట్లు ఉండగా భారతీలో కేవలం 28 చెట్లు మాత్రమే ఉన్నాయి. ఈ లెక్కలు తెలంగాణకు పర్మించవు. ఐక్యరాజ్యసమితి లెక్కల ప్రకారం మొక్కల పెంపకంలో ప్రపంచ స్థాయిలో తెలంగాణ మూడవ స్థాయిలో ఉంది. మొక్కలు నాటటమే కాక వాటి మనుగడకి కృషి చేసి 85 శాతం విజయం సాధించింది. అటవీ సరిహద్దులు, ఫైన్సింగ్ ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా అడవుల విధ్వంసాన్ని తెలంగాణ అటవీశాఖ మరియు తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిబద్ధతో నివారించే కృషి చేస్తున్నాయి.

తెలంగాణ రాష్ట్రవ్యాప్తంగా హరితహరం అమలుకోసం హరితనిధిని ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ శాసన సభలో ప్రకటించారు. దేవాలయంలో హండీలాగే తెలంగాణ సమాజం కోసం హరితనిధి ఏర్పాటు చేయడం హర్షణియం. దీనికి అన్ని ప్రతిపక్ష పార్టీలు హర్షం వ్యక్తం చేసాయి. సీఎం కేసీఆర్ ఆకాంక్ష మేరకు ప్రజాప్రతినిధులు, ఐవెన్, ఐపిఎస్, అధికారులు, ప్రభుత్వ ఉద్యోగులు, ఉపాధ్యాయులు, వివిధ వ్యాపార సంస్థలు తమ సహకారాన్ని అందించడానికి అంగీకరించడం ఆభినందనీయం. పిల్లల్లో హరిత నిధి పట్ల పొరశాల స్థాయి నుండే అవగాహన కల్పించడం, ప్రతి ప్రతివ్యక్తినీ భాగస్వామిని చేయడం అనే ఆలోచన ప్రజల అవగాహన, బాధ్యత, జవాబుదారీతనం అనే సూతన ప్రక్రియకు దోహదం పడుతుంది.

హరితహరం కార్యక్రమం వల్ల మొక్కలు నాటడం తెలంగాణ జీవన విధానంలో ఒక భాగమైంది. పంచాయితీరాజ్, మునిపల్ యార్క్చల్లో 10 శాతం గ్రెం బెడ్ట్ పెట్టడడంతో ప్రభుత్వానికి వున్న నిబద్ధతను తెలియజేస్తుంది. హరిత నిధితో పశ్ల ప్రక్షతి వనం, బృహత్ ప్రక్షతి వనాలు, అర్ధన్ పార్చులు, అవెన్స్ ప్లాంటేషన్, ఇంట్రాస్ట్రోట్ ప్లాంటేషన్లో భాగంగా 95% వరకు నాటిన మొక్కలు బతుకుతాయి. హరితహరం వల్ల భూమి కోత నివారణ, భూగర్జ జలాల పెంపు, పక్కి, జంతువులకు ఆవాసం, ఆహారం అందించడం సాధ్యమవతున్నది. కాలుఘ్యాన్ని నివారించి, ప్రాణవాయువును అందించడం జీవవైధ్యాన్ని కాపాడటంలో హరితహరం ఎంతో ఉపయోగపడుతుందనడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు.

2018 సంాలో ప్రారంభమైన గ్రీన్ ఇండియా చాలెంజ్ కాలపరిమితి, బుతువుల రాకపోకలకు సంబంధం లేకుండా 365 రోజులు నిరంతరంగా కొనసాగుతున్న సామాన్యుల నుండి సెలవ్రిటీల వరకు భాగస్వామ్యులవతున్న గొప్ప కార్యక్రమం. ఈ కార్యక్రమం దేశ, విదేశాల ప్రముఖుల మనువుల పొందింది.

తెలంగాణ రాష్ట్రం వీర్పద్గాక మూసీకి మహారాశ తీసుకు వచ్చేందుకు ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్, మునిపల్ శాఖ మంత్రి కేటీఆర్ యుద్ధప్రాతిపదికన పైదరాబాద్ డ్రైనేజీ వ్యవస్థ, వరద నీటి వ్యవస్థకు ప్రత్యేక చర్యలు చేపట్టడం సంతోషదాయకం. పురపాలక శాఖ మంత్రి కేటీఆర్ పైదరాబాద్ నగరానికి ప్రపంచంలో పట్టణాలకు ధీటుగా గుర్తింపు పొందేందుకు ప్రత్యేక కార్యాచరణతో ప్రణాళికలను రూపొందించేందుకు తీసుకుంటున్న చర్యలు అభినందనీయమైనవి.

హరితనిధి, హరితహరం రాష్ట్ర సుస్థిర అభివృద్ధికి, కాలుఘ్యరహిత ఆరోగ్యకర సమాజ నిర్మాణానికి దోహదపడతాయి. ఇందులో ప్రజలను భాగస్వామ్యులను చేయడం ప్రభుత్వ పారదర్శకతకు నిదర్శనం.

వైదమాన్.ఎమ్

(మణికొండ వేదకుమార్)

ఎడిటర్

(పె వేడ్ తచువాయ)

పద్యం రాయగలిగానని, అందుకే తాను వరకవినని తెలుపుకున్నాడు.
“గొప్పవాడనుగాను, కోవిడనుగాను తప్పులున్న దిద్దుఁడీ తంప్రులార్”
అని విశదపరిచాడు.

చాలామంది తాత్మికుల్లానే సిద్ధపు కూడా వైరాగ్యాన్ని
బోధించారు. ప్రజలు ఈ బోధనలను కళ్ళకద్దుకున్నారు.

స్త. అజ్ఞనియే శుద్ధదవనిలో నెవడైన
సుజ్ఞనియే యాత్మ సుజనుతడు
వేదంబు జాగివినా విప్రుడా

విహితుండు
బ్రహ్మమేరిగిన వాడే బ్రాహ్మణుడు
వర్షకంబును జేయు వణిజుండు
వైశ్వండు

అవని పాలించె నరుడె ప్రభువు
సకల నిందలు నోర్చు సదయిదు
నరుడౌను
మత భేద విడిచిన యతివరుండు

గీ. జన్మచేతను వీరింక కలియంఘమున
పేరు గాంచిన యొవరెవరి బేర్చి పనులు
వినుడి మాయపు సిద్ధపు విహితుడపు
కనుడి కరముపు కవికుపు కనకముపు

అంటూ చాతుర్వేర్ లక్ష్మణాలను పునర్నిర్వచించి,
భావజాలపరంగా సమతను సాధించాడు. చాలా పద్యాలలో
ఆర్తి, వేదన, సంఘరీతిపట్ల కని, అనమానతలపట్ల అనహ్యం
కనపడుతుంటాయి.

స్త. ఏ కులంబిని నన్ను ఎరుకతో నడిగేరు
నా కులంబును జెప్పు నాకు సిగ్గు
తండ్రి తబొందిలివాడు తల్లి దాసరి వనిత
మా తాత మాలోడు మరియు వినుడి
మా యత్త మాదిగది మామ యెరుకలవాడు
మా బావ బల్జుతడు మానవతడు
కాపువారీ పదుచుకాంత దొమ్మరి వేశ్వ
భార్యగావలె నాకు ప్రాణకాంత

ఈ విధంగా కులవాదాన్ని నిరసిస్తాడు. సమస్త కులాల విరాట్
స్వరూపంగా కనిపిస్తాడు.

“రాతి బొమ్మల మొదట రాశిగా అన్నంబు
తినమన్న యా రౌతు తినదురన్న
తినెడి వాడవు నీవె తీవంబు చెందేవు
కానలేవు నీలోని తిమిరములను
పేదలకు అన్నంబు పెట్టు క్రైర్యంబులేదు
గట్టురాళ్ళకు తిండి పెట్టగలవే...” అంటాడు.

వీరి పద్యాల్లో జామువా, కాళోజీల
అడుగుజాడలు కనపడతాయి, భక్తి మార్గంలో
ఉంటునే మూఢ భక్తిని నిరసించాడు. జ్ఞాన
మార్గంలో పయనిస్తూ కొత్త దారులు చూపాడు.
ఘంధస్సును పుక్కిటు పట్టుకున్నా వ్యాకరణాన్ని
తోసివేయలేదు.

తెలంగాణలో మరణం తరువాత కూడా
బతికున్న సిద్ధపు వరకవి అత్యంత ప్రసిద్ధుడు.
సిద్ధపు జ్ఞాపకార్థం 1996లో అతని సమాధి వద్ద
విగ్రహప్రతిష్ఠ విర్మాటు చేశారు. ప్రతి
కార్తీక పొర్కామీ రోజున నలుమూలల
నుంచి వచ్చిన వీరి శిష్యులు విగ్రహం
సాక్షిగా గురుపూజోత్సవాన్ని జరుపుతారు.

పొర్కామీ రోజున నలుమూలల నుంచి వచ్చిన వీరి శిష్యులు విగ్రహం
సాక్షిగా గురుపూజోత్సవాన్ని జరుపుతారు. కార్తీక పొర్కామీ కాకుండా
గురుపొర్కామీ పాల్గుణ బహుళ నవమి రోజుల్లో ఆశ్రమంలో
అన్నదానాలు, ఆధ్యాత్మిక కార్యక్రమాలు జరుపుతుంటారు. 1984
లో వరకవి భోతికంగా ఈ లోకం నుండి వెళ్లిపోయినా శిష్యుల
చేతుల ద్వారా సారస్వతిభిమానుల గుండెల్లో చిరస్థాయిగా ఉన్నాడు.
తెలంగాణ ప్రభుత్వం ఏర్పాడినా, కొత్తగా తీర్చిదిద్దలడిన తెలుగు
వాచక పుస్తకాల్లో ఒకటైన తొమ్మిదవ తరగతి తెలుగు వాచకంలో
సిద్ధపు వరకవి జ్ఞానజోధిని రెండవ భాగం నుంచి ఒక సీసపద్యం
“కోపంబు మనుషుల కొంపముంచు” అనే పద్యాన్ని చేర్చారు. అలా
సిద్ధపు ఎదుగుతున్న చిన్నారుల నోళ్ళలో నానుతున్నాడు.

(తెలంగాణ ప్రభుత్వం భాషా సాంస్కృతిక శాఖ ప్రచరించిన
తెలంగాణ తెంజీమూర్తులు’ నుంచి)

-దా॥ బి.వి.ఎన్.స్టోవి



JBR
ARCHITECTURE COLLEGE
HYDERABAD

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA&FAU Hyderabad)

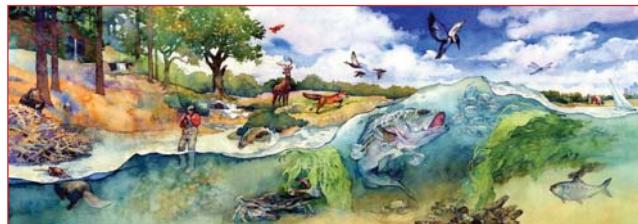
E-mail : jbrarchitecture@jbgroup.org.in, www.jbrarchitecture.com



ఆవరణ వ్యవస్థలు - మానవ వ్యవస్థలు -

పరస్పర సంబంధాలు

"We need an earth - wisdom revolution, not an information revolution" పర్యావరణం గురించి మూడు దశాబ్దాలుగా అధ్యయనం చేసిన శాస్త్రవేత్త చెప్పిన మాట ఇది. సమాచార విషపం కాదు కావలసింది, భూవిజ్ఞాన విషపం అని అనటంలోనే శాస్త్రవేత్త సూచించలచిన అర్థం, ప్రాధ్యానం ఏమిటో తెలుస్తుంది. పర్యావరణ పరంగా తల్లిన సమస్యలు, సంక్లోభాల గురించి ఐదార దశాబ్దాలుగా వివిధ అను శాసనాలలో అధ్యయనాలు సమస్యను వివరించి, విశేషించటమే కాకుండా పరిమితులకు లోబడి పరిష్కారాలను సూచిస్తున్నాయి. సూచిత పరిష్కారాల మీద వాడ, వివాదాలు కూడా కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి. అయితే శాస్త్ర సమాజం ఎప్పటికప్పుడు తన అందోళనను ప్రపంచం ముందు ప్రకటిస్తూనే ఉన్నది. శాస్త్రం అవిష్కరించిన వాటి గురించి అంతగా ఆందోళన చెందేపనిలేదని అభివృద్ధి వాడం, పర్యావరణ వ్యతిరేక వాడం ప్రతివాదనలు వినిపిస్తూనే ఉన్నవి. పర్యావరణం ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలు సంక్లోభాలు అర్థం కావాలంటే పర్యావరణ, మానవ వ్యవస్థలు ఏవిధంగా పనిచేస్తాయి. మీటి పరస్పర సంబంధం ఏమిటో తెలును కోపలని ఉంటుంది. అయితే పర్యావరణం గురించి తెలునుకునే ముందుగానే, మానవ వ్యవస్థకు పర్యావరణ వ్యవస్థలకు గల నంపర్కు గురించి కానీ తెలునుకునే ముందు ఒక వివయాన్ని తప్పనిసరిగా జ్ఞాపకం తెచ్చుకోవాలి. మానవాళి ఎదుర్కొంటున్న పర్యావరణ సంక్లోభాలకు తేలికైన పరిష్కారాలు అంత సులభంగా దొరకవు అనేదే ఆ విషయం. "There are no easy or simple solutions to the environmental problems and challenges we face. We will never have a scientific certainty or agreement about what we should do because science provides us with probabilities, not certainties, and advances through continuous controversy" దీని సారాంశం ఏమంటే మానవులుగా మనం ఎదుర్కొంటున్న సమస్యల విషయంగా శాస్త్ర సమాజం నిశ్చల నిశ్చితత్వాలను గానీ, ఒప్పందానీ, హామీనివ్యాదు. శాస్త్రం, సంభావ్యతలను అందిస్తుంది. నిశ్చితాలను కాదు. ఈ సంభావ్యతల ద్వారా నిరంతర వివాదంతో శాస్త్రం పురోగమిస్తుంది. అందువల్లనే శాస్త్రం ఏం చేయాలి? ఎట్లా వర్తించాలి అనేది చెప్పినా, సూచించినా అంతిమంగా అది సమస్త మానవాళి



ఆవరణ మీదనే పరిష్కారం ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ అవగాహన ఉండటం వలన శాస్త్రం ఆవిష్కరించే వాస్తవాల కంటే, సత్యాలకంటే అవిష్కృత అంశాల మీద మానవాళి వర్తించటం అనేది ప్రాతిపదికగా మారుతుందని భావించాలి.

ఆవరణ వ్యవస్థలు (Eco Systems):

పర్యావరణం అనగానే మన చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలు అని అర్థమవుతుంది. ఇదొక వ్యవస్థ. ఈ వ్యవస్థలు వనరులను కల్పిస్తాయి. ఈ వ్యవస్థలో జాతులు లేదా సమూహాలు లేదా సమాజాలు, జనాభా లేదా సంతతి, జీవులతో కూడి ఉంటుంది. ఇవి మూడు విధాలుగా ఉంటాయి.

జక్కి : ఉత్పత్తి దారులు (Producers)

రెండు : వినియోగదారులు (Consumers)

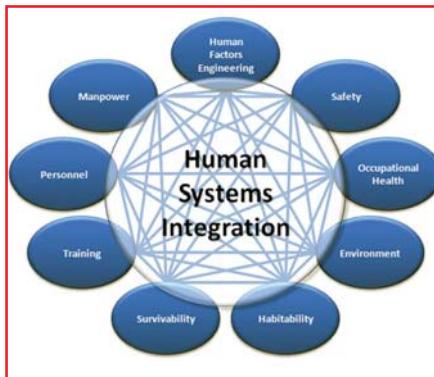
మూడు : విచ్ఛిన్ కారులు (Decomposers)

పర్యావరణ వ్యవస్థలు కొన్ని రకాల మార్పులకు గుర్తుపు ఉంటాయి. ఈ మార్పులు జనసం ఖ్యాగతి శీలత, పురోవృద్ధి, పరిణామాల ద్వారా సంభవిస్తుంటాయి. పర్యావరణ వ్యవస్థ ప్రాథమికంగా శక్తి ప్రవాహం మీద ఆధారపడి పనిచేస్తుంది. ఈ శక్తి ప్రవాహానికి మూలం సూర్యరశ్మి లేదా సూర్యకాంతి. ఆవరణ వ్యవస్థలోని వనరులు రెండు విధాలుగా అంటే పదార్థ వనరులు గాను, శక్తి వనరులు గాను ఉంటాయి. పదార్థవనరులు నిర్మివ, జీవ వనరులుగా ఉండవచ్చు. ఈ నిర్మివ వనరులు మనరుత్పుత్తి చెందగలేని ఖనిజాలుగాను, పునరుత్పుత్తి చెందగల గాలి, నీరు, నేలగాను ఉండవచ్చు. అదేవిధంగా జీవ వనరులు భౌమ వ్యవస్థలగాను అనగా, ఎదారులు, చచ్చిక బయట్టు, అడవులుగాను మరియు బల వ్యవస్థలుగా అంటే సముద్రాలు, సరస్వతులు, ప్రవాహాలు, చిత్తడి నేలలుగాను ఉంటాయి.

భౌమవ్యవస్థలో ఆహార ఉత్పత్తికి పంటలు, ఇతర జీవరాశిగాను చేపలుగానూ ఉంటాయి. పంటల వృద్ధి క్షుయాలు వాతావరణ పరిస్థితులు క్రిమికీటకాలు నివారణ, నియంత్రణపై ఆధారపడి ఉంటాయి. అందువల్ల ఇది కూడా మరో విధంగా వాతావరణ మార్పులకు కారణమై జీవవైభవిధ్యం తగ్గేందుకు దోహదకారికావచ్చు. ఇక శక్తి వనరులు శక్తిని అందిస్తాయి. పునరుత్పుత్తి చెందగల

సూర్యకాంతి, గాలి, జీవద్రవ్యం నీటి ప్రవాహంగా ఉంటే పునరుత్పత్తి చెందలేని శిలాజ, అణు ఇంధనంగా ఉండవచ్చు.

మానవ వ్యవస్థలు (Human Systems) మరియు అవరణ వ్యవస్థలు పరస్పరం ఒకదానితో నొకటి సంపర్కంలో ఉంటా పరస్పర చర్యలు జరుగుకుంటూ ఉంటాయి. మానవ వ్యవస్థలు వాటి అవసరాలను కోరికలను పర్యావరణ వ్యవస్థలో లభ్యమయ్యే వనరుల ద్వారా పరిష్కరించేసుకుంటాయి. మానవ వ్యవస్థలు భిన్న ప్రాపంచిక దృక్పథాలను కలిగి ఉండటం ద్వారా వ్యధి పొందుతాయి. ఈ భిన్న ప్రాపంచిక దృక్పథాలే ఆర్థిక, రాజకీయంశాలకు మార్కెట్‌కంగా ఉంటాయి. ఈ ఆర్థిక, రాజకీయ అంశాలే సమాజాలను ప్రభావితం చేస్తాయి. తద్వారా ఇవి పర్యావరణ వ్యవస్థలలోని వనరులపై కూడా తమ ప్రభావాన్ని చూపుతాయి. సమాజాలు అనేవి జనాభా యొక్క పరిమాణం, సాందర్భంలపై ఆధారపడే నిర్మితాలు. సమాజాలు రెండు రకాలుగా ఉంటాయి. సుస్థిర సమాజాలు, సుస్థిరత కోల్పియిన సమాజాలు. సుస్థిరత్వం లేని సమాజాలు భారాన్ని మోయగల సామర్థ్యాన్ని అతిక్రమిస్తాయి. సుస్థిర రహిత సమాజాలు పర్యావరణాన్ని మానవ అరోగ్యాన్ని ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేస్తే, సుస్థిర సమాజాలు ప్ర మాణాలను ప్రభావిత వరచి నిర్దారిస్తాయి. జనాభా అనేది స్థిరంగా ఉండవచ్చు. తగ్గనూవచ్చు. ప్రతి వ్యవస్థ కూడా పర్యావరణం, వనరుల వినియోగం, కాలుష్యం అనే వాటితో ప్రభావితం అవుతుంది. పర్యావరణ వ్యవస్థ ఉపయోగంలో క్లీషిట, నిర్ద్రపూణ, పరిరక్షణ అనేవి ప్రధానం, పర్యావరణాన్ని క్లీషింపజేయటం ద్వారా



జీవవైవిధ్యం, జన్మయలు, జీవ జాతులు తగ్గిపోవడం జరుగుతుంది. వనరుల వినియోగంలో వ్యధాగా పారవేయటం, వ్యర్థాల నిర్వహణ, వ్యర్థాల తగ్గింపు అనేది ఉంటుంది. వనరులను వ్యధా పరచడం వల్ల తిరిగి జీవవైవిధ్యం తదితరమైనవి ప్రభావితమవుతాయి. కాలుష్యం అయ్యే వాలీల్స్ గాలి, సీరు, నేల ఉంటాయి. కాలుష్యం గురించి ఏమీ చేయకపోవటం, కాలుష్య నియంత్రణ, కాలుష్య నివారణలు సరిగా ఉన్నప్పుడు మాత్రమే మానవ వ్యవస్థలు సుఖిరంగా ఉంటాయి. గాలి, సీరు, నేల కలుషితం కావడమనేది జీవవైవిధ్యం కోల్పోవటానికి, వాతావరణంలో ఇతర మార్పులకు, ఓష్ణోన్ పార క్లీణతకు, అంగీకరించలేని ఆరోగ్య ప్రమాదాలకు దారితీస్తుంది. వాతావరణంలో మార్పులనేవి ఆహార ఉత్పాదన మీద సైతం ప్రభావితం చూపుతాయి. దీని వలు పంటలు, పశు సంపద, చేపలు మొదలునవి తగుతాయి.

వాతావరణం కలుషితం కావడమంటే రసాయన ఎరువులు, కీటకనాశినులు వాడటమే కారణం మానవ వ్యవస్థలు వీటిని వాడకుండా ఉంటాయి. పర్యావరణం. మానవ వ్యవస్థల మద్య సంబంధాలు మూడు విధాలుగా ఉంటాయి. ఒకటి - పరసురా

ప్రతికూల సంబంధాలు, రెండు - ధృఢమైన అనుకూల సంబంధాలు, మూడవది - ఒక మాదిరి సానుకూల సంబంధాలు. ఈ రెండు వ్యవస్థల మధ్య సరియైన సంబంధాలు కొనసాగినపుడు మాత్రమే పర్యావరణం నుర్చితంగా ఉంటుంది. లేదంటే పర్యావరణంలో వచ్చే ప్రతి మార్పు మానవ, మానవేతర సమాజం మీద ప్రతికూల ప్రభావాన్ని చూపుతుందనటంలో సందేహించాలిందేమీ లేదు. సమాజాలు కూడా జీవవైధ్యాన్ని పరోక్షంగా ప్రభావితం చేస్తాయి. మానవ జాతి జీవవైధ్యాన్ని శాసించే ఏకైక ముఖ్య ప్రభావకారకంగా ఉంటుంది. ఇట్లా అటు ఆవరణ వ్యవస్థ, ఇటు మానవ వ్యవస్థలు ఒక దానికొకబీ వివిధ జాతులను, నముదాయాలను అనుసంధానించుకొంటూ వివిధ ప్రభావాలకు గురవుతూ వుంటాయి. జాతులు తరిగిపోవటం సంభవించినట్టేతే పరోక్షంగా జీవవైధ్యాన్ని అంటే జన్మ వైవిధ్యాన్ని తద్వారా జాతివైధ్యాన్ని కూడా తరిగింపజేస్తుంది.

ఆందువల్లనే సమాజాలు సుస్థిరంగా ఉండాలి. సుస్థిరతలేని సమాజాలు పర్యావరణానికి, మానవాళి ఆరోగ్యానికి ప్రతికూలంగా పనిచేస్తాయి. ఇటువంటి సమాజాలు పర్యావరణ వ్యవస్థల ఉపయోగ వ్యాహాలను సరిగా కలిగి ఉండకపోతే క్లీటల మొదలవుతుంది. గాలి, నీరు, నేలలను కాలుష్యానికి గురి చేయటం జరుగుతుంది. వనరులు వినియోగంలో నిర్దిష్టం వల్ల సంభవించే సంక్లోభాలల్లో జీవవైవిధ్యం, జన్మపులు, జాతులు, పర్యావరణ వ్యవస్థలు. అంతరిస్తాయి. ఈ అంతరింపు అంచున మానవుడు కూడా ఉంటాడు. మానవ సమాజాలను భిన్న ప్రాపంచిక దృక్కుధాలు నడుపుతాయి. ఆర్కింసాలు, రాజకీయాలు

మార్గదర్శకంగా ఉంటూ సమాజాలను నడుపుతాయి. ఈ రెండు రంగాలు కీలకమైనవి కనుకనే రాజకీయాలలో “గ్రీన్ పాలిటిక్స్” అనే మాటలు, ఆర్థికాంశాలలో ఎకలాజికల్ ఎకనామిక్స్” లాంటి మాటల అవసరం పర్యావరణ సంక్షోభాల అధ్యయన, అవగాహన సందర్భాలలో ఏర్పడినది. జీవవైవిధ్యం అనేది భూమి జీవితం యొక్క సంపదను తెలుపుతుంది. మిలియన్ల కొడ్డి మొక్కలు, జంతువులు, సూక్ష్మజీవులు అవి కలిగి ఉన్న జన్మవులు వాటి ఆవరణాలు మొత్తం కలిపి ఒక సజీవ పర్యావరణ వ్యవస్థను ఏర్పరచాయి. ఈ రెండింటి మధ్య సంబంధాలను ప్రజావాగ్దేయ సాహిత్యం ప్రతిఫలింపజేసింది. ఈ దృష్టాన్ని ఈ రెండు వ్యవస్థల స్థాల పరిచయం చేయటం జరిగింది.

(ప్రముఖ కవి, విమర్శకుడు డా॥ సీతారాం యుజనిసి సమర్పించిన
మేజర్ రీసర్క్ ప్రాజెక్ట్ - “ప్రజా వాగ్దీయ సాహిత్యం-పర్యావరణ తత్త్వం”
- అముదిత (గంధం నుండి)

-డా॥ అర్. సీతారామారావు,
m : 9866563519
sitametaphor@gmail.com

విందులు, విలాసాల

‘జల్లాఘర్’ ఇరాం మంజిల్

కొల ప్రవాహంలో కరిగిపోయిన కమ్మని కథలు మళ్లీ ఇప్పడిందుకు అని ఎవరైనా ప్రతిష్ఠే ఒకే ఒక చిన్న మాట సెలవిస్తాను “గుజై జమనా - కరే దివానా”.

“దీపలు వెలిగి, పరదాలు తోలిగి” అన్నట్లు నవాబ్ ఘక్కల్ ఊర్ ముల్క్ “దౌలత్ఖానా” (నివాసం) ఇరాం మంజిల్లో తరచుగా పెద్ద ఎత్తున దావతీలు (విందులు) జిర్గేవి. ఆ డిస్ట్రిక్ట్ పార్టీల ఏర్పాట్లు చూడముచ్చటగా బహు పసందుగా ఉండేవి. పున్నమి వెన్నెల రాత్రులు రగలి వెలిగి రాగ రంజితంగా రసరమ్యంగా అతిథుల హృదయాలలో హామేపో “యాంగార్ మహాఫిల్”గి నిలిచిపోయేవి.

ప్రాద్రాబాద్ కు కొత్తగా వచ్చి ఉద్యోగాలలో చేరిన త్రిటిష్ అధికారులందరూ నవాబు గారి ఇరాం మంజిల్కు వెళ్లి అతిథుల రిజిస్టర్లో తమ పేదను నమోదు చేసుకునేవారు. రిజిస్టర్ ఆ భవనం మెయినేజ్ ట్ రిసెప్షన్లో ఉండేది. నవాబు గారు నెలకోసారి దానిని పరిశీలించి కొత్తగా ఎవరెవరు వచ్చారో తెలుసుకునేవారు.

ఇక డిస్ట్రిక్ట్ పార్టీలకు ఆహోనాలు పంపేటప్పుడు ఈ కొత్తగా వచ్చిన వారిని మరియు పొత అధికారులను దివాన్ను, ఒకరిద్దు వజీర్లను (మంత్రులను) పాయగా, ఉప్రావ్ లాంటి ఉన్నత వంశాల వారిని ఆహోనించేవారు. ఆ ఆహోనం ఒక్కరికేగాక మొత్తం కటుంబ సభ్యులకు పంపబడేది. ప్రతి ఆర్మెట్లకోసారి త్రిటిష్ రెసిడెంటులు గార్చి కూడా ఆహోనించేవారు.

ప్రతి డిస్ట్రిక్ట్ పార్టీకి సుమారు వంద మందిని ఆహోనించేవారు. మూడు వారాలు ముందుగానే ఆహోనాలు పంపబడేవి. వాటికి జవాబులుగా ఎవరెవరు వస్తున్నారో లేదా క్షమించుని ప్రార్థిస్తునో ఉత్తరాలు వచ్చేవి. ఇక ఆ ఖచ్చితమైన సంఘ్య ప్రకారం “బేబుల్ ప్లాన్” జరిగేది. నవాబు గారి మనపడి ఆధ్యార్యంలో ఒక “ముసెహిబు” ఆ పని చూసుకునేవాడు. విశాలమైన బాంక్యోట్ హోల్లో ఒకే పరుసలో సరిపోయేంత స్థలం వదులుతూ విడివిడిగా టేబుల్లను, కుర్చీలను ఏర్పాటు చేసేవారు. వారి వారి హెండాలు, అంతస్తులకు తగిన వరుసక్రమంలో ఆ ఏర్పాటు ఉండేవి. ప్రతి బేబుల్సై అతిథుల పేర్లు గల నేమేఫ్లేట్లను పెట్టేవారు. అలాగే ప్రతి బేబుల్సై ప్రెంట్ చేయబడిన మొను ఉండేది.

డిస్ట్రిక్ రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు ప్రారంభమయ్యేది. అతిథులందరు వచ్చిన తర్వాత ముఖ్య అతిథి రెసిడెంట్ అభరికి వచ్చేవాడు. గేటు వద్దనే ఆయనకు స్వాగతం పలుకుతూ మిలిటరీ బ్యాండు సెల్యూట్ చేసేది. ఆయన లోపలికి రాగానే మెట్ల వద్ద నవాబుగారు తన కుటుంబ సభ్యులందరితోనూ, వచ్చిన అతిథులందరితోనూ, వారి వారి అంతస్తులు, హోదాల ప్రకారం నిలుచుని రెసిడెంట్గారికి స్వాగతం పలికేవారు. సముచిత గౌరవంతో ఆక్రూడే ఉన్న రిసెప్షన్ గిద్లోకి తీసుకెళ్లి ముందు వెల్కం ట్రైంకు సర్వ్ చేసేవారు. అసలైన ట్రైంకు పార్టీ భోజనానంతరం ఉండేది. వెల్కం ట్రైంకు సరఫరా అయిన తర్వాత అతిథులందరికి చిన్న చిన్న కార్బూలు ఇచ్చేవారు. అందులో వారి పేరు, బేబుల్ సంఖ్య సూచించబడేది. దాని ప్రకారమే అతిథులు బేబుల్ వద్దకు చేరుకుని ఆసీనులయ్యేవారు.

సరిగ్గా 8-30 గంటలకు మిలిటరీ బ్యాండు సంగీతం వినిపించగానే అందరూ బాంక్యోట్ హోలుకు చేరుకునే

వారు. అక్కడి వాతావరణం తళుకులీని షాండిలీయర్లతో రంగు రంగుల కొవ్వుతులతో సాగ్గెను దీపాలతో ధగధగా మెరిసిపోయేది. హోలుకు నలుమూలలూ పెద్దపెద్ద నిలువెత్తు అద్దాలు అమర్చుటం పలన దీపాల కాంతి పరావర్తనం చెంది గది అంతా జగజ్జేయమానంగా కాంతులీనుతూ వెలిగిపోయేది. ప్రతి బేబుల్ వద్ద ఒక బట్టల్ శుభ్రమైన ట్రస్టుతో, తలపై టర్మిన్స్తో, చేతులకు పాలిథిన్ గ్లోవ్స్తో సేవలకు సిద్ధంగా నిలబడేవాడు. ఆడవారి బేబుల్సై నజరానాగా ఒక అత్తరు సీసా, ఎర గులాబీ పువ్వు అమర్చుబడి ఉండేది. అతిథులు ముందుగా మొను పరిశీలించేవారు. సాధారణంగా మొను పదార్థాలు ఇలా ఉండేవి.

చికెన్ లేదా తాబెలు మాంసం సూపు, చేపల వేపుడు, రొయ్యల పోర్పా, అంచుకు దోసకాయల చల్లాలీ ముక్కలు, కోడి మాంసం, పచ్చిబిరాణీలు వేసిన బాతు మాంసం, శుభ్రమైన పుట్టగొడుగుల మసాల సాలాన్, ఇక పూర్తి వేపుడు కూరలలో టుర్కీ బాతు మాంసం, లేత జింకమాంసాలు విధిగా ఉండేవి.

అంతేగాక తప్పనిసరిగా పుల్యాలు, పరోటాలు, పూర్ణిలు, బిర్యానీ,



నవాబ్ ఘక్కల్ ముల్క్ బేగం సమాధి

తెల్ల అన్నం, దాల్చా, గడ్డ పెరుగు కూడా ఉండేవి.

ఈక మీతా వచ్చేసరికి క్యాబినెట్ పుట్టింగు, ఐస్క్రీంలు, కాఫీ లేదా తాజాపండ్ల రసాలు. విందు ముగిసినట్లు హోత చెయ్యి ఎత్తగానే మళ్ళీ బ్యాండు మేళం వినిపించబడేది. అందరూ లేచినిలబడి గాడ్ సేవ ది కింగ్, గాడ్ సేవ ది నిజాం అని కోరన్సెగా అనేవారు.

డిస్ట్రీక్ ముగియగానే పురుషులందరూ దివాన్ఫానా (ద్రాయింగ్ రూం)లో చేరి విస్క్ బ్రైండీలు చప్పులిస్తూ బాతాళాలీలో పడేవారు.

ట్రీలు జనానాలోకి వెళ్లి ఒకర్నొకరు పలకరించుకుని ముట్టుకుంటే పట్టుకునే ముచ్చులో మునిగి పోయేవారు. అట్లా సరిగ్గా పడకొండు గంటలకు విందు ముగిసేది. అయినా కొంతమంది రంగేళీ రాజులు బిలియ్య్రీ, స్వాకర్, పత్తాలాడుతూ రసరమ్మ రాత్రులను రగిలించి వెలిగించేవారు.

ఇరాం మంజిలోలో రంజాన్, బక్కిద్ పండగలోస్తే చాలు ఇక పండగే పండగ. ఆ ఔభోగం చూటటానికి రెండు కండ్లు చాలవు. వినటానికి రెండు చెవులు చాలవు. బక్కిదు (ఊచుల్ ఫిత్కెర్) పండగకు అల్లాకు ఖుర్చానీ ఇప్పటానికి నవాబు గారు తన జాగీరు నుండి ఏకంగా ఒక గొర్లెల మందనే తెప్పించేవాడు. ఆ గొర్లెల మంద నగరానికి చేరటానికి సరిగ్గా ఒక నెల పట్టేది. ఆయన పండగకు ఒకరోజు ముందు తన అల్లుళ్ళకు, కొడుకులకు తలా మాడు నాలుగు గొర్లెలను పంచి ఇచ్చేవాడు. తన వంతు గొర్లెలను బలి ఇచ్చి (ఖుర్చానీ) మధ్యాహ్నాపు భోజనాలకోసం లేత మాంసంతో ఘుమఘుమలాడే రుచికరమైన దమ్మకా ఖుర్చానీ పండించేవాడు. ఇంట్లోని సేవక బృందంతో సహ అందరూ దానిని ఇష్టంగా, సుష్టుగా అరగించేవారు.

పండగరోజు ఉరయాన్నే కుటుంబశభ్యులు అందరు కొత్త బట్టలు థరించి వరుస క్రమంగా వచ్చి తలవంచి సలాంలు చేసి ఈద్ ముబారక్లు చెప్పేవారు. పెద్దల కడుపు భాగం వరకు వంగి సలాం చేయటం గౌరవమర్యాదలతో కూడిన సంప్రదాయం. అందరూ బాగా అలంకరించుకుని కొత్త బట్టలకు అత్తరు హూసుకుని గుమగుమలతో గుభాళించే పుష్పాల మాదిరి వచ్చేవారు. పెల్లికాని పడుచులు పుష్పుల పొట్లాలుగా, పూలోచేధీలుగా, గుల్దర్స్తా, గుల్బదన్లూ అటుజటు తిరుగుతు యువకుల హృదయాలను లూరాయించి బర్యాద్ చేసేవారు. నవాబుగారు వారందరికి పండగ ఇనాంగా అప్పటిలను ఇచ్చేవారు. ఒక అప్రథా 24 వెండి రూపాయలతో సమానం. ఒక అప్రథా తులం బరువు ఉండేది. కుటుంబ సభ్యుల తర్వాత మధ్య తరగతి సిబ్బుంది “మాసాహిబులు” లాంటి వారు కుటుంబ సభ్యుల యుక్తంగా దర్శనం చేసుకుని నజర్లు సమర్పించేవారు. బదులుగా నవాబుగారు వారికి విలువైన వస్తువులను లేదా సిల్యూ బట్టలను కానుకగా ఇచ్చేవారు. చివరగా నోకర్లు, చాకర్లు వచ్చేవారు. వారి వెంబడి వారి పిల్లలు కూడా ఉండేవారు. వారందరికి కొత్త బట్టలను, రూపాయి బిళ్లలను, గాజులను బహుమతులుగా ఇచ్చేవారు. వచ్చిన వారందరికి అంతస్తుల భేదం లేకుండా పాన్ ఇచ్చి అత్తరు పూసేవారు.



నవాబ్ ఫట్రుల్ ఉల్ ముల్క్

ఈద్ ముబారక్లు కార్బూక్రమం అవుతున్నంతసేపు అవతల దేవుడీ పైభాగం నోబత్టిభానాలో నోబత్ వాయిద్యాలు శుభసూచకంగా మోగుతుండేవి. సాజిందాలు (వాయిద్యకారులు) తమ పెహునాలులు, సారంగీలతో ట్రోతలకు వీనుల విందులు చేసేవారు. పొందు, ముస్లిం ప్రజలందరు నవాబులకు సలాములు చేసి బజ్జీసులు అందుకోవటం కోసం ఒక దేవుడీ సుండి మరొక దేవుడికి పరుగులు తీసేవారు. అంతటా పండగ వాతావరణం గుఖాలించేది.

నవాబుల ఇల్లల్లో “మిరాసనీ” ట్రీలు ఉండేవారు. ఆడిపాడటమే వారి పంచపారంపర్య వృత్తి. వీరు పండగరోజులలో సంగీతవ్యవస్త్ర గానాదులతో అంద్రీ రంజింపుచేసేవారు. ఇరాం మంజిలోలో పండగల సందర్భంలో ఈ మిరాసనీ ట్రీలేగాక మోహబూబ్కి మెహంది నుండి మరికొంత మంది “తాయాఫ్లు” (భోగం స్ట్రీలు) వచ్చి “మెహాఫిల్” జమాయించేవారు. ఆనాటి సాంఘిక వ్యవస్తలో ఆ “కొంతమంతులకు” గౌరవనీయమైన స్థానం ఉండేది.

ఫక్రుల్ ఉల్ ముల్క్ నవాబు మాత్రం అందరికన్నా భిస్సుంగా తన జీవితమంతా ఏకప్పుత్తి ప్రతుడుగానే గడిపాడు. ఆయన బేగం సాహెబా 1902లో కాలం చేసింది. రెండు ఎకరాల విశాలమైన భాగ్ భగీచా నడుమ అందమైన మక్కూరా (సమాధి) నిర్మించాడు. ఇంట్ ఇఖానియన్ వాస్తు శైలిలో, మొత్తం ఎప్రగ్రామైట్ రాతి కట్టడం అది. అది ఆయన పాలిటి “శాజ్ మహర్ల్”.

“అకుపచ్చ ఆకులు చెట్టుకు అలంకారాలు పసుపుపచ్చ పండుటాకులు మాత్రములు కొమ్ముకు అతుక్కుని ఎంతకాలం వేలాడుతావు ఆకురాలు కాలం వచ్చింది ఇక రాలిపోరాదా”.

(ఇద్ కాళోజీ రామేశ్వరావ్)

ఫట్రుల్ ఉల్ ముల్క్ నవాబుగారు 77 వసంతాలను సందర్శించి 1934లో అల్లాకు ప్రియమైనాడు. ఎన్ని పనుల ఒత్తిడి ఉన్నా ప్రతి సాయంకాలం భార్యను స్వర్చించుకుంటూ ఆ మక్కూరా ప్రాంగణంలోనే సంచరించేవాడు. ఆయన వారసుల సమాధులన్నీ అక్కడే ఉన్నాయి.

“ధూళి సుండి జన్మించాను. చివరికి ధూళిలో ధూళిగా మారాను”.

ఈ పర్మియన్ కవితా చరణాలు ఆయన సమాధి శిలాఘలకంట్లు సందర్భకులు సందర్శించవచ్చును. ఈ మక్కూరా సంజీవరెడ్డి నగర్ రాట్ ఎరగడ్ వైపు ప్రయాణిస్తుంటే దారిలో ఎడమ వైపు ఉంది. మన ఉరుకుల పరుగుల జీవితంలో కొంచెం తీరిక చేసుకుని ఎప్పుడైనా అందులోకి తొంగి చూద్దామా?

జవన్నీ మనం చూడకపోతే, తెలుసుకోక పోతే “కోటి జన్మతెత్తినా కోతిగానే మిగిలిపోతాం.”

(పహార్ నామా (హైదరాబాద్ వీధులు - గాథలు) పుస్తకం నుంచి)

-పరవస్తు లోకేశ్వర్,

m: 91606 80847

e : lokeshwar.hyderabad@gmail.com



కన్నదారి తొండయచోడుని (తండ్రి అస్తినిమజ్జన) పానగల్లు శాసనం (క్రీ.శ. 1091)

హిందు పోడశ సంస్కూరాల్లో అంత్యకీయలకు ప్రాముఖ్యత నిచ్చారు. వ్యక్తి మరణానంతరం, స్థాయిని బట్టి, ఆ వ్యక్తి అస్తికలు, చిత్రాభస్కూలను పుణ్యతీర్థాల్లోనే, స్నానిక జలవనరుల్లోనే కలపటం మధ్యయుగంలో ఆచరించిన శాసనాధారాలున్నాయి. రాజ, సామంత, మాండలిక వంశీకులకు చెందిన వారు మరణిస్తే కర్కూండల నిర్వహణ కోసం, పండితులైన బ్రాహ్మణులను ఎంచుకొని, వారిని కాశీ, గయకు పంపి, అందుకయ్యే ఖర్ముల కోసం నగదు, వచ్చిన తరువాత జీవితకాలం సరిపడే పంట భూముల్నిగానీ, గ్రామాలను గానీ దానం చేశారు.

మహాబూబ్ నగర్ జిల్లా కోడూరు నుంచి కోడూర్పురవ రాధీశ్వరులుగా, అదే జిల్లా కందూరుకు చెందిన తెలుగు చేతుల్ని కందూరు చేతు లని పిలిచారు. వీరు, కందూరు, కోడూరు, వర్ధమానపురం, కొలనుపాక, పానగల్లు లను రాజధానిగ చేసుకొని కళ్యాణ చాళుక్యులు, తరువాత కాకతీయులకు సామంతులుగా క్రీ.శ. 11-13 శతాబ్దాల్లో, దక్కిఱ తెలంగాణ ప్రాంతాలను పాలించారు. వీరి వంశంలో గోకర్ర, ఉదయన, భీమ, గోకర్ర, తొండ, చోడభీమనారాయణలు ముఖ్యులు. వీరిలో భీమచోడుని కొడుకు రెండో తొండయ చోడుడు. భీమ చోడుడు మరణించగా, ఆయన అస్తికులు గంగలో కలిపి, గయలో పిండం పెట్టి వచ్చిన యజ్ఞప్రోలమయ్యకు పానగల్లులో కొంత భూమిని దానం చేస్తూ తొండయ క్రీ.శ. 1091లో ఒక శాసనాన్ని వేశాడు.

వివరాల్లో కెళ్తే ‘కందూరు చోడులు’ అను వ్యాసాన్ని రాశిన ఎన్.ఎన్. రామచంద్ర మూర్తిగారి ప్రకారం, కందూరుచోడుల మూలపురుషుడు ఏరువ భీముడు (క్రీ.శ. 1025-50), అతని కుమారుడు ఏరువ తొండడు (క్రీ.శ. 1050-75), అతని కొడుకు, రెండోభీమచోడుడు (క్రీ.శ. 1075-90), భీమచోడునికి రెండో తొండడు, ఇరుగ, మరో కుమారుడు (పేరు తెలియదు), మల్లికార్జునచోడుడు అనే నలుగురు



కుమారులు. ప్రస్తుత పానగల్లు శాసనాన్ని, రెండో తొండడు, (క్రీ.శ. 1077-93) విడుదల చేశాడు. ఇతడు తండ్రి భీమచోడుడు, క్రీ.శ. 1090లో మరణించక ముందు క్రీ.శ. 1077 నాటికి రాజ్యపాలనలో భాగం పంచుకొన్నట్లు అతని కొలనుపాక మొదటి శాసనం తెలియజేస్తుంది. అతడు, ముందు కొలనుపాక, తరువాత పానగల్లు నుంచి, మహాబూబ్ నగర్, నల్గొండ, ఖమ్మం జిల్లాలు కలిసిన భూభాగాన్ని, కళ్యాణచాళుక్య చక్రవర్తి ఆరోవిక్రమాదిత్యుని సామంతునిగా పాలించాడు. అతని కొలనుపాక, పానగల్లు, కొప్పోలు, అనిమెల శాసనాలు, అతని భార్య మైలాంబిక పానగల్లు, దక్కారామ శాసనాలు, అతని కొడుకు మల్లికార్జునుని ఒల్లాల శాసనాల వల్ల రెండో తొండచోళుని పాలన గురించి తెలుసుకోవచ్చు (ఎన్.ఎన్. రామచంద్ర మూర్తి, ‘కందూరు చోడులు’, మధ్యయుగ అంధ్రదేశం (క్రీ.శ. 1000-1324); అంధ్రదేశ సమగ్ర చరిత్ర - సంస్కృతి-4, (సం), సి.సోమసుందరరావు, ప్రౌదరాబాదు, 2012, పీ. 69-77). చారిత్రక ప్రాధాన్యతగల ఈ పానగల్లు శాసనం, బి.యన్. శాస్త్రిగారు రాశిన, కందూరి చోడుల శాసనములు, చరిత్ర - సంస్కృతి (ప్రౌదరాబాదు, 1984, పీ. 10-12)లో ఎందుకో చోటు చేసుకోలేదు. ఈ శాసనాన్ని రాష్ట్రపురావస్తుశాఖ వారు, 1969లో 164వ శాసనంగా నకలు తీశారు. (పి.వి.పరబ్రహ్మశాస్త్రి (సం), ఆస్త్ర్మీక్రిష్ణ్ణు ఆఫ్ ఆంధ్రప్రదేశ్ : నల్గొండ డిస్ట్రిక్టు, వా. 1. శా. 20, పీ. 56-57).

ఇక ఈ శాసనాన్ని పరిశీలించాం.

శాసన పాఠం :

1. స్వస్తిసమస్తభువనాత్రయ శ్రీపృథ్వీ వల్ల
2. భీమచోరాజాధిరాజ పరమేశ్వర ప
3. (రఘు భట్టారక సత్యాప్తయకులపిలక)
4. చాలుక్యాభరణ శ్రీమత్రిభువన (ము)
5. ల్లదేవర విజయరాజు (ముత్తరోత్త) రాధి

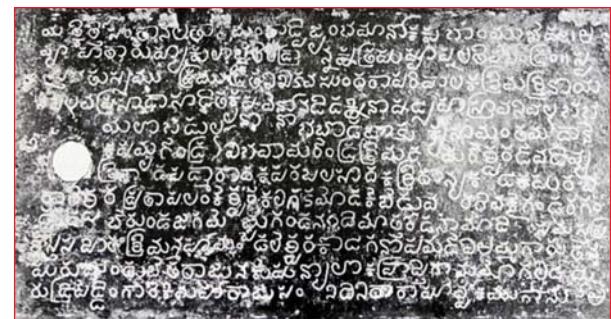
6. ప్రిధి ప్ర(వధ్) = మాచంద్రాక్షఫ మగునట్టగానుండ)
7. త్వాదపద్మోపజీవి (---డైన) సమ(థి)
8. గత పంచమహా(శబ్ద మహామండ) లేశ్వర (ప)
9. రఘుహేశ్వరం ---- సూర్యు =
10. వంశోద్ధవ (కులతిలకకాస్యప) ----- గోత్రకరికా (లా)
11. న్యూయూమాది ----- ప్రసన్సి సహితంమ
12. హమండలేశ్వర శ్రీ(మత్త) తొండయచోడ మ
13. హరాజులను వారి ----- (యాకుమచ్చె) మహాదే
14. వియు (శ్రీమచ్ఛాలుక్య) (విక్రమ) కాలమున
15. ఐజగు ప్రజాపతి సంవత్సర కాత్మిక సుడ
16. ఐయు గురువారమునాండు శ్రీ మన్మహా
17. మండలేశ్వర కంస్యారి భీమ (-) చోడ మహా
18. రాజుల యస్థలు పరువున గౌంపో
19. యి గంగబెట్టి గయ పిండం బెట్టి వచ్చిన ఆ
20. యజ్ఞ ప్రోలమయ్యకు (ఉ)త్తరాయణ సం
21. క్రాంతినాండు ధారాపూప్సుకము సేసి యి
22. చీన వ్రిత్తులు (----) యుం బాసుంగ్రం
23. టనోదయ (సముద్రము) యొద్ద సుత్త (ము)
24. గండ ఘడ ||..... ను బెద్ద చెఱవ
25. న నార ----- గు ఐ-----ష
26. డ్డను తమ్ముండు లోకరాజు -----
27. ----- తమ్మ ----- గురవా
28. ద ఖ १०----- తాటివనము వెలివొలము
29. లోనుగా ఖ १ १ ఆచంద్రాక్షఫ స్థాయిగ
30. నిచ్చితిమి | బహుభిష్ట = సుధా దత్తా రాజభి సగ
31. రాదిభిః | యస్య యస్య యదాభామి తస్య తస్య త
32. దాఫలం (స్వదత్తాం పరదత్తాం) వాయోహారేత వ
33. సుంధరాం (షష్మిష్ట = షష్ట = సహాక్రాణి) విష్టాయాం జాయ
34. తే క్రిమి |

సత్యాకర్యకులతిలకుడు, త్రిభువనమల్ల విరుద్ధాంకితుడు అయిన కళ్యాణచాళుక్య చక్రవర్తి ఆరో విక్రమాదిత్యుని సామంతుడైన, పంచమహాశబ్ద, మహామండలేశ్వర, శ్రమత్త తొండయచోడ మహారాజు, ఆయన భార్య యాకుమచ్చెమహాచోవి కలని, శ్రీమన్మహామండలేశ్వర కందూరు భీమచోడుమహారాజుల అస్తులు (అస్తికలు) పరువున (సడచివెళ్లి), గంగబెట్టి (గంగానదిలో, నిమజ్ఞనం చేసి), గయ పిండం బెట్టి (గయలో శ్రాద్ధ కర్మలు నిర్వహించి, పిండంపెట్టి), కాలినడకన తిరిగి వచ్చిన యజ్ఞప్రోలమయ్యకు పానుంగంటనోదయ (సముద్రం) యొద్ద (పానుగల్లు ఉదయ సముద్రం దగ్గర), (విత్తులుగా, ఉత్తరాయిన సంక్రాంతినాడు) ఉత్తమ గండఘడ మానమతో, ఇంకో ఆయన తమ్ముడు లోకరాజుకు తాటివనము, వెలిపొలమును ఆచంద్రార్థంగా దానం చేశాడు.

ఇలా, తండ్రి అస్తికలను గంగలో నిమజ్ఞనం చేయటానికి, గయలో శ్రాద్ధ పిండం పెట్టడానికి ఒక శ్రావ్యాఖ్యన్ని, కాలినడకన పరిపిన తొలిరాజుగా కందూరి తొండయచోడుడు రికార్ధ స్థష్టించాడు. తరువాతి కాలంలో ఇలాంటి కార్యక్రమాలకు మార్గదర్శకుడైనాడు. కాక్తియ, విజయనగర కాలాల్లో ఇదే సంప్రదాయం కొనసాగినట్లు తెలివే శాసనాధారాలున్నాయి.

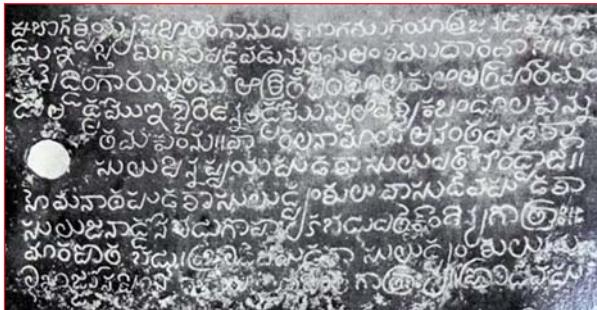
కాక్తియ గణపతిదేవుని కుమారె, గణపాంబ, తన భర్త కోట (ధరణికోట) పంచీకుడైన జేతరాజు క్రీ.శ.1218 ప్రాంతంలో మరణించగా, అతనికి పుణ్యలోకాలు రక్షాలని, రుద్రాపెద్ది అనే శ్రావ్యాఖ్యన్ని గయకు పంపి, ఖర్షుల కోసం గుంటూరు జిల్లా స్తునుపల్లి దగ్గరును మొగలుట్ల శ్రావ్యాఖ్యన్ని వికభోగంగా క్రీ.శ.1219లో దానం చేసింది. (ఎన్ రమేశ్వన్, మొగలుట్ల 'గ్రాంట్ ఆఫ్ కోట గణపాంబ' ఎపిగ్రాఫియా అంధ్రికా, పా.4, పే.93-102, ఆం.ప్ర.పురావస్తు శాఖ ప్రచురణ, ప్రాదుర్భాదు, 1975; డా. పి. కనకద్రు, కాక్తియుల నాటి సామాజిక జీవనం, శ్రీ మానస పట్లికేష్ణ్య, విజయవాడ, 1992, పే.125) వివరాలకు ఆ శాసనంలోని సంబంధిత భాగాన్ని పరిశీలించాం.

రండో రేకు : రండో పక్క



1. యత్తీర్తిః సంతానలతా సమంతా ద్వ్యాజ్యంభమాశా కనుభాముభేషు అ
2. త్యాహాతారుహ్యా కులాచలేంద్రా స్నుష్టత్తమప్సా ఘలతిషచంద్రమే || స్ను
3. స్ని చతుస్పముద్ర ముద్రిత నిషిల వసుంధరాపరిపాలక శ్రీమత్తిషయ
4. న పల్లవ ప్రసాదాదిత కృష్ణవెన్నానది దక్షిణ పుట్టహాస్రావన య లోభ దుర్భభ చోడచాళుక్య వల్లభ సామంత భ మదానే కపపుగేంద్ర విభవామరేంద్ర శ్రీ మదమరేశ్వర దేవిద్వయ
5. శ్రీ పాదపద్మాధక పరబల సాధక శ్రీధాన్యకటకపురవ
6. రాధిశ్వర ప్రతాపలంకేశ్వర కలిగల మోడక బేడు వర గీవ త్రైగంగరగం
7. ద గండ భేరుండ జగమెచ్చుగండ నందిమార్మాండ నామాది సమస్త ప్ర
8. శస్తి సహిత శ్రీమన్మహామండలేశ్వర కోట గణపమదేవి అమృగారు తన

11. పురుషుందు భేతరాజునకు పుణ్యలోక ప్రాప్తిగాను మొగలి ఉట్టు
12. రంద్రి పెద్దింగారిని మహోరాజు నంనిధి ధారాపూర్వకముగాను అమూడో రేకు మొదటి పక్క



1. షష్ఠి భోగైశ్వర్య సహితంగాను ఏక భోగము గయూప్రజన దక్షిణ గా
2. ను ఇస్తిమి. గణపద్మేవండున్న తమాలంశము ధోరవోసు రు
3. ద్రి పెద్దింగారున్న తమ ఆశ్రిత బంధూలకు ఆఅగ్రహసరమం
4. దు అర్థము ఇచ్చిరి. ఉన్న అర్థమున్న ఆవశ్యక బంధూలకున్న
5. తమకున్న వారల నామాలు అనంత ఘడశా
6. సులు పిస్సుప్పయ్య ఘడశాసులు ఏతో భారద్వాజో
7. సోమనాథ ఘడశాసులు ద్వయంశులు వాసుదేవఘడ శా
8. సులు జనార్థనభట్ట గోపాలభట్టు ఏతే కొండిన్య గోత్రాః
9. మారపోత భట్టు ప్రోలిదేవఘడశాసులు ద్వయంశులు మ
10. ల్యిభార్షున పింనిగారు ఏతేలోహిత గోత్రాః ప్రోలిదేవఘ
11. తస్య భూమిభృతాంభర్తుః పుత్రీ
12. గణపమాంబికాయా బేత్తక్కితినాథస్య తస్యదేవీ గుణాన్వతా

గణపతి దేవుని కుమారె, కోట కేతరాజు భార్య గణపమాంబిక (గణపతివి) అమ్మగారు తమ పురుషుడు బేత్తరాజుకు పుణ్యలోక ప్రాప్తిగా, మహోరాజు గణపతి దేవుని సన్నిధిలో, శ్రాద్ధకర్మల నిమిత్తం గంగానదిలో అస్తికలు కలిపి, గయలో పిండం పెట్టడానికి కాలినడకన వెళ్లి వచ్చిన రుద్ర పెద్దిగారికి, మొగలుట్ట గ్రామాన్ని (గయూప్రజన దక్షిణ) దానం చేసింది. దానికి తోడు గణపతిదేవుడు కూడ తనవంతు మరికొంత భూమిని దానం చేయగా, రుద్రిపెద్ది, ఆ గ్రామాన్ని తన బంధువులు, ఆల్రితులకూ, అవసరమున్న బంధువులకు పంచినట్లు చెప్పబడింది. అతని బంధువుల పేర్లు, గోత్రాలతో సహా పేర్లోను బడినాయి.

ఈదే సందర్భంగా, శ్రీకృష్ణదేవరాయని గయ శాసనాన్ని కూడా చెప్పుకోవాలి. ‘శ్రీకృష్ణదేవరాయని గయశాసనం’, (ఎపిగ్రాఫియా ఇండికా, వా. 33, పే. 110.) క్రీ.శ. 1521 ఫిబ్రవరి 2వ తేదీన

బీహోరులోని ‘గయూ క్లైప్టన్లో’, శ్రీకృష్ణదేవరాయలు వేయించిన విజయ శాసని, ముక్క తిమ్మయ ఈ శాసనాన్ని ప్రాసెను, అని ఉండటాన, పరిశోధకుల మధ్య ఈ శాసనం, గయ శాసనం, జయ శాసనమా? అన్న పర్చకు దారి తీసింది. గయపరకూ గల భూభాగం పొలించని కృష్ణదేవరాయలు, బమశ, తన తల్లి దంప్రులలో ఎవరో ఒకరికి శ్రాద్ధకర్మలను అక్కడ నిర్వహింపజేసిన సందర్భంగా ఈ తెలుగు శాసనాన్ని అక్కడ వేయించి ఉంటాడనుకోవచ్చ. ఇలా, మరణించిన వారి శ్రాద్ధకర్మల నిమిత్తం, సంబంధికులు బ్రాహ్మణులను గయ, వారణాసి (కాశి) లాంటి పుణ్య, తీర్మాన్త్రాలకు పంపి, వారికి తగు ప్రతిఫలాన్ని ముట్ట జెప్పటం ఆనవాయితీగా వస్తున్నదే.



క్రీ.శ. 12వ శతాబ్దీలో, రెండు తెలుగు రాష్ట్రాల్లో, ఒకరాజు, తన తండ్రి అస్తికలను గంగలో నిమజ్జనం, గయలో శ్రాద్ధకర్మలను నిర్వహింపజేసి, శాసనాన్ని వేయడం తొలిసారి ఒక సనాతన సంప్రదాయాన్ని నమోదు చేస్తున్న అరుదైన శాసనం గాబట్టి పానుగల్లులోని కందూరి రెండో తొండయచోడుని శాసనం అలనాటి మేటి తెలంగాణ శాసనాల్లో ఒకటిగా గుర్తింపు తెచ్చుకొంది.

ఈ వ్యాస రచనకు తోడ్పడిన దా. ఎన్వెన్ రామచంద్రమూర్తి, దా. డి. సూర్య కుమార్, తెలంగాణ చరిత్ర బృందం శ్రీరామోజు హరగోపాల్ గారకు నా కృతజ్ఞతలు.

-ఈమని శివనారెడ్డి-స్థపతి

m : 9848598446

e : nagireddy@malaxmi.in



నదీజలాల పరిరక్షణ అందరి బాధ్యత

'ప్రపంచ నదుల దినోత్సవం' సందర్భంగా ఫోరం ఫర్ ఎబెటర్ హైదరాబాద్ ఆధ్యర్యంలో మూసీ నది పరివాహక ప్రాంతంలో నిర్వహించిన కార్బ్రూక్మంలో సంస్థ అధ్యక్షులు ఎం. వేదకుమార్ పాల్గొని మాట్లాడారు.

ఐక్యరూఖ్యమితి (UN) 2005లో వాటర్ ఫర్ లైఫ్ దశాబ్దాన్ని ప్రారంభించింది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న నీటి వనరులను బాగా చూసుకోవాలిన అవశ్యకతపై మరింత అవగాహన కల్పించడమే దీని లక్ష్యమన్నారు. ఈ చోరం తరువాత, అంతర్జాతీయంగా ప్రసిద్ధి చెందిన నది న్యాయవాది మార్క్ ఏంజెలో ప్రతిపాదనకు ప్రతిస్పందనగా ప్రపంచ నదుల దినోత్సవం (WRD) ప్రారంభించబడిందన్నారు. మొదటి ప్రపంచ నదుల దినోత్సవం 2005లో జరిగిందన్నారు. అప్పటి సుండి ప్రతి సంవత్సరం సెప్టెంబర్ నాల్గవ ఆదివారం జరుపుకుంటున్న మన్నారు. ప్రస్తుతం ప్రతి సంవత్సరం సెప్టెంబర్ చివరి ఆదివారం ప్రపంచ వ్యాప్తంగా 100 దేశాలలో ఏలియస్ మంది ప్రజలు జలవనరుల విలువలను మరోసారి జ్ఞాపకం చేసు కోవడం, ప్రపంచ నదుల దినోత్సవాన్ని జరుపుకోవడం ఆనవాయితీగా వస్తుందన్నారు. ఇందులో భాగంగా ఫోరం ఫర్ ఎబెటర్ హైదరాబాద్, ఆధ్యర్యంలో సేవ మూసీ నది కార్బ్రూక్మం నిర్వహిస్తున్నట్లు పేర్కొన్నారు.

నదుల ఉనికి ప్రజల జీవితంలో గొప్ప ప్రాముఖ్యతను కలిగి ఉంది. నదుల ప్రాముఖ్యతను విస్తరించలేదు. నదులు (నీరు) లేకుండా ప్రజలు త్రాగలేరు లేదా తినలేరు. కాబట్టి నదులు ప్రజల జీవితంలో ప్రాథమిక పాత్ర పోషిస్తాయి అని తెలియజేశారు. పరిశ్రమ నది నీటిపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఎంటుకంటే ఇది యంత్రాలకు విధ్యుత్ వనరులను అందిస్తుంది. పంటలు పెరగడానికి నదులు నీటిని అందిస్తాయి. ఇది సారవంతమైన భూమిని, మళ్ళీ సారవంతమైనదిగా చేయడానికి సహాయపడుతుందని తెలిపారు. కనుక ఇది వృక్షసంపద వృద్ధికి కూడా ఉపయోగపడుతుందన్నారు. దేశానికి వెన్నెముక అయిన వ్యవసాయాభివృద్ధికి నదులు ప్రాథమిక వనరులన్నారు.

పంటలపై ఎరువులు, పురుగుమందులు వర్షం ద్వారా మట్టి ద్వారా కరిగి నదులలో కలుస్తాయి. పురుగుమందులు, ఎరువులు

హోనికరం. అవి ఆల్గే పెరగడానికి కారణమవుతాయి. ఆల్గే నీటి మొక్కలను నాశనం చేసుంది. అలాగే, నదుల సుండి నీటిని ఉపయోగించే యంత్రాలు లేదా యంత్రాలను చల్లబరచడానికి ఉపయోగించే కర్కూగారాలు రసాయనాలను కలిగి ఉన్న నీటిని తిరిగి నదిలోకి పంపటం ద్వారా నదిలో కాలుషం ఏర్పడుతుంది. ఇది కాకుండా, ప్రజలు చెత్తును, నీటినాలు, ప్యాకెట్లు వంటి ప్లాష్టిక్లను నేరుగా నదుల్లోకి పడులుతారు. ఈ కారకాలు నది కాలుషానికి దారితీస్తాయి అన్నారు.

ప్రతి దేశంలోనీ నదులు, సరస్వతిలు, ఇతర నీటి వనరులు ఇప్పుడు వాతావరణ మార్పు, కాలుషం, పౌరిక్రామిక అభివృద్ధికి సంబంధించిన తీవ్రమైన ముప్పులను ఎదుర్కొంటున్నాయి. ఏది ఏమైనప్పటికీ, తాగునీటి సుండి వన్యప్రాణాల ఆవాసాల వరకు మరియు జలవిధ్యుత్ వనరు సుండి యంత్రాలను నడవ దానికి అనేక ప్రయోజనాలను అందించే మన నదులను రక్షించడం, సంరక్షించడం మన అందరి కర్తవ్యమన్నారు.

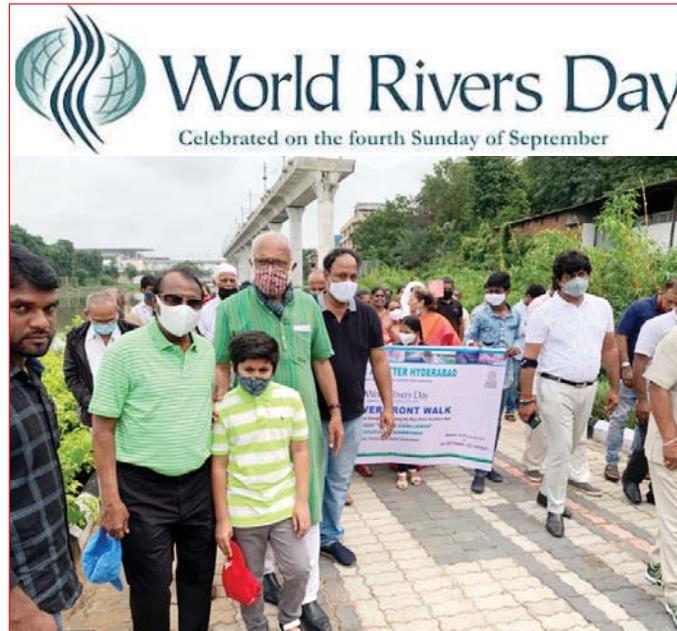
తెలంగాణ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ మూసీ రివర్ ప్రంట్ డెవలప్ మెంట్ కార్బ్యూరేషన్స్ ఏర్పాటు చేసి రూ. 1600 కోట్ల నిధులు కేటాయించి మూసీ ప్రక్షేపన చేపట్టారు. మున్సిపల్ శాఖ మంత్రి కేచీఆర్ యుద్ధప్రాతి పదికన హైదరాబాద్, దైనిజీ వ్యవస్థ, నీటి వ్యవస్థకు ప్రత్యేక చర్యలు చేపడుతున్నారని తెలిపారు.

అనంతరం సాలార్ జంగ్ మూజియం సుంచి శివాజీ ట్రిప్పు వరకు (అప్పల్గంజోలోని మూసీనది ఒడ్డున) సేవ మూసీ హక్కును నిర్వహించారు. నగరంలోని మూసీ నదిని కాపాడుతూ భవిష్యత్తు తరాలకు అందించడానికి ప్రతి ఒక్కరు ముందుకు రావాలని తెలిపారు. నదులను సంరక్షించుకోవాలిన అవసరం ఉందన్నారు. కార్బ్రూక్మంలో గ్రీన్ ఇండియా ఛాలెంజ్ కో-ఫోండ్ర్ రాఫువు, మూసీ రివర్ ప్రంట్ డెవలప్ మెంట్ కార్బ్యూరేషన్ డిప్యూటీ ఈ ఈ రోజా బనోర్, ఫోరం ఫర్ బెటర్ హైదరాబాద్ సభ్యులు, పర్మావరణ వేత్తలు, విద్యార్థులు పాల్గొన్నారు.

- ఎస్కె. శ్రీహరి,

m : 9849930145

e : ackvs08@gmail.com



రాతిచిత్రాలు - తెలంగాణ

కొత్తతెలంగాణ చరిత్రబుందం వై నెల వెబ్‌నార్టో డా. బండి మురళీధర్ రెడ్డి గారి ప్రసంగపాఠం

రాతిచిత్రాలు అంటే రాతిమీద వేసిన చిత్రాలు అని అందరికి తెలిసినదే. కానీ, చాలామందికి తెలియని విషయం రాతిచిత్రాలు, వాటి ప్రాముఖ్యత. ఇది పురాతనకళ, మన వారసత్వ సంపద. దీనిని మనం రిపేర్ చేయలేం, మరల తిరిగి వేయలేం. ఇది Fragile. పురాతన కాలం నుంచి ఈ రాతిచిత్రాలు వేసే సంప్రదాయం పరిణామం చెందుతూ వచ్చింది. ఈ కళ అమూల్యమైంది. గోల్చౌండ టైమండుకు విలువకష్టపడున్నేమో కానీ, ఈ పురాతన కళకు విలువ కట్టలేం. దీనిని చాలా జ్ఞానపరమైన వికాసానికి, కళ దానికి సంబంధించిన వస్తువులు తయారుచేయగల సామర్థ్యం ముఖ్యమైన లక్షణాలు, ఆధారాలు. ఎందుకంటే ఇవి కనపడుతున్న సమాచారం (communication). మానవుడి ఆలోచనాత్మకి అభిప్రాయి గురించి ఇవి మనకు తెలియచేస్తాయి.

ఈ ప్రాచీన రాతికళను ముఖ్యంగా రెండురకాలుగా వర్గీకరించారు.

1. Pictographs - వర్ణచిత్రాలు లేక రంగు బొమ్మలు

2. Petroglyphs - చెక్కుడు బొమ్మలు.

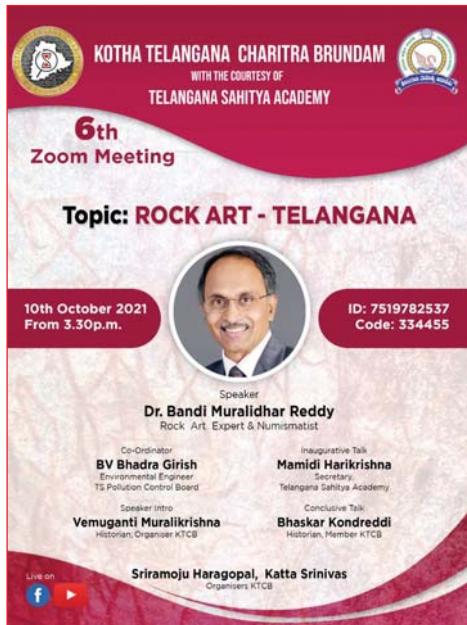
చెక్కుడుబొమ్మలను లోతుగా చెక్కిన రూపాలు (Engravings), తొక్కుడుబొమ్మలు (Bruisings), గుంటలు/బొండ్లు (peckings)గా విభజించారు. అయితే రంగునింపిన చెక్కుడు బొమ్మలు కూడా ఉన్నాయి. ఈ రెండురకాల చిత్రాలలో సాంకేతిక వ్యూహాలు వుంది. ఒకటి రాతిమీద రంగులతో వేయటం, రెండవది రాతిమీద చెక్కటం.

భారతదేశంలో A.C. Carlleyle అనే అతను 1867-68లో ఉత్తరప్రదేశ్ లోని మీర్జాపూర్ జిల్లాలో సోహగిఘాట్ వద్ద మొదటిసారి రాతిచిత్రాలను కనుగొన్నారు. ప్రపంచంలోనే మొట్టమొదటిసారి ఈ రాతిచిత్రాలు వెలుగులోనికి వచ్చాయి. ఆ తరువాతనే ఉత్తరస్నేయాన్ని అట్టిమిర దగ్గర 1880లో రాతిచిత్రాలను గుర్తించటం జరిగింది. మన తెలంగాణలో రాతిచిత్రాలను మహబూబునగర్ జిల్లా సంగనోనిపల్లిలో 1934లో లియునార్డ్ మున్, మహదేవన్ లు మొదటిసారి గుర్తించారు. రాతికళ పితామహులుగా పేర్కొనబడిన డా. విష్ణుశ్రీధర్ వాకంకర్ గారు భారతదేశంలోనే అతిపెద్ద రాతిచిత్రాల వాపు బింబిట్టాను 1957నం. మధ్యపదేశ్ రాష్ట్రంలో కనుగొన్నారు.

ఈప్రదేశాన్ని 2003లో యునెస్కో 'ప్రపంచవారసత్వ' ప్రదేశంగా గుర్తించింది. ఇక్కడ 500లకు పైగా రాతిచిత్రాలున్నాయి. బింబిట్టావంటి రాతిచిత్రాలతాపును కనుగొన్నందుకు డా.వాకంకర్ గారిని భారతప్రభుత్వం 1975లో పద్మశ్రీతో సత్కరించింది. బింబిట్టాగురించి తెలిసిన తరువాతనే ఆసక్తి పెరిగి శాస్త్రవేత్తలు, ఇతరులు భారతదేశంలో రాతిచిత్రాల మీద పరిశోధనలు, ఆలోచనలుచేయటం మొదలుపెట్టారు.

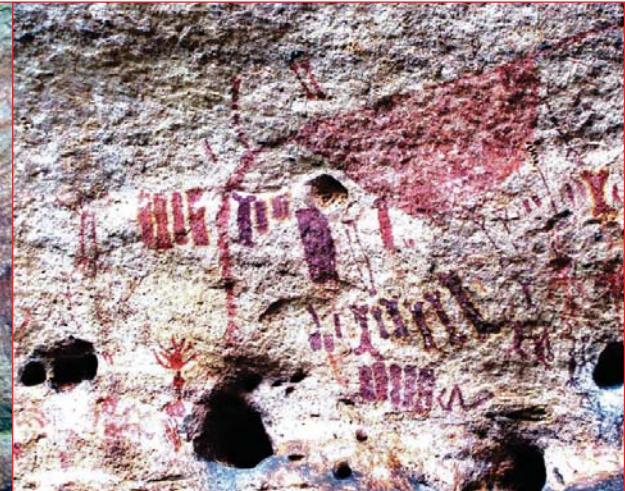
మనతెలంగాణాలో సంగనోనిపల్లిలో 1934లో రాతిచిత్రాలను గుర్తించినప్పటి నుంచి 2019లో కనుగొన్న ఇప్పటి బంచిగుండు రాతిచిత్రాలతాపు వరకు ఈ 85 సంవత్సరాలలో 70 రాతిచిత్రాల తాపులు గుర్తించ బడ్డాయి. ఇది చాలాతక్కువు. ఇక్కడ రాతిచిత్రాలమీద పనిచేసినవారు, చేస్తున్న వారు చాలామంది ఉన్నారు. కానీ, అందులో తీవ్రమైన కృషిచేసిన వారు తక్కు వని చెప్పవచ్చు. తెలంగాణాలోని ముఖ్య మైన రాతిచిత్రాల ప్రదేశాలలో పొండవుల గుట్ట, రామంద్రాపురం (బైంబిబండ), కోకాపేటు, వీరసుగుట్ట, పోతపపల్లి, హస్తలాపార్, ముదుమాల, ఒంబిగుండు, రత్నాపూర్, ఎడితసుర్ మొదలైనవి ఉన్నాయి.

ఈ రాతిచిత్రాలు గుహలగోడల మీద, పడిగెరాళ్ళమీద, రాతిచిత్రాలలోని గోడలమీద, రాతిగుండ్ల మీద అగుపి నున్నాయి. బల్లపరువరాళ్ళ మీద చెక్కుడుబొమ్మలు వుండటానికి అవకాశం ఉన్నది. బృహచ్ఛిలాయుగు సమాధుల బండరాళ్ళమీద కూడా ఈ రాతిచిత్రాలు దొరుకుతున్నాయి. ఈ చిత్రాలు ఎరువు (dark&light), తెలుపు రంగులలో ఎక్కువగా కనిపించాయి. నలుపురంగు చిత్రాలు అరుదైనవి. పసుపురంగులో చిత్రాలు మరీ అరుదుగా లభించాయి. ఎరువురంగు చిత్రాలున్న తాపుల పరిసరాలలో ఎరువురంగురాయి దొరకే అవకాశం వుంది. రాతిచిత్రాల రంగులను ఎట్లా తయారుచేసారన్నది ఒక రహస్యం. అడివిలో దొరకే పువ్వులు, పండ్లు, గింజలు, రంగురాళ్ళ నూరి వాటికి తేనె, జిగురు, ఆకుపసరు, కొవ్వు కలిపి ఈ రంగులను తయారుచేసి వుండవచ్చు. తెలుపురంగు సున్నపురాతి పొడి, నలుపురంగు బొగ్గుపొడి కలిపి తయారుచేసి వుండవచ్చు. ఈ మధ్యనే 'రామన్ స్క్రేషన్స్ పరీక్ష' (Raman Spectra Test) ద్వారా ఎరువురంగు తయారీకి హేమతైట్ అనే పదార్థాన్ని





ఇరి(జింక), మరో జంతువు, తాబేళ్లు - పొండవలగుట్ట



రామచంద్రాపురం రాతిచిత్రాలు

వాడినట్లు శ్యామ్రీయంగా గుర్తించడం జరిగింది. ఇంకా ఇతర పదార్థాల మిశ్రమం గురించి తెలుసుకునే ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. ఈ ప్రయత్నాలు త్వరగా సఫలీకరించాలని ఆశిధ్యాం. ఈ రంగులను రాతిచిత్రాలలో దేనితో వేసారు? రాతికాన్వాన్ మీద సన్మని పుల్లలు, చెట్లవేర్లు, చిన్న కొమ్ముల కొసలు నలుగుర్చీ బ్రాష్టగా వాడి వుండవచ్చ. పక్కలతళకలు కూడా ఉపయోగించి వుండవచ్చ.

ఈ రాతికశలో జంతువులచేట, సామూహికన్వత్తాలు, గణిత రేఖాచిత్రాలు, ఆపోర్నేకరణ, పశుపోషణ, ఇతరాలు ఇతివృత్తాలుగా ఉంటాయి. ఇందులో అదివిజంతువుల చిత్రాలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. అయితే పెంపుడు జంతువుల చిత్రాలుకూడా కనిపిస్తాయి. జీంకలు, దుప్పులు, ఎద్దులు, ఆవులు, ఏనుగులు, గుర్రాలు, పులులు, కోతులు, ముండ్రపందులు, అడివిపందులు, పాములు, ఉడుములు, తాబేళ్లు, నెమళ్లు, కుండెళ్లు, చేపలు, వలలు, ఎముకలు, చేతిగుర్తులు, శ్రీపురుషుల బోమ్ములు, ఆయుధాలు, తేనెతెట్టెలు, ఆంత్రోపోమార్పిక్ రూపాలు, శ్రేవత్స, స్వస్తిక్ చిహ్నాలు, ఇంకా ఎన్నోరకాల చిత్రాలు మనకు దొరికాయి.

ఈ రాతిచిత్రాలను పురామానవులు ఎందుకు వేసారు. వాటి ప్రయోజనమేమిటన్నది పెద్దప్రశ్న. సరైన జవాబు ఇప్పటికి దొరకనే లేదు. కర్కూండలు, మతపర విశ్వాసాలు, వేట, మాజిక్ వంటివి ఏవైనా కావచ్చ. ఏదేవైనా మనకు ఈ రాతికశ ద్వారా పురామానవుల జీవనశైలి, ఆలోచనావిధానం, భావనలు, తాము చూచిన జంతువుల విపరాలు, తమ చుట్టూరా ఉన్న అనేకవిషయాలు అగుపిస్తుంటాయి. రాతిచిత్రాల కాలక్రమం, కాలనిర్రయం చేయటం చాలా కీష్టమైన సమస్యలు. ఒకదానిపై మరొకటి, అతివ్యాప్తి (overlapping), చిత్రాల నమూనా, చిత్రాల శైలి, వాటి చిత్రణ, వాటి రంగుల సాందర్భ, సన్మని, లాషైన గీతలు, పెద్ద, చిన్నపైజుల బోమ్ములు, స్క్రమాటిక్ లేక అనుపాతరేఖలు కాలక్రమం, కాలనిర్రయానికి పరిగణనలోనికి తీసుకోవలసి వుంటుంది. రాతిచిత్రాలు ఉన్న ప్రదేశాల దగ్గర దొరికిన రాతిపనిముట్లు కూడా సహాయపడుతాయి.

తెలంగాణలో ఎక్కువగా మధ్యరాతియుగం, కొత్తరాతి/తామ్రయుగం, పెదరాతియుగాలకు చెందిన చిత్రాలున్నాయి. రాతికశను నిప్పియాత్మకంగా విపరించాలి. ఉన్నదానిని వాస్తవికతకు దగ్గరగా సరిగా గుర్తించగలగాలి. తప్పగా విపరించినపుడు చిత్రాల అర్థం మారిపోయే అవకాశం వుంది. ప్రతిచిత్రం దాని చిత్రీకరణశైలిని బట్టి గుర్తించడానికి పీలుగా వుంటుంది. ఈ విధంగా గుర్తించిన చిత్రాలను మనరాష్ట్రంలోనే కాకుండా ఇతరరాష్ట్రాల చిత్రాలైని, నమూనా, ఇతర విషయాలతో తులనాత్మక అధ్యయనం చేయడానికి అవకాశం ఉంటుంది.

ఈ రాతికశ గురించి చాలామందికి సరిద్దైన అవగాహనలేక పాడుచేయటానికి ప్రయత్నిస్తుంటారు. స్పష్టత కోసం కావచ్చ, ఫోటోతో తీయటం కోసం కావచ్చ చాలామంది చిత్రాల మీద మొదట నీళ్లు చల్లుతుంటారు. 2, 3 సార్లు కూడా నీళ్లు చల్లటం జరుగుతున్నది. ఈ పనివల్ల రాతిచిత్రాలను ఒకరకంగా పాడుచేస్తున్నట్టే. నెమ్మిదిగా మాయం అవడానికి కారణంఅవుతాయి. వాటి మీద పట్టిన దుమ్ము బట్టుతోకాని, బ్రావ్ తో కాని దులిపి ఫోటో తీసుకోవాలి. ఆ తరువాత ఆ ఫోటోలను డీ-ప్రైచ్ అనే సాప్ట్వేర్ ద్వారా కంప్యూటర్లో సనివిరంగా చూడటానికి అవకాశమున్నది. రాతిచిత్రాల మీద పేర్లురాయడం, గుర్తులుచేయడం సున్నంచేయటం, ఆ తావులలో వండటం, పొగపెట్టడం చేస్తుంటారు. ఇటువంటి పనులను నిలిపివేయాలి. మన రాతిచిత్రాలను కాపాడుకోవాలింది మనమే. వాటి ప్రామణ్యతను గురించి స్టోనిక్ప్రజలకు అవగాహన కలిగిన్న వారు వాటిని పరిరక్షించే అవకాశం కలుగుతుంది. పాడయిపోతే ఈ రాతిచిత్రాలను మనం తిరిగి తెచ్చుకోలేం. ప్రతిరాతిచిత్రాలైనుటును పూర్తిగా డాక్యుమెంటేషన్ చేసి, సంరక్షించవలసిన అవసరం ఉంది.

భారతదేశంలో ముఖ్యంగా 2 సంస్కలు రాతికశ గురించి విశేషంగా కృషి చేస్తున్నాయి.

- Indira Gandhi National Centre for the Arts. 1987లో న్యూఫ్లిట్లో ప్రారంభించిన కేంద్రప్రభుత్వసంస్థ.



అంతోపోమార్క్, ఉదుము, ఎముక-బండీగుండు



నెమళ్ళు, ఇతరబోమ్మెలు-రత్నాపూర్

2. Rock Art Society of India. 1990లో ఆగ్రాలో ఏర్పాటుచేయబడ్డ ప్రైవేటుసంస్థ.

ఈ రెండుసంస్థలు కూడా రాష్ట్రాలవారీగా, తావులవారీగా రాతిచిత్రాలను దాక్కుమెంటేషన్ చేయడం, కొత్తతావులను వెలుగులోనికి తేవడం, రాతికళాపై సభలు, సమావేశాలు జరిపించడం, పుస్తకాలు, పత్రికలు ప్రచురించడం వంటి పనులు చేస్తున్నాయి. రాష్ట్రాల పురావస్తుశాఖలు, విశ్వవిద్యాలయాలలోని ప్రాచీన చరిత్ర, పురావస్తుశాస్త్రం శాఖలు వారి పరిధులలో రాతికళ గురించి అధ్యయనం చేయడం జరుగుతున్నది. ప్రధానంగా రాతికళ గిరిజనులకి. వారి హర్షాకులు వారికి ఇచ్చినటువంటి వారసత్వ సంపద. ఇంకా తెలంగాణలో వెలుగులోనికి తీసుకురావలసిన రాతిచిత్రాల ప్రదేశాలు చాలానే వున్నాయి. ఈ తావులు మనందరివి, ఏ ఒక్కరివీ కావు. ఎవరో ఒకరు లేదా కొంతమంది ద్వారా అవి వెలుగులోనికి వస్తాయి. అంతమాత్రంచేత అవి వారిసాత్మక కాడు. అవి జాతీయసంపద. అందరు చూడటానికి, అధ్యయనం చేయడానికి, రాయడానికి హక్కు వుంటంది. పరిశోధన ఆధారితప్రతాలను ఈ రాతిచిత్రాల మీదగాని, రాతిచిత్రాల తావులమీదగాని విడిగా తయారుచేసి జర్రుల్ని లో ప్రచురింపజేయటం చాలా అవసరం. అప్పుడే వాటికి తగిన గుర్తింపు లభించే అవకాశం వుంటుంది.

తెలంగాణాప్రాంతాలో కొన్ని ముఖ్యమైన రాతిచిత్రాలు:

రంగారెడ్డిజిల్లాలో కోకాపేట (హైదరాబాద్) రాతిచిత్రాల తావులో ఎద్దుల రంగులబొమ్మలు, సిద్ధిపేటజిల్లాలోని వీరన్నపేటలో ఎద్దు చెక్కుడుబొమ్మలు (50 సెం.మీ.) చాలా అందమైనవి. సిద్ధిపేటజిల్లా హస్తాల్యారులో వున్న ఎక్కు టైపు, 50 సెం.మీ. పొడవైన మానవని చిత్రాలు ముఖ్యం. అదే సిద్ధిపేటజిల్లాలోని రత్నాపూర్, కాంచనపల్లిలో దొరికిన నెమళ్ళుచిత్రాలు(59 సుంచి 64 సెం.మీ. పొడవు) చాలా అందంగా పద్ధతిలో వుంటాయి. రత్నాపూర్లో రాతిచిత్రాల

కాన్వాసులో ఒకేరాతిపై మూడునెమళ్ళు ఒకదాని కింద ఒకటి స్నేహాటీక్కగా వుండటం దక్కించారుతదేశంలో మరెక్కుడా కనిపించలేదు. భద్రాచలం-కొత్తగూడంజిల్లాలోని ఒంటిగుండులో కనిపించిన 40 సెం.మీ.ల అంతోపోమార్క్, ఉదుముల బొమ్మలు మరెక్కుడా కనిపించవు. ఖమ్మంజిల్లా రామచంద్రపురం(బైనేటిబండ) దగ్గర రంగునింపిన చెక్కుడుబొమ్మల వంటివి దక్కించారుతంలో మరెక్కడ దొరకలేదు. ఒరిస్సా, మధ్యధృష్టదేశ్లో అటువంటి చిత్రాలు కొన్ని ప్రదేశాలలో మాత్రమే లభించాయి. సంగారెడ్డిజిల్లా ఎడితసూర్యోచిత్తిన 150x180 సెం.మీ.ల కొలతలున్న ఎద్దుబొమ్మ చాలా అరుదైనది. పెద్దచిత్రంలో చిన్నపైజై మనుషులు, ఎద్దులబొమ్మలు చెక్కివుండడం విశేషం. జక్కుపేట (మెదక్ జిల్లా)లో ఎరుపుతో పసుపురంగు డిష్ట్రిక్టు రాతిచిత్రాలు లభించడం మొదచిసారి. పాండువులగుట్ట (జయశంకర్-భూపాలపల్లి జిల్లా)లో అపూర్వమైన రాతిచిత్రాలున్నాయి. ఇది రాతిచిత్రాల స్వర్ధమని చెప్పవచ్చు. ఇక్కడ ఎగువపాతరాతియుగం నుంచి చారిత్రకాలం దాక అందమైన రాతిచిత్రాలు ఉన్నాయి. మహాబాబునగర్ జిల్లా పోతనపల్లిలో 134x241 సెం.మీ.ల పరిమాణంలో 2 రాతిచిత్రాల కాంపాజిషణ రూపురేఖాచిత్రాలుగా అగుపిస్తాయి. అందులో ఏనుగు, ఉదుము ఒకదానిలో, ఏనుగుబొమ్మ మీద 3 జింకలు ఒకదాని మీద మరొకటి రెండోబొమ్మలో వున్నాయి. ఇవే కాకుండా తెలంగాణాలో ఇంకా చాలా ప్రదేశాలలో రాతిచిత్రాలున్నాయి. ఈ చిత్రాలను సమగ్రంగా అధ్యయనం చేయాలిన అవసరం ఎంతైనా వుంది.

- డా. బండి మురళీధర్ రెడ్డి,

రాతిచిత్రాల నిపుణులు, నాడికవేత్త

కొత్తతెలంగాణ చరిత్రబ్యండం గౌరవ సలహాదారులు

m : 7093378522

e: drbmreddy@yahoo.co.in

(ఫోటోలు: శ్రీరామేజు హరగోపాల్)





అర్థన్ ప్లానింగ్ తో సమృద్ధితమయ్యే పరిసర వ్యవస్థ

(డాక్టర్ సంమిత్ర బసు, రిటైర్డ్ ప్రిఫెసర్, ఐఐటీ భర్గ్ పూర్, మెంబర్, అడ్యూయిజర్ కమిటీ, ఆర్థిక్ క్షేత్ర పొరిటేష్ డివిజన్,
ఇంటాక్, న్యూదిల్లీ. ఫోరమ్ ఫర్ ఎ బెటర్ ప్రాదుర్భాద్ నిర్వహించిన వెబ్‌ఇన్ లో ఆమె ప్రసంగపాతం సారాంశం)

21 సంపత్తురాలు పూర్తి చేసుకున్న సందర్భంగా ఫోరమ్ ఫర్ ఎ బెటర్ ప్రాదుర్భాద్కు ముందుగా నా అభినందనలు. నేను నేచర్ కల్చర్ జర్నల్ దిశలో ఎకోసిస్టమ్, పోరిటేష్, సాంస్కృతిక ప్లానింగ్ గురించి చర్చిస్తాను. రెండు కేన్ల స్టడీస్ గురించి మాట్లాడుతాను. వీటిలో ఒకటి కోర్ కతా - ఎకో సిస్టమ్ ఎట్ పెరిల్. మరొకటి ఒక చారిత్రక వారసత్వంగా శాంతినికేతన్ పరిసర వ్యవస్థ.

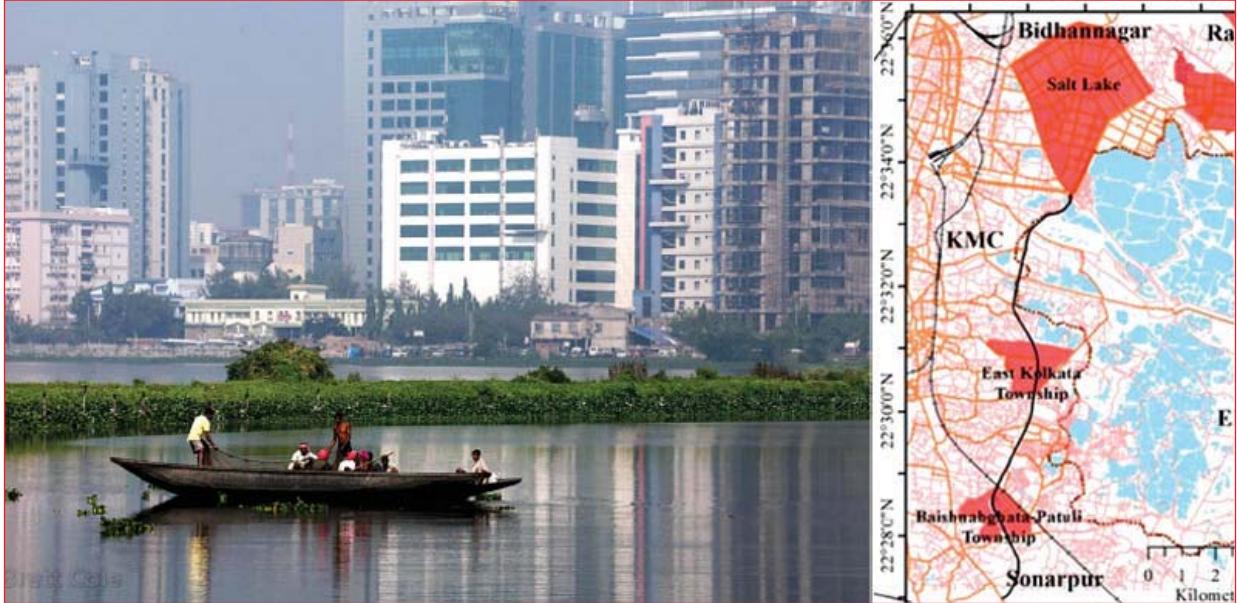
ఇక్కడ ఎకో సిస్టమ్ అంటే యావ్త్ పరిసర వ్యవస్థ, అదే విధంగా అది ఏ విధంగా చారిత్రకంగా అర్థన్ ప్లానింగ్తో నమ్రిశత వైందనే అంశం కూడా ఉంటుంది. అంతే తప్ప దాన్నే అంతిమ ఉత్సాధనగానో లేదా భౌతిక రూపంగానో లేదా ఒక భౌతికపరమైన ఉనికిగానో చూడలేం. అది ప్రజలకు, వారి సం స్మృతి కి ఎలా సంబంధించిందో కూడా చూడాలి.

ముందుగా కోర్కతా, దాని ఎకో సిస్టమ్ ఎదుర్కొంటున్న ముఖ్య



గురించి మాట్లాడుకుండాం. కోర్కతా పరిసరాల్లో వెట్ ల్యాండ్ ప్రాంతాలున్నాయి. కోర్కతాకు తూర్పు వైపున ఇవి ఉన్నాయి. మీరు కోర్కతా చరిత్ర గసుక చూసినట్లయితే, ఇక్కడ గంగానది మూడు గ్రామాలకు ప్రధాన వసరుగా ఉంది. గంగానది పాయ అయిన హుగ్గి తీరంలోనే కోర్ కతా నగరం అభివృద్ధి చెందింది. నేల వాలు నదికి దూరంగా ఉంది. ఒకటిన్నర మైళ్ళ దూరం దాకా ఒండుమట్టి నేలలు ఏర్పడ్డాయి. నిజానికి అక్కడే నగరం అభివృద్ధి చెందింది. మిగిలిన ప్రాంతం అంతా కూడా ఉప్పు నీటి చెరువు లేదా చిత్తడినేల. అది అలా సుందర్ బాన్సు వరకూ ఉంటుంది. ఏట్లుగా అది అలా ఉంటూ వచ్చింది. ఈ ప్రాంతం అంతా

కూడా కోర్కతాకు అత్యంత సమీపంగా ఉంది. అంతే కాదు ఎంతో విస్మయిత వైశాల్యంతో ఉంది. కాలువలు, జలాశయాలు, చెట్లు, చిత్తడి నేలలు వంటి వాటితో నిండిఉంది.



బ్రిటిష్ హామాంలో ఈ ప్రాంతం ఓడరేవుగా కూడా ఉండింది. అక్కడ ఒక వైపున కోటి కూడా ఉండాలు. అప్పట్లో అది వలసపొలకలకు సెబిలైచ్యంటగా ఉండింది. అప్పట్లో అది ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీకి, ఆ తరువాత బ్రిటిష్ ఇండియాకు కొన్సెస్ట్ పాటు రాజధానిగా ఉండింది. నాడూ, నేడూ చూస్తే, ఇప్పటికే ఉప్పు నీటి చెరువులు ఉన్నాయి. నగరం వాటి దరిద్రాపుల్లో అభివృద్ధి చెందుతోంది. నదికి రెండు వైపులా నగరం బాగా విస్తరించింది. వాటర్ అర్పనిజమ్: కోర్కతా అనే పుస్తకం చూస్తే ఆవరణ వ్యవస్థ అంతా కూడా జల వ్యవస్థతో ఎలా ముదిపడి ఉన్నదో అర్థమవుతుంది. అంతే కాదు, ప్రజల జీవనోపాధులు, ఆర్థిక వ్యవస్థ అంతా కూడా జల వ్యవస్థ పైనే ఆధారపడ్డాయి.

1893లోనే కోర్క కతా సమీప వెట్ ల్యాండ్ కుదించుకుపోతున్నట్లుగా గుర్తించారు. 1953.... 2000.... 2017.... ఇలా ఏట్లు గడుష్టన్న కొద్ది సమస్య మరింత ముదిరిపోయింది. నిజానికి ఆ దిశగా నగరం విస్తరణ ఉండకూడదు. కాపోతే అలా విస్తరించడం చిత్తుడి నేలలపై ఒత్తిడి పెంచింది. అలా జరుగుండా ఉండాల్సింది.

ఎందుకంటే చిత్తుడి నేలలు ఎంతో ప్రత్యేకమైనవి. ఇప్పుడు పరిస్థితి హర్షాగా క్లిపించి పోయింది. ఒక ప్రావే నిర్మించారు. రెండు శాటీల్లో టాన్జిఫ్స్ వచ్చాయి. 1970, 1980లలో ఇవి మొదలయ్యాయి. నిజానికి ఇవి ఉప్పు నీటి చెరువులను, చిత్తుడి నేలలను పూడ్చడం ద్వారా నిర్మించారు. అంతేగాకుండా ప్రధాన రవాణా మార్గంగా ఉండిన జలమార్గాన్ని పక్కన తప్పించడంతో రెండు వైపులా అది పట్టిపోకరణ కోసం ఒత్తిడి పెంచింది. ఇది చిత్తుడి భూముల విస్తీర్ణం తగ్గిపోయేందుకు దారి తీసింది.

చిత్తుడి భూముల విస్తీర్ణం తగ్గిపోతే మనం ఎందుకు ఆందోళన చెందాలి? కోర్కతా వెట్ ల్యాండ్ అనేవి సహజ మైనవి మాత్రమే కాదు, మనిషిచే నిర్మితమైనవి కూడా. దానిపైనే చేపలు, కూరగాయల వ్యవస్థ కూడా ఆధారపడింది కాబట్టి. బ్రిటిష్ కాలంలో ఈ వ్యవస్థ అభివృద్ధి చేయబడింది. వాలు అటువైపుగా ఉన్నందున కోర్కతా వ్యవరంజలాలన్నీ కూడా ఈ చిత్తుడి భూముల్లోకి వచ్చేవి. అలాంటి నీరు అవ్విర్పోయిందుకు సహజ ఏర్పాట్లు ఉండినవి. ఫిల్మ్లోషన్ ప్రక్రియ ఉండేది. ఇదంతా ఆక్స్ కల్పర్కి ఉపయోగపడేది. అక్కడి నీరు అంతా





కూడా సహజ విధానాలో రీసైకిల్ అయ్యేది. అక్కడి భూములను ఎలా సంరక్షించుకోవాలో తెలిసిన వారు కూడా ఉండే వారు. ఇదంతా కూడా ఎంతో నెమ్ముదిగా ఏళ్ళ కాలంలో జరిగింది. కాలు ష్యాన్‌న్ని అరి కట్టేందుకు అది తోడ్పడింది, దీన్ని అర్థం చేసుకోకుండా కొత్త అభివృద్ధి మొదలైంది. సార్లు లేక సిటీ విస్తరించడం మొదలైంది.

ఈ విధమైన పట్టణ ప్రాంత విస్తరణ (రాజర్ హాట్ లాంటివి) జరగడంతో, ఈ ఎకోస్మైస్టమ్ మెకానిజమ్ ఎలా ఉండనన్న అంశాన్ని పలువురు అధ్యయనం చేయడం మొదలుపెట్టారు. ఈ చిత్తది నేలల పద్ధతు వలస పట్టలు కూడా వస్తుండడంతో ఈ అంశం మరింత ప్రాధాన్యం సంతరించుకుంది. ఇదంతా కూడా 2225 చ. కి.మీ. విస్తరణలో విస్తరించి ఉంది. ఉప్పు నీటి చెరువులు, సాగుభూముల నుంచి వచ్చే నీట్లు, ఇతర చెరువులు అన్నే ఇందులో ఉన్నాయి. ఈ మొత్తం ప్రాంతాన్ని 2002లో రాష్ట్ర వెట్ ల్యాండ్గా ప్రకటించారు. అలా ప్రకటించడం ఇక్కడి కమ్యూనిటీని, ఎకో సిస్టమ్సు, దాని ఇంటరాక్షన్సు, ప్రాధాన్యాన్ని, కోల్కతా పట్టణ ప్రాంతానికి సంరక్షణపరంగా ఇదెంత ముఖ్యమైందో గుర్తించినట్లయింది. ఈ ప్రాంతంతో కోల్కతాకు గల అనుబంధం సీవేజ్ కు మాత్రమే నం

బంధించింది కాదు, చేపలతో కూడా అది ముడిపడింది. ఇక్కడి చేపలను, కూరగాయలను కోల్కతా వానులు ఆఫోరంగా స్వీకరిస్తుంటారు. ఆ ప్రకారంగా ఇక్కడ వ్యర్థాల రీసైకిల్ గె జరుగుతోంది. ఈ విధంగా ఇక్కడి ఎకో సిస్టమ్ ఇక్కడ జీవనోపాధులను అందిస్తోంది.

ఇక్కడి పరిసర వ్యవస్థ అందించే సేవలను చూస్తే అది మూడు విధాలుగా ఉంటుంది. ప్రావిజనల్ సర్కీసెన్ (చేపలు, పంటలు, కూరగాయలు), నియంత్రణ సేవలు (వరదల నిర్వహణ, వాయు, జల కాలుష్యాల నియంత్రణ), సపోర్టింగ్, కల్చరల్ సర్కీసెన్ (జీవశాఖలలో సంరక్షణ, ఆహారకర అనుభూతులు). ఇవన్నీ కూడా తక్కువ వ్యయాలకే, సుస్థిరదాయక రీతిలో లభ్యమవుతున్నాయి. ప్రభుత్వ స్థాయిలో విధానాల రూపకల్పన పరంగా సద్గున అవగాహన లేకపోవడం వల్ల లేదా సార్లు లేక, రాజర్ హాట్ ప్రాంతంలో చోటు చేసుకుంటున్న అవాంఘనీయ అభివృద్ధి కార్బూకలాపాల వల్ల అక్కడి భూముల ధర అధికంగా ఉండడం వల్ల కావచ్చు... ఇప్పుడు ఏం జరుగుతోందంటే, అక్కడి చేపల పెంపకాన్ని దెబ్బతిసే విధంగా చర్చలు చేపట్టారు. చెరువుల మధ్యలో నుంచి రోడ్లు వేయడం వంటివి

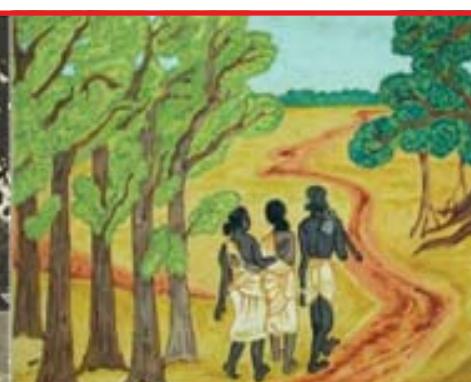
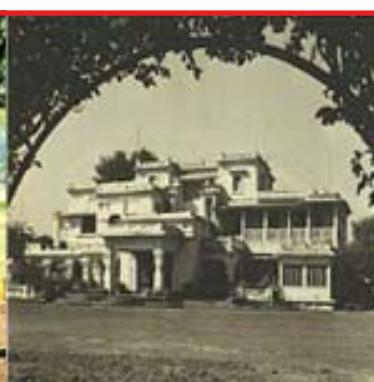
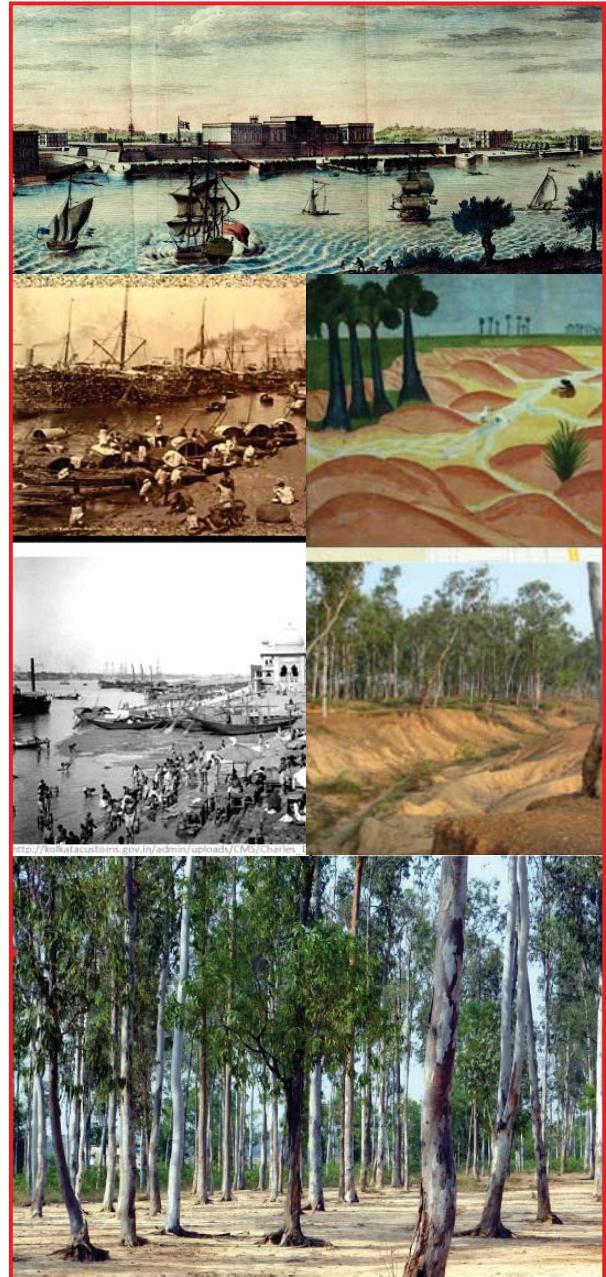


చేస్తున్నారు. ఫలితంగా అక్కడి భూములపై ఒత్తిడి బాగా పెరిగింది. అదే విధంగా అక్కడి జీవనోపాధులపై కూడా. సంప్రదాయకంగా ఏట్లగా అక్కడ ఉన్న అధ్యత పరిసర వ్యవస్థ ప్రమాదంలో పడింది. ఇప్పటికే మనం ఎంతో కోల్పోయాం. ఏట్లగా, దశాబ్దాలుగా వ్యది చెందుతూ వచ్చిన సుస్థిరదాయక అభివృద్ధి దెబ్బతింది. పట్టణ విస్తరణ కోసం, రియల్ ఎస్టేట్ అభివృద్ధి కోసం మనం సుస్థిరదాయక అభివృద్ధిని పటంగా పెడుతున్నాం. ఇది కోల్కత్తా కథ. రాముర్గా ప్రకటించినప్పటికీ నిబంధనల ఉల్లాసమనలు జరిగాయి.

కువాయి భూములకు ముప్పు....

ఈక కువాయి, శాంతినికేతన్ విషయానికి వద్దా. శాంతినికేతన్ మనందరికి బాగా తెలిసిదే. సేవ, దాతృత్వం వంటి అంశాలు దానితో ముడిపడి ఉన్నాయి. విశ్వభారతి విశ్వవిద్యాలయం ఉన్నది అక్కడే. రఫీదునాథ్ రాగుర్ రచనలు కొన్ని అక్కడే రూపుదిద్దుకున్నాయి. ఇదంతా మనకు తెలిసిందే. ఇక్కడ మనం గమనించాల్సింది ఏమిటంటే, ఆయన అక్కడ ఉన్న పరిసర వ్యవస్థను చూసి ముగ్గుడై అక్కడ విశ్వభారతిని ప్రారంభించారు. అక్కడి పట్లెలు, గ్రామీణులు, పరిసరాలు.... ఇలాంటివేస్తే ఆయనను అకట్టుకున్నాయి. పరిసరాలు చక్కగా ఉండాలని కోరుకున్నారు. అందుకే చెట్లకిందనే తరగతులు నిర్మించారు. అది ఒక ఆలోచనా ప్రక్రియ. మనం ఇప్పుడు సుస్థిరదాయకత అనేది అంతా కూడా అప్పట్లో ఆయన చర్యల్లోనే కనిపించింది. విశ్వభారతి యావత్తి భావన కూడా అదే. విశ్వభారతి అంబే పాటలు లేదా కవిత్వం లేదా సాహిత్యం మాత్రమే కాదు. అది జీవనోపాధుల గురించి కూడా ఆలోచిస్తుంది. పరిసర గ్రామాలతో చక్కగా సమీళితమవుతుంది.

ఈక కువాయి విషయానికి వస్తే, ఒకప్పుడు ఈ ప్రాంతం అంతా అడవిలా ఉండేది. పర్యాటకం ఒత్తిళ్ళ కారణంగా, శాంతినికేతన్ అభివృద్ధి కారణంగా చాలా మంది అక్కడికి రావడంతో పరిస్థితి మారిపోయింది. పంటలు, పాటలు, పండుగలతో ఒకప్పుడు అది మనోహరంగా ఉండేది. ఇప్పుడు ప్రజలు అక్కడ ఇట్లని ర్చించు కుంటున్నారు. పర్యాటక ప్రాంతాలు, హోటల్లు వెలుస్తున్నాయి. స్థానిక కళాకారులకూ ఈ ప్రాంతం ఒక వేదికగా మారిపోయింది. వారు ఇక్కడ తమ కళారూపాలు ప్రదర్శిస్తుంటారు. జాతర తరపోలో ఈ కార్యక్రమాలు జరుగుతుంటాయి. ప్లాస్టిక్ ను మాత్రం ఇక్కడ



అనుమతించరు. అది కూడా మంచిదే.

మొత్తం మీద ఇక్కడ పర్యాటకం ఒక్కిట్లు అధికమైపోయాయి. ఇది ఓ కోర్టు కేసుకు కూడా దారి తీసింది. భూఅక్రమణలు మొదలయ్యాయి. అసలు ‘కువాయ’ (బక రకమైన నేల భౌగోళిక స్వరూపం) నిర్వచనం ఏంటి... దాన్ని భద్రపర్చుకోవడం ఎలా అనే ప్రత్యులు కూడా తెరపైకి వచ్చాయి. దాంతో ఐటి ఖర్కి హర్స్ హర్స్ లో మేం ఒక ప్రాజెక్టును కూడా చేపట్టాం. కువాయ అంటే ఏంటి? అది కంటికి కనిపించేదా? లాంటి అంశాలు చర్చకు వచ్చాయి. కువాయ అనేది ఒకరకమైన ప్రత్యేక భౌగోళిక స్వరూపం. టాగూర్ పెయింటింగ్స్ నూ దాన్ని చూడవచ్చు. వాటిపై ఎన్నో పాటలు కూడా ఉన్నాయి. కువాయ అంటే ఏంటో శాస్త్రీయంగా చూడాలి. తద్వారా సరైన రీతిలో విధానాల రూప కల్పన చేయవచ్చు.



కోఱు అంటే ఏమిటో చూడాం.

- చూసేందుకు అది ఎగుడుదిగుడుగా ఉంటుంది
- అక్కడ వ్యవసాయం చేయరు
- ఎరు లేటరైట్ నేలతో కూడి ఉంటుంది
- ఫెస్ట్ర్, కాప్రీష్, రెడ్ సాండ్ స్టోన్, కొద్ది మొత్తంలో మైక్ ఉంటాయి.
- లేటరైట్ సాయిల్ పొరలతో రూపుదిద్దుకొని ఉంటుంది. ఎగుడుదిగుడు ఆకారాలు

కనిపించేది అందుకే.

- అలాంటి పొరల్లో శిలాజాలు లభిస్తాయి
- ఫెర్న్, ఆర్ట్, ఫంగ్స్, పక్కల అరుదైన రకాల ఆనవాట్లు లభించే అవకాశం
- అడవి పిల్లలు లాంటి కొన్ని జీవులు నివసిస్తాయి
- ఈ భూముల సరిహద్దుల్లో ఒంట్రునేలలు కనిపిస్తాయి.
- నేల స్వరూపం భారీ నిర్మాణాలకు అనుకూలంగా ఉన్నట్లుగా కనిపించదు

కువాయ భూములను శాస్త్రీయంగా అభ్యర్థునం చేసేందుకు మేం ప్రయత్నించాం. వాటి సరిహద్దులను గుర్తించే ప్రయత్నం చేశాం. చుట్టుపక్కల భూములతో పాటు వీటికి సంబంధించిన పట్టాలను రూపొందించాం. వీటి సాయంతో కువాయ హద్దులను గుర్తించవచ్చు. వాటి రక్షణకు ఏం చేయాలో సూచించాం. శాంతినికేతన్తో సహస్ర సుమారుగా 30 గ్రామాలు కువాయ చుట్టుపక్కల ఉన్నాయి. ఆయా ప్రాంతాల్లో భవిష్యత్ అభివృద్ధి కార్బూకలాపాలు ఎలా ఉండాలో సూచించాం. ఆ ప్రకారం పట్టాలు రూపొందించాం. ఎకో సెన్సిటివ్ జోన్, ఆర్గానిక్ అండ్ అన్ బ్యాలెన్స్ డ్రోన్, దెవలపడ్ సెమీ అర్ప్న్ జోన్, అన్ దెవలట్ సెమీ అర్ప్న్ జోన్, పార్టీయల్ అగ్రికల్చర్ జోన్, రివ్ అగ్రి కల్చర్ జోన్ లాంటి వాటిని గుర్తించాం. తద్వారా భవిష్యత్ అభివృద్ధి ప్రక్రియ అక్కడి ప్రత్యేక భౌగోళిక స్వరూపాన్ని దెబ్బ తీయకుండా జాగ్రత్త పడవచ్చని సూచించాం. ఆ విధంగా అభివృద్ధి పరమైన ఒక్కిట్లను కొంతమేరకు తగ్గించ వచ్చు.

ఈ ప్రత్యేక భౌగోళిక స్వరూపం ఇక్కడి చారిత్రక వారసత్వం. సాంస్కృతికపరంగా మాత్రమే గాకుండా సహజ పరిసర వ్యవస్థ పరంగా కూడా అదెంతో ముఖ్యమైంది. వలన పక్కలు కూడా ఇక్కడికి వస్తుంటాయి. మరో పైపైన పర్యాటకం అనేది ఓ పెద్ద మార్కెట్ వస్తువుగా మారి పోయింది. పర్యాటకులను ఆకట్టుకునేందుకు ఫేక్ గా గ్రామీణ వాతావరణాన్ని కూడా క్రియేట్ చేస్తున్నారు. ఒకనాటి శాంతినికేతన్తో రఫీందునాథుడు మనకు అర్ప్న్ డిజైన్ మార్కెట్ కాలను అందించారు. ఆ బాటలో మనం నడవాల్సి ఉంటుంది. అందుకు తగ్గట్లుగా సమగ్ర ప్రణాళికలను రూపొందించు కోవాలి.

- అనువాదం : యస్.వి.యం





ప్రాచీన విశ్వవిద్యాలయం నలందా మహావిహర



జూలై 15, 2016న యునెసోష్టప్రపంచ వారసత్వ జాబితాలో చేసేటు

నలంద విశ్వవిద్యాలయం భారత దేశంలోని బీహారు రాష్ట్రంలో గల ప్రాచీన విశ్వవిద్యాలయం. నలందా అంటే సంస్కృతంలో జ్ఞానాన్ని ఇచ్చేది అని అర్థం. నలందా అనే సంస్కృత పదం నలం (అనగా కమలము అనిఅర్థం, కమలం జ్ఞానానికి చిహ్నం) మరియు ద (అంటే ఇష్వరం) అనే రేండు పదాల కలయిక ద్వారా పుట్టింది. చైనా తీర్థయాత్రికుడైన హ్యాయన్ త్యాంగ్ నలందా పదానికి వివిధ వివరణలు ఇచ్చాడు. ఒక వివరణ ప్రకారం నలందకు ఆ పేరు మామిడి తోపు మధ్యన ఉన్న చెరువులో నివసించే నాగుని వలన వచ్చింది. హ్యాయన్ త్యాంగ్ సమృతించిన రెండవ వివరణ ప్రకారం ఒకప్పుడు బోధిసత్యుని రాజధాని ఇక్కడ ఉండేదని, ఆయన నిరంతర దానాలు చేసేవాడని అందుకే నలందా అన్న పేరు వచ్చిందని వివరించాడు.



ఈది పాట్టుకు అగ్నేయంగా 55 మైళ్ళ దూరంలో ఉంది. ఈ విశ్వవిద్యాలయం క్రీ.శ. 427 నుంచి క్రీ.శ. 1197 వరకూ బొడ్డ విజ్ఞాన కేంద్రంగా ఉందేది. పాణిస్కముగా పాల వంశము యొక్క పాలనలో ఉంది. ఇది చరిత్రలో రచించబడిన ప్రపంచంలోని తొలి విశ్వవిద్యాలయాలలో ఒకటి.” నలంద 25.135766°N 85.444923°E అక్షాంశ రేఖాంశాల వద్ద ఉంది. అలెగ్జాండర్ కన్సింగ్సోం నలందను బారాగావ్ గ్రామంగా గుర్తించాడు.

తారానాథుడను చరిత్రకారుడే స్థలమున శారిపుత్రుడను భిక్షువు జన్మించెననియు, నాతని చైతన్యమును జేరి అశోకుడు చక్రవర్తి యొక్క ఆలయమును నిర్మించెనని ప్రాసి యున్నాడు. హస్యమన్ త్యాగం అనునాతడు శక్రాదిత్యుడను రాజు నలందా సంఘారామమును నిర్మించెననియు, ఆతనికి పిమృట రాజ్యమేలిన బుధగుప్త, తథాగతస్పుత్ర, బాలాదిత్య, వజ్ర అనువారు లిపటు అనేక భవనములను నిర్మించినారని ప్రాసియున్నాడు. అటుపై ఇంకాక రాజీయారామములుచట్టు నోక గోడను కట్టించి అందోక ద్వారమును వేయించెను. ఇచ్చటి ఆచార్యులలో నాగార్జున, అశ్వఫోష, వసుబంధ, దిజ్మగ్, కమలశీల, సంఘభద్ర, శాంతరక్షిత, వీరదేవ, మంజుశ్రీదేవ మున్గువారల పేరులు వినవచ్చుచున్నవి.

బుద్ధుని కాలములో నలందా (క్రీ.పూ. 500)



బుద్ధుడు చాలా సార్లు నలందా చుట్టూ పక్కల ప్రాంతంలో తిరిగాడని, అక్కడ కొన్ని రోజులు ఉన్నాడని అంటారు. బుద్ధుడు అనేక పర్యాయములు నలందలో ఉన్నాడని చెప్పబడింది. ఆయన నలందను సందర్శించినప్పుడు సాధారణంగా పావారిక యొక్క మామిడితోపులో బన చేసేవాడు. అక్కడ ఉండగా ఉపాశ్చి-గహపతి, దీఘుతపస్సలతో చర్చలు జరిపేవాడు. అసిబంధకపుత్రతో కూడా అనేక చర్చలు జరిపినట్టు తెలుస్తున్నది.

బుద్ధుడు మగధ గుండా తన చివరి యూత్రలో నలందను

సందర్శించాడు. సారిపుత్ర, తను చనిపోయే కొద్దికాలము ముందు ఇక్కడే బుద్ధుని యెడల తన విశ్వాసమును పునరుద్ధారిస్తూ సింహఘ్జున చేశాడు. రాజగిర్ (రాజగృహ) నుండి నలందకు వెళ్ళే మార్గము అంబలత్రికా గుండా వెల్లుంది. అక్కడి నుండి ఆ మార్గము పాట్టు (పాతాలీగామ) వరకు వెళ్ళేది. రాజగృహపు, నలందకు మధ్యన ఇప్పుపుత్త చేతియ ఉంది.

కేవత్త సుత్త ప్రకారం, బుద్ధుని కాలానికే నలంద ప్రాముఖ్యత కలిగి నిండు జనాభాతో వృద్ధి చెందుతున్న నగరం. అంయతే ఆ తరువాత చాలా కాలానికి గానీ విధ్యకేంద్రముగా అభివృద్ధి చెందలేదు. సమ్ముత్త నికాయలోని, ఒక రికార్డులో నలంద బుద్ధుని కాలములో తీవ్ర జ్ఞామానికి గురైనదని నమోదు చేయబడింది. బుద్ధుని కుడిభుజము వంటి ఆయన శిష్యుడైన సారిపుత్ర నలందలోనే పుట్టి, ఇక్కడే పరణించాడు.

నలందా, సొన్నదిన్న యొక్క నివాస స్థలము. ఒకప్పుడు జ్ఞానమత కార్యకలాపాలకు కేంద్రమైన నలందలో మహావీరుడు అనేక పర్యాయములు బసచేసినాడని పేర్కొనబడింది. మహావీరుడు నలందలో ఉన్నపపురిలో మోక్షాన్ని పొందినట్టుగా భావిస్తారు. (అదే కాక జ్ఞానమతంలోని ఒక తెగ ప్రకారం, మహావీరుడు నలంద సమీపాన ఉన్న కుండలపూర్లో జన్మించాడు).

అశోకుడు (క్రీ.పూ. 250) ఇక్కడ ఒక ఆలయాన్ని నిర్మించాడని చెబుతారు. టెచ్చెట్ మూలాల ప్రకారం, నాగార్జునుడు నలందా విశ్వవిద్యాలయములో బోధించాడు.

పుట్టుక, నిర్మాణము

చారిత్రక ఆధారాల ప్రకారం నలందా విశ్వ విద్యాలయము గుప్తరాజుల, ముఖ్యంగా కుమార గుప్త, సహయంతో క్రీ.శ. 450 లో నిర్మించబడింది.



నలందా వర్ణన

నలందలోని ఆర్థియలాజికల్ నర్సే ఆఫ్ ఇండియా మ్యూజియంలో ప్రదర్శనలో ఉన్న నలందా విశ్వవిద్యాలయము యొక్క ముద్ర.

నలందా ప్రవంచంలోనే వెంట్ట వెందటి ఆవాస విశ్వవిద్యాలయము. అంటే ఈ విద్యాలయంలో విద్యార్థుల కొరకు వసతి గృహాలు ఉండేవి. ఇందులో సుమారుగా 10,000 మంది విద్యార్థులూ 2,000 మంది బోధకులూ ఉండేవారు. పెను గోడ మరియు ద్వారములతో ఈ విశ్వ విద్యాలయము ‘తుంగ ఘనమైన కట్టడము’గా గుర్తించబడింది. నలందాలో ఎనిమిది ప్రత్యేక ఆవరణలు, పది గుళ్ళాలు, మరియు ఎన్నో ధ్యాన మందిరాలు, తరగతి గదులు ఉండేవి. ఆవరణలో కొలనులు, ఉద్యాన వనాలు ఉండేవి. గ్రంథాలయం ఒక తొమ్మిది అంతస్తుల భవనము. ఇందులో ఎన్నో గ్రంథాల మూలాలు ఉన్నాయి. నలందా విశ్వ విద్యాలయంలో బోధింపబడే విషయాలు ప్రతి విజ్ఞాన శాఖలూ స్పర్శించాయి. నలందా కౌరియా, జపాన్, చైనా, టిబెట్, ఇండోనేషియా, పర్సియా, టర్కీ వంటి దేశాల సుండి విద్యార్థులనూ, బోధకులనూ ఆకర్షించింది. తాంగ్ వంశానికి చెందిన చైనా తీర్థ యాత్రికుడు హ్యాయాన్ తాంగ్ 7వ శతాబ్దపు నలందా విశ్వ విద్యాలయం గురించి వివరాలు సంగ్రహ పరిచాడు. ఈ విద్యాలయమున విశ్వవిద్యాతమగు నొక భాండగారము ఉండిపోది. ఇక్కడ రత్నసౌగర, రత్నోదధి, రత్న రంజక అను మూడు భవనములలో సుండడిందట. రత్నోదధియను తొమ్మిది అంతస్తుల భవనమందు ప్రజ్ఞాపారమితా నుత్రము మున్నగు బొధ్ గ్రంథములుండడివి.

బొధ్ మీద ప్రభావము

క్రీ.శ. 9 - 12 వ శతాబ్దింలో ప్రజ్ఞారిల్చిన టిబెట్ బొధ్త్వం (వజ్రాయన) నలందా బోధకులనుండి, సంప్రదాయాల సుండి ఉధ్వమించింది. వియత్స్థాన, చైనా, కౌరియా, జపాన్లలో అనుసరించే మహాయాన బొధ్ పుట్టుక కూడా ఈ విశ్వ విద్యాలయ ప్రాంగంగంలోనే జరిగింది. థెరవాడ బొధ్ కు కూడా నలందాలో బోధించబడింది. కానీ థెరవాడ బొధ్ధానికి నలందా గట్టి కేంద్రం

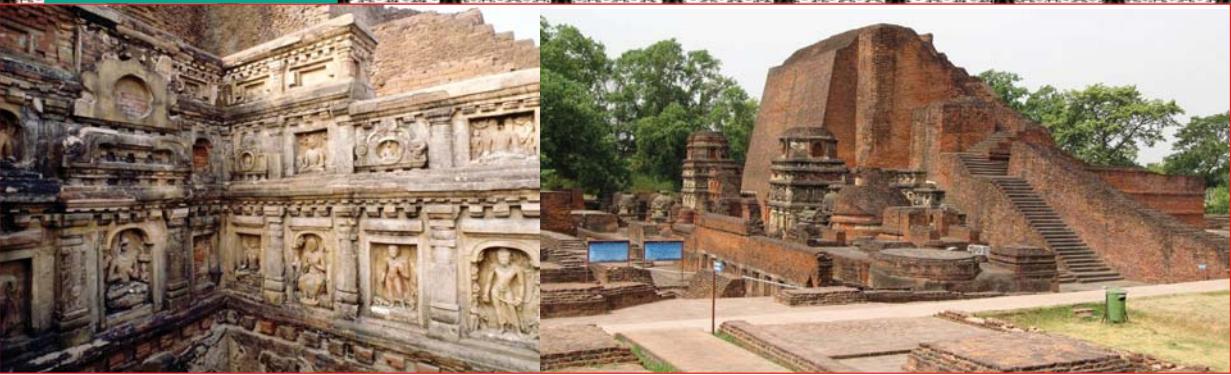
కాకపోవడం వల్ల, తరువాత అభివృద్ధి ఇక్కడ జరగలేదు.

పతనం

క్రీ.శ. 1193 నం.లో నలందా విశ్వవిద్యాలయ సముదాయాన్ని భక్తియార్ ఫిల్షీ నాయకత్వములో తురుపు సేనలు దండెత్తి కొల్గొట్టాయి. ఈ సంఘటన భారతదేశములో బొధ్ యొక్క క్షీణతకు మైలురాయిగా భావిస్తారు. నలందను కొల్గొట్టే ముందు ఫిల్షీ ఇక్కడ ఖూరాన్ యొక్క ప్రతి ఉండా అని వాకబు చేశాడని చెబుతారు (ఆధారం లేదు). 1235లో టిబెట్ అనువాదకుడు ఛాగ్ లోట్స్వా నలందను సందర్శించినపుడు కొల్గొట్టబడి జీర్ణపడ్డలో



ఉన్నప్పటికీ కొద్దిమంది బొధ్ భిక్షువులతో పనిచేస్తూ ఉంది. గణితము, భగోళశాస్త్రము, రసాయన శాస్త్రము స్వరూపశాస్త్రము మొదలగు శాస్త్రాలలో ప్రాచీన భారతీయ విజ్ఞానము అక స్వాత్మగా అంతరించిపోవడానికి నలంద విశ్వవిద్యాలయ నాశనము, ఉత్తర భారతదేశమంటటా ఇతర దేవాలయాలు, ఆశ్రమాల నాశనమే కారణమని అనేకమంది చరిత్రకారులు భావిస్తారు. దండయాత్రల ప్రధాన మార్గమున ఉన్న దృఢమైన సేన వంశము (సేన) సన్యాసాశ్రమాలన్నీ కూలగొట్టబడినవి. ప్రధాన మార్గమున లేని కారణమున నలందా, బుద్ధగమ మిగిలినవి. ప్రధాన మార్గమున లేని, ఉత్తర బెంగాల్ లోని జగద్గూలా ఆశ్రమం వంటి అనేక ఆశ్రమాలు ఏ మాత్రము హనిలేకుండా ఉండి వృద్ధి చెందినవి.



అవశేషాలు

అనేక జీర్ణావస్తలో ఉన్న కట్టడాలు ఇంకా మిగిలే ఉన్నాయి. దగ్గరలో ఒక హిందూ దేవాలయమైన సూర్య మందిరం ఉంది. త్రప్పకాలు జరిపిన అవశేషాలు 1,50,000 చదరపు మీటర్ల మేరకు విస్తరించి ఉన్నాయి. మహాన్ త్యాగీ యొక్క వర్ధన ప్రకారం నలందా విశ్వవిశ్వాని, ఇప్పటి వరకు త్రప్పకాలు జరిపిన ప్రాంతాన్ని పోల్చి అంచనా వేస్తే, ఇంకా 90% శాతం దాకా అవశేషాలు బయల్పు లేదు. నలంద ఇప్పుడు నిర్వాసితము. ప్రస్తుతం ఇక్కడికి అతి చేరవలోని జనవాస ప్రదేశం బార్గాణ్వ అనే గ్రామం.

1951లో నవ నలందా మహావిహార అను ఒక ఆధునిక పాశీ, (ఫేరవాద శోర్ధం) ఫేరవాద బౌద్ధ అర్థాయన కేంద్రాన్ని ఇక్కడికి దగ్గరలో స్థాపించబడింది. ప్రస్తుతం, ఆ కేంద్రం ఈ పరిసర ప్రాంతాన్ని మొత్తం ఉపగ్రహం ద్వారా శాశిలైట్ ఇవేజింగ్ వద్దతిలో అధ్యయనం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నది. నలందా మూర్ఖజియంలో అనేక క్రాతప్రతులు, అనేక త్రప్పకాలలో దొరికిన వన్నములను ప్రదర్శించుచున్నది.

పునరుద్ధరణకు ప్రణాళిక

2006, డిసెంబర్ 9న స్వాయంర్కృ

త్రైమ్య పత్రిక 1 బిలయన్ దాలర్లు ఖర్చుచేసి ప్రాచీన విశ్వవిధ్యాలయ మున్న చోటునే పునరుద్ధరించటానికి రూపకల్పన జరుగుతున్న ప్రణాళికు వివరించింది. సింగపూర్ నేతృత్వములో భారత్, జపాన్, ఇతర దేశాలతో కలసి ఒక కన్సార్టియంగా ఏర్పడి 500 మిలియన్ దాలర్లతో కొత్త విశ్వవిధ్యాలయం నిర్మించటానికి, మరో 500 మిలియన్ దాలర్లు దానికి అవసరమయ్యే ఇన్ఫ్రాస్ట్రాక్చర్స్ ను అభివృద్ధి చేయటానికి నిధులు సేకరించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నది.

సారిపుత్ర స్తుపం యొక్క అవశిలి పార్శ్వము పునః ప్రారంభము

భారతదేశంలోని అతి ప్రాచీనమైన విశ్వవిధ్యాలయాల్లో ఒకటైన నలందా విశ్వవిధ్యాలయం 2014 సెప్టెంబరు 1 తిరిగి ప్రారంభ మైండి. దాదాపు 800 ఏక్ల అనంతరం ఈ విశ్వవిధ్యాలయంలో తరగతులు ప్రారంభం కావడం విశేషం. బీహార్ రాజుడాని పాట్టాకు

100 కి.మీ. దూరంలో రాజీగ్ వద్ద ఈ విశ్వవిధ్యాలయాన్ని ఏర్పాటుచేశారు. ప్రాచీన విశ్వవిధ్యాలయం కూడా రాజీగ్ కు సమీపంలోనే వుండేదని చారిత్రక ఆధారాలు వెల్లడిస్తున్నాయి. భారత ప్రాచీన విజ్ఞానానికి కేంద్రభిందుమైన ఈ విశ్వవిధ్యాలయం 12వ శతాబ్దిలో ఏదేళీయలు దాడులతో పూర్తిగా ధ్వంసమైంది. 2006లో అప్పటి రాష్ట్రపతి అబ్బల్ కలాం సూచనల మేరకు విశ్వవిధ్యాలయాన్ని తిరిగి నిర్మించాలని కేంద్రం నిర్దయం తీసుకుంది. ప్రస్తుతం రెండు కోర్సులను మాత్రమే ఏర్పాటుచేసినట్టు విశ్వవిధ్యాలయ వర్గాలు తెలిపాయి. త్వరలో విస్తరణ వుంటుందని వారు వెల్లడించారు.

నలంద మహావిహార పురావస్తు ప్రదేశం

నలంద మహావిహార ప్రదేశం ఈశాస్య భారతదేశంలోని బీహార్ రాష్ట్రంలో ఉంది. ఇది 3వ శతాబ్దం నుండి 13వ శతాబ్దం వరకు ఉన్న సన్మాని మరియు విధ్యసంస్థల పురావస్తు అవశేషాలను కలిగి ఉంది.

ఇందులో స్తుపాలు, పుణ్యక్షేత్రాలు, విహారాలు (నివాస మరియు విర్యాభవనాలు) మరియు గార, రాయి, లోహంలో ముఖ్యమైన కళాకృతులు ఉన్నాయి. నలంద భారత ఉపభండంలోని అత్యంత పురాతన విశ్వవిధ్యాలయంగా నిలుస్తుంది. ఇది 800

సంవత్సరాల నిరంతర కాలంలో జ్ఞానం యొక్క వ్యవస్థక్రూత ప్రసారంలో నిక్షిప్తమై ఉంది. భవనాల లేపనట స్థాపం-చైత్య చుట్టూ సమూహం నుండి దృష్టి నుండి ఉత్తరం వైపు అక్షం చుట్టూ ఉన్న ఒక సొధారణ సరళ అమరిక మార్పుకు సాక్షమిస్తుంది. ఆస్తి యొక్క చారిత్రాత్మక అభివృద్ధి బౌద్ధమతం ఒక మతంగా అభివృద్ధి చెందడానికి, సన్మాని, విధ్యసంపదాయాల అభివృద్ధికి సాక్షమిస్తుంది.

అత్యుత్తమ సార్పుత్రిక విలువ

నలంద మహావిహార పురావస్తు ప్రదేశం భారతదేశంలోని ఈశాస్య రాష్ట్రమైన బీహార్ లో ఉంది. 23 హెక్టార్ల విస్తరంలో ఉన్న నలంద మహావిహార పురావస్తు ప్రదేశం. క్రీస్తుపూర్వం కింది పురావస్తు నుండి 13వ శతాబ్దంలో నలందను తొలగించడానికి, వదిలేయడానికి ముందు భారత ఉపభండంలో అతి పెద్దది,





సుదీర్ఘకాలం పనిచేసే సన్యాసి కమ్ స్వాలష్టిక్ సంస్.

ప్రమాణం:

భారత ఉపఖండం, దక్షిణ ఆసియా, ఆగ్నేయాసియాలోని అనేక సారూప్య సంస్కరణలే అనుసరించబడిన ప్రణాళిక, నిర్మాణ, కళాత్మక సూత్రాలను నలంద మహావిహారా యొక్క పురావస్తు సైట్ స్థాపించింది మరియు అభివృద్ధి చేసింది.

విహారాల నిర్మాణం యొక్క ప్రామాణీకరణ, దేవాలయం లాంటి చైత్య నలంద ప్రోలోట్రైప్స్గా పరిణామం చెందడం భౌతిక మౌలిక సదుపాయాల విస్తరణ కైపు నిరంతర పరస్పర మార్పిడిని, ప్రోత్సాహాన్ని వ్యక్తపరుస్తుంది. గాంధార కాలంలోని చతుర్భుజ స్నేచ్ఛ విహారంగా పహోర్పూర్, వికముశిల, ఒడంతపురి, జగద్గుల వంటి దక్షిణ ఆసియాలోని సన్యాసి-నగరాల ద్వారా అరుపు తెచ్చుకున్న పూర్తి నివాస మరియు విద్యా మౌలిక సదుపాయాలుగా అభివృద్ధి చెందింది.

నలంద క్విన్సుఫ్సియల్ (ఐదు రెట్లు) రూపం కలిగిన చైత్య ఆవిర్మాపం, ప్రధాన ప్రవంతిని చూపుతుంది. మారుతున్న మత పద్ధతుల ప్రతిబింబం, ప్రాతినిధ్యంగా, ఈ కొత్త రూపం సాంప్రదాయకంగా ఆధిపత్య స్తూపాన్ని భర్తీ చేసింది. ఈ ప్రాంతంలో బౌద్ధ దేవాలయాలను ప్రభావితం చేసింది.

నలంద మహావిహార, ఉన్నత అభ్యసానికి కేంద్రంగా, మధ్యయుగ భారతదేశం యొక్క ప్రారంభ ఉన్నత విద్యా సంస్కరణాలంబాలు (సన్యాస స్థాపన) యొక్క పరిణామంలో అత్యస్తు స్థాయిని సూచిస్తుంది. దీని మెరిట్-ఆధారిత విధానం భారత ఉపఖండంలో ఉన్న సమకాలీన విజ్ఞాన వనరులు, అభ్యస వ్యవస్థలను స్నేహితిలో ఉన్న సమానాన్ని ప్రారంభించిని.

నలంద తొలి, సుదీర్ఘ సేవలందించిన అసాధారణ సంస్కరితులలో ఒకటి. దీని బోధనా వ్యవస్థ, పరిపాలన, ప్రణాళిక మరియు నిర్మాణ వ్యవస్థలు తరువాత మహావిహారాలు స్థాపించబడ్డాయి. నలంద ఈ ప్రాంతంలో ఆధునిక నలంద మహావిహార, నలంద

విశ్వవిద్యాలయం, ఆసియా అంతటా అనేక ఇతర విశ్వవిద్యాలయ సంస్కరణలకు స్వార్థినిస్తునే ఉంది.

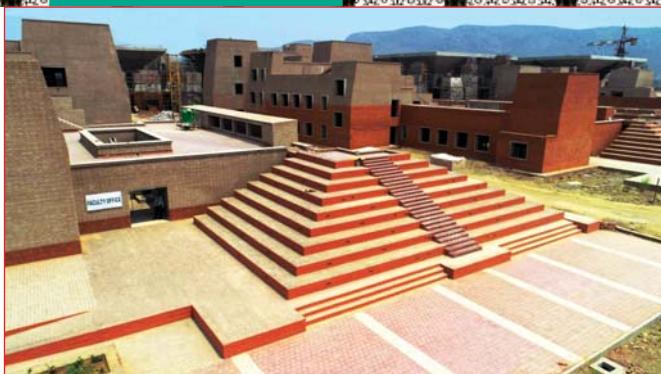
కదిల్ కళాఖండాలు

నలంద మహావిహార యొక్క పురావస్తు అవశేషాలు క్రమపద్ధతిలో కనుగొనబడ్డాయి. ఏకాలంలో సంరక్షించబడ్డాయి. నలంద యొక్క ప్రణాళిక, నిర్మాణం, కళాత్మక సంప్రదాయంలో అభివృద్ధిని ప్రదర్శించే ఆస్తిలో ఇవి అత్యంత ముఖ్యమైన భాగాలు. మనుగడలో ఉన్న పురాతన వస్తువుల ద్వారా నిరూపించబడినట్లుగా,



ఈ ప్రదేశం ఒక సన్యాసి కమ్ స్వాలష్టిక్ స్థాపనను నమోదు చేసిన ఒక పండితుడి జీవితానికి సంబంధించినది.

అసలు మహావిహార చాలా పెద్ద కాంప్లెక్స్ అయితే, 11 విహారాలు, 14 దేవాలయాలతో కూడిన 23 హాట్స్‌ల అస్తి ప్రాంతంలో ఉన్న నలంద యొక్క అన్ని అవశేషాలు, అనేక చిన్న మందిరాలు, ప్రార్థనా నిర్మాణాలు కాకుండా, ఉత్తరాన అత్యస్తుంబం ప్రణాళిక, లేఅవుట్ వంటి లక్ష్మణాలను ప్రదర్శిస్తాయి. దక్షిణ అక్షం, దాని నిర్మాణ అభివృద్ధి, ప్రస్తుతం ఉన్న నిర్మాణ వస్తువులు, అలంకార అలంకరణలు.



సంరక్షించబడిన ప్రదేశంలో విషారాలు, చైత్యాల నిర్మాణ అవశేషాలు ఉన్నాయి. దీని నిర్మాణ పొరలు సంబంధిత రూపాల పరిణామాన్ని చూపుతాయి. సైట్ పరిధిలో ఈ నిర్మాణాల స్థానాలు నలందకు ప్రత్యేకమైన ప్రణాళికాబధ్యమైన లేతావటసు చూపుతాయి. ఈ ఆస్తి బౌద్ధ విశ్వాస వ్యవస్థలో మార్గులను ప్రతిభింబించే ఐకానోగ్రాఫిక్ అభివృద్ధిని చూపించే కలిగే కఠిలే కళాఖండాలు, కళాత్మక అలంకరణలను కూడా కలిగి ఉంది.

ఆస్తి యొక్క మొత్తం రక్షిత ప్రాంతంతో సహా పురావస్తు అవశేషాలను ఆర్థియాలజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా (ASI) నిర్వహిస్తుంది. ఆస్తి యొక్క బఫర్ జోన్ వ్యవసాయ భూమి మరియు

మహావిషోర పురావస్తు అవశేషాల కోసం 20 వ శతాబ్దం ప్రారంభంలో క్రమపద్ధతిలో త్రప్త్వకాలు జరిగాయి. ఆర్థియాలజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా ద్వారా ఇన్-సిటు సంరక్షించబడింది. భారతదేశ పురావస్తు శాఖ దాని విషారాలు, దేవాలయాల పరిరక్షణ, ఏకీకరణ కోసం అవలంబించిన పద్ధతి దాని చారిత్రాత్మక వస్త్రాలను పరిపర్చున, త్యాగాల ద్వారా, తగినంత పరిమితి ద్వారా, అవసరమైన చోట మరుత్తు అందించే లా చేస్తుంది. అన్ని పరిరక్షణ వనులు, జోక్యాలు చాయాచిత్రాలు, డ్రాయింగ్ల ద్వారా డాక్యుమెంట్ చేయబడతాయి. ASI యొక్క వార్లిక నివేదికలలో ప్రచురించబడతాయి.

భారత పురావస్తు శాఖ ముందు జరిపిన అన్ని త్రప్త్వకాల వనులను గుర్తించడం, అలాగే ఆస్తి యొక్క ఇతర పార్టీల త్రప్త్వకాలు, అన్ని మరమ్మత్తు వనుల గుర్తింపుపై ప్రత్యేక శ్రద్ధతో తగిన డాక్యుమెంటేషన్ ద్వారా చారిత్రక పరిశోధన కొనసాగించాలి. సైట్ అంతటా, ఇతుక పని మరమ్మత్తులు, ప్రామాణికమైన పురావస్తు ఔట్రీక్ యొక్క భేదం యొక్క డాక్యుమెంటేషన్, అదనపు మరమ్మత్తులు, జోడించిన క్యాపింగ్, త్యాగ పొరలపై ప్రత్యేక శ్రద్ధతో, వాటిలో కొన్ని అస్పష్ట ప్రదేశాలలో ఎంపిక చేసిన ఇటుకలపై తేదీల శాసనం ద్వారా గుర్తించబడ్డాయి.

నలంద యొక్క నిర్మాణ పొరలు, ఐకానోగ్రాఫీ, రికార్డులు ఈ అవశేషాలు దాని పురాతన భాగాలుగా నిరూపించాయి. ఈ త్రప్త్వాలలో స్పష్టంగా కనిపించే ప్రాదేశిక సంస్కరణ దాని క్రమబద్ధమైన ప్రణాళికను ప్రదర్శిస్తుంది. దేవాలయం లాంటి చైత్యాలు, చతుర్భుజ రూపమైన విషారాలు మాలిక సుపుష్టాలతో నిండి ఉన్నాయి. బౌద్ధుల పవిత్ర వాస్తుశిలాలు, రసిడెన్సీయల్-కమ్-స్టూలస్టీక్ స్టాకర్యాలను అభివృద్ధి చేయడంలో నలంద యొక్క సహకారాన్ని ధృవీకరిస్తుంది. దాని గార, రాతి మరియు లోహ కళ బౌద్ధ విశ్వాస వ్యవస్థలో మార్గులు, మహాయానాన్ని వజ్రయానానికి మార్చడానికి అనుమతించే ఐకానోగ్రాఫిక్ లక్షణాలను కలిగి ఉంది.

ఈ సంస్కరణ (13వ శతాబ్దం CE) క్రియాశీలంగా నిలిపివేయడం, 8వ శతాబ్దం CE తరువాత మహాపీరుల ద్వారా సంస్కారణ వ్యవస్థను రుణం తీసుకోవడం ద్వారా సంస్కారణ బిల్లర్గా నలంద పాత్ర రుజువు చేయబడింది. చర్చ, మాండలికాల ద్వారా ఉపన్యాసాలు నిర్వహించే టీబెట్ మరాలలో నలంద యొక్క బోధనా

కాలానుగణ నీటి వనరులతో తక్కువ జనాభా కలిగి ఉంది. తద్వారా ఆస్తికి ఎలాంటి ముఖ్య ఉండడు. ఆస్తి, బఫర్ జోన్ జాతీయ స్థాయి చట్టం, ప్రాచీన స్మారక, పురావస్తు ప్రదేశాలు, అవశేషాల చట్టం (AMASR), 1958 (సమరణ, ధ్రువీకరణ, 2010) ద్వారా రక్షించబడ్డాయి. దీనిని జాతీయ స్మారక సంస్కరణ (జాతీయ స్థాయి), జిల్లా కమిషనర్ కార్యాలయం, బీపోర్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం (స్థానిక స్థాయి) పర్యవేక్షిస్తుంది.

డాక్యుమెంటేషన్

ఏదు శతాబ్దాలకు పైగా భూగర్భ స్థితిలో వున్న నలంద



వ్యవస్థ ఉత్సమంగా సంరక్షించబడుతుంది. ఇంకా, ఆసియా వ్యాప్తంగా ఉన్న విశ్వవిద్యాలయాలు నలందను అకడమిక్ లెర్నింగ్ ఎక్స్‌లెన్స్ యొక్క మైలురాయిగా పరిగణిస్తాయి.

యునెస్కో ద్వారా నలంద మహావిహార ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా ప్రకటించబడింది

15 జూలై, 2016న నలందతో పోటు, జువాజియాంగి పువాష్ణ రాక్ ఆర్క్ కల్పరల్ ల్యాండ్ స్ట్రెచ్, ఇరాన్‌లోని పర్మియన్ ఖనాట్ మరియు తూర్పు మైక్రోఫెసియా యొక్క ఉత్సవ కేంద్రం కూడా ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశాలుగా ప్రకటించబడ్డాయి. జూలై 15న టర్మిన్లోని ఇస్తాంబుల్లో జరిగిన ప్రపంచ వారసత్వ కమిటీ సమావేశంలో 40వ సెప్టెంబర్ రో నాలుగు కొత్త సైల్టలను చేర్చడం ప్రకటించడం జరిగింది. నలనాడ విశ్వవిద్యాలయానికి నామినేషన్ దస్తావేజును పురావస్తు స్వేచ్ఛ ఆఫ్ ఇండియా (ASI) తయారు చేసి 2016 జనవరిలో దాని శాసనం కోసం ప్రపంచ వారసత్వ కమిటీకి జనవరి 2015 లో సమర్పించింది. 21 దేశాల కమిటీ నలంద విశ్వవిద్యాలయానికి అనుకూలంగా ఏకగ్రిపంగా ఒట్టు వేసింది.

నలంద అనేది 5వ శతాబ్దిం ప్రారంభంలో స్థాపించబడిన బౌద్ధ సంస్థ, 1193లో అక్రమణదారులను దోచుకోవడం ద్వారా దహనం చేయబడింది. భారతదేశంలో మొదటి రెసిడెన్చరీల యూనివర్సిటీగా, చైనా, పర్మియా, టర్మినింటి సుదూర ప్రాంతాల నుండి పండితులను ఆకర్షించింది. దానిలో దాదాపు 10,000 మంది విద్యార్థులు, అధ్యాపకులు ఉన్నారు. ఇటీవలి కాలంలో పునరుద్ధరించబడింది.

సింగపూర్ మాజీ విదేశాంగ మంత్రి జార్జ్ యెయో 2007లో ఆసియాన్‌తో సహ 18 దేశాల ప్రాంతీయ సమూహాను తూర్పు ఆసియా సమీక్ష నుండి ప్రాజెక్ట్ కోసం మర్యాద పొందడంలో రిపబ్లిక్ యొక్క దొత్య ప్రయత్నానికి నాయకత్వం వహించారు.

“నలంద భారత ఉపభండంలోని అత్యంత పురాతన విశ్వవిద్యాలయంగా నిలుస్తుంది. 800 సంవత్సరాల నిరంతరాయంగా వ్యవ్హరించు జ్ఞాన ప్రసారంలో నిమగ్నమై ఉంది” అని యునెస్కో తెలిపింది.

నలనాడ సైట్ క్రీస్తుపూర్వం 3వ శతాబ్దిం నుండి క్రీస్తుశకం 13వ శతాబ్దిం పరకు ఉన్న సన్యాసి యాడ్ స్క్యాలస్టిక్ సంస్థ యొక్క పురావస్తు అవశేషాలను కలిగి ఉంది. ఇందులో స్తుపాలు, పుణ్యాలాలు, విహారాలు (నివాస మరియు విద్యా భవనాలు) మరియు గార, రాయి మరియు లోహంలో ముఖ్యమైన కళాకృతులు ఉన్నాయి.

బీహార్ లో ప్రస్తుతం పాట్నా సర్కిల్ కింద 70 ASI- రక్కిత వారసత్వ కట్టడాలు, ప్రదేశాలు ఉన్నాయి. రాష్ట్రంలోని గయ జిల్లాలోని బోధించు గయలోని మహాబోధి దేవాలయం యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంలో ఉంది. ప్రతిష్టాత్మకమైన యునెస్కో జాబితాలో ప్రవేశించడంతో, నలంద విశ్వవిద్యాలయం ప్రతిష్టాత్మక పేశాదా పొందిన భారతదేశ 26వ ‘సాంస్కృతిక సైట్’గా మారింది.

-సువేగా,

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com



365 రోజులు గ్రెన్ చాలెంజ్

గ్రెన్ ఇండియా చాలెంజ్లో ప్రతి ఒక్కరు భాగస్వాములు కావాలి

‘ప్రపంచ నదులు దినోత్సవం’ సందర్భంగా మూసీనది వద్ద మొక్కలు నాటిని పర్మావరణవేత్త మణికొండ వేదకుమార్

ఎన్నో చాలెంజ్లు ఉంటాయి కానీ గ్రెన్ చాలెంజ్ లాంటిది మాత్రం ప్రపంచంలో ఎక్కడా చూడలేదని పర్మావరణవేత్త మణికొండ వేదకుమార్ అన్నారు. హరితహోరంలో ఒక సీజన్ వరకు మాత్రమే మొక్కలు నాటుతుంటారని, గ్రెన్ చాలెంజ్ మాత్రం 365 రోజులు కొనసాగుతుందని తెలిపారు. మార్చి నెల మండుబెండల్లోనూ గ్రెన్ చాలెంజ్లో మొక్కలు నాటడం గొప్ప విషయమన్నారు. సెలబ్రేట్ల నుంచి సామాన్యాల వరకు ఇందులో పాల్గొంటున్నారని తెలిపారు. మొక్కలు నాటే కార్బ్రైక్మంలో ప్రతిరోజు జరగటం ఒక్క

సత్ఫులితాలిస్తున్నాయన్నారు. గ్రామస్థాయిలో హరితహోరం ఉద్యమంలా సాగటం వల్లనే ఏదేండ్లలో నాలుగుశాతం గ్రెన్కవర్నను పెంచుకో గలిగామన్నారు.

చరిత్రలో ఎప్పుడు, ఎక్కడ మొక్కలు నాటినా 50 శాతం కంటే ఎక్కువ బతికిన దాఖలాలు లేవని, హరితహోరంలో నాటిన మొక్కల్నో 85 శాతానికిపైగా బతికాయని వేదకుమార్ పేర్కొన్నారు. ఎంతో నిబధ్యత, చిత్తశుద్ధి, నిజాయతీతో పర్మావరణం పరిరక్షణకు చేసిన కృషికి ఇది నిదర్శనమన్నారు. మొక్కలు నాటడం తెలంగాణ జీవన విధానంలో ఒక భాగమైందని, రోడ్స్కు ఇరువైపులా, పారిశ్రామిక ప్రాంతాల్లో, యూనివర్సిటీల్లో, అటవీ ప్రాంతాల్లో ఎక్కడ చూసినా పెద్ద సంఖ్యలో మొక్కలు నాటుతున్నారని తెలిపారు. దీనిప్పల్ల భూమి కోత నివారణ, భూగ్ర్ఘ జలాల పెంపు, పక్కి జంతువులకు ఆవసం, ఆహారం అందించడం సాధ్యముపుతున్నదని చెప్పారు. కాలుప్పొన్ని నివారించి, ప్రాణవాయువును అందించడం జీవవైభాగ్యాన్ని కాపాడటంలో హరితహోరం ఎంతో ఉపయోగపడుతున్నదని పేర్కొన్నారు.

గ్రెన్ ఇండియా చాలెంజ్తో దేశవిదేశాలకు తెలంగాణ హరిత కాంక్షను చేరేవేసిన ఎంతో సంతోషకుమార్ ను వేదకుమార్ ప్రశంసించారు. వేదకుమార్ నారాయణపేట ఎన్సీ చేతన ఐపీఎస్ విసిరిన చాలెంజ్ను స్పీకరించి మొక్కలు నాటిన అనంతరం గ్రెన్ ఇండియా చాలెంజ్ స్పీకరించి మొక్కలు నాటాల్చిందిగా పద్మలీ శాంతా సిన్హా నేషనల్ కమిషన్ ఫర్ ప్రాపెక్షన్ ఆఫ్ షైర్ట్ టైట్ షైర్ పర్సన్, ఎన్కె పట్లే, సన్ బిల్లర్ ప్రెసిడెంట్ శాండర్ కైర్సన్, డాక్టర్ రావు, వి.బి.జే. చెలికాని, నేషనల్ ప్రెసిడెంట్ కాన్సిడరేషన్ ఆఫ్ రెసిడెంట్ వెల్సీర్ అసోసియేషన్స్, ఇండియా ప్రాపెక్షన్ సయ్యద్ ఇమల్ హసన్, మను యూనివర్సిటీ నపీన్ పిష్లానీ ప్రెసిడెంట్ ల కామన్ ఇండియా, హరిప్రీత్ సింగ్ స్పెషల్ చీఫ్ సెక్రటరీ, డైరెక్టర్ జనరల్ ఎంసీఆర్పోచెంటడి, ఇంజనీర్ నరేంద్రసింగ్ ప్రెసిడెంట్, జనిటూయ్ ఆఫ్ ఇంజనీర్స్ మహమ్మద్ పథివుల్లా, రాష్ట్ర వక్సబోర్డ్ షైర్ట్ నెలకు వేదకుమార్ చాలెంజ్ విసిరారు. కార్బైక్మంలో గ్రెన్ ఇండియా చాలెంజ్ కో - శాండర్ రాఘవ, ఎఫ్చిపోచ్ సభ్యులు శోభాసింగ్, ఆదర్శ్ కుమార్ శ్రీవాస్తవ, జి. వేంగోపాల్, మహమ్మద్ తురట్, విద్యావేత్తలు, పర్మావరణ వేత్తలు పాల్గొన్నారు.

తెలంగాణలోనే సాధ్యముపుతున్నదని అన్నారు. అన్ని రాష్ట్రాలకు ఎంపి సంతోషకుమార్ మొదలుపెట్టిన చాలెంజ్ మోడల్గా మారిందని పేర్కొన్నారు.

‘ప్రపంచ నదులు దినోత్సవం’ సందర్భంగా మూసీనది వద్ద విద్యార్థులతో కలిసి వేదకుమార్ మొక్కలు నాటారు. నారాయణపేట ఎన్సీ చేతన ఐపీఎస్ విసిరిన చాలెంజ్ను స్పీకరించి మొక్కలు నాటామని అన్నారు. పర్మావరణ పరిరక్షణలో ప్రతి ఒక్కరు భాగస్వాములై మొక్కలు నాటి నదులను కాపాడుకోవాలని తెలిపారు. దసరా పండుగకు ఎంపి సంతోషకుమార్ 20వేల జమ్మిచెట్టు మొక్కలను పంపిణీ చేయడం గొప్ప విషయమన్నారు.

వివక్షకు గురైన ప్రాంతాన్ని సుస్థిరాభివృద్ధి చేసేందుకు ముఖ్యమంత్రి కే చంద్రశేఖరరావు తీసుకొంటున్న నిర్ణయాలు

- దక్ష్మన్యాస, m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com





తెలంగాణకు హరిత నిధి

- ఆసంళీలో ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ప్రతిపాదన
- స్వాగతించిన విప్పక్కలు, ప్రతిపాదనకు మద్దతు
- ఎంబీలు, ఎమ్స్లేలు, ఎమ్స్టీలు నెలకు రూ.500
- ఐఎస్ఎలు రూ.100, ఉడ్సీగ, టీచర్లు రూ.25చోప్పున
- ప్రవేశాల సమయంలో విద్యార్థుల నుంచి కూడా
- మెడికల్, మధ్యం ఘాపులు, లిజెష్చేషన్ నుంచి
- హరిత నిధి దేశానికే ఆదర్శంగా నిలుస్తుంది
- బాధ్యత చీఫ్ సెక్రటరీకి.. ఆసంళీలో సీఎం కేసీఆర్

“మన దేశంలోనే అత్యంత నిరాదరణకు గృహన రంగం అటవీ రంగం. దీని కారణంగా పర్యావరణ సమతల్యత దెబ్బతిన్నది. ఉప్పొగ్రతలు పెరిగిపోయాయి. పర్యావరణ తగ్గిపోయాయి. కరువులు వచ్చాయి. దీన్ని ప్రపంచవ్యాప్తంగా అందరూ గమనిస్తుంటారు. భవిష్యత్తు తరాలకు ప్రమాదం, నష్టం జరగకుండా ఉండేందుకు శాప్రవేత్తలు ఎప్పటికప్పుడు తగు సూచనలు చేస్తుంటారు. పర్యావరణ సమతల్యత పెంచడం, గ్రీనరీని పెంచడం వంటి అంశాలపై ధృష్టి సారిస్తారు. న్యూజిలాండ్లో ఓ పార్టీ పేరే గ్రీన్ అని ఉంది. ఆ పార్టీ స్పష్టించిన అవగాహన వల్ల అక్కడ పర్యావరణ సమతల్యత దెబ్బతినలేదు. గ్రీనరీ పెంచడమే లక్షంగా గ్రీన్ అని పార్టీకి పేరు పెట్టారు. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా వాతావరణ పరిస్థితులు మారిపోయాయి. సామాజిక అడవులతో అనేక ప్రయోజనాలుంటాయి. జీడీపీలు, జీఎస్డీపీలు పెంచినా, వ్యక్తులు తమ ఆస్తులు పెంచినా.. జీవించే పరిస్థితులు లేకపోతే ఏం చేయగలం. కాబట్టి దీనిఱై ప్రతి ఒక్కరూ ధృష్టిసారించాలి. పచ్చదనం తగ్గిపోవడం, పరిస్థితులు మారిపోవడం, వాతావరణ పరిస్థితులు ప్రతికూలించడం వలన జిరుగుతున్న నష్టాన్ని గమనించి తెలంగాణ రాష్ట్రంలో గ్రీనరీని పునరుద్ధరించాలనే ఉద్దేశంతో.. ఈ సబ్బెక్టపై సమీక్ష చేశాను. ఏటిని పునరుద్ధరించడం కోసం అనేక ప్రయత్నాలు ఉంటాయి. అనేక రకాల ప్రకృతి వైపరీత్యాలను తట్టుకోవాలంటే మొక్కలు నాటాలి. మొక్కలు నాటడం ద్వారా ప్రకృతి వైపరీత్యాలను అట్టుకోవచ్చు” అని ముఖ్యమంత్రి





కేసీఆర్ చెప్పారు.

రాష్ట్రవ్యాప్తంగా హరితహారం అమలుకు 'తెలంగాణ హరిత నిధి (గ్రీన్ ఫండ్)'ని ఏర్పాటు చేస్తామని శాసనసభలో ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ప్రతిపాదించారు. ఇందుకు సహకరించేందుకు టీఆర్వెన్ ప్రజా ప్రతినిధులు, అఖిల భారత సరీస్ ఉద్యోగులు, టీజీవో, టీఎస్సీవో నేతలు అంగీకరించారని వెల్లడించారు. "డబ్బుల విలువ కాదు. ప్రతి ఒక్కరినీ భాగస్వాములను చేయాలనే హరిత నిధిని ఏర్పాటు చేశాం. ఇది రాష్ట్రానికి గొప్ప పేరు తీసుకొస్తుంది.

దేశానికి ఆదర్శంగా నిలుస్తుంది" అని వాయభ్యానించారు. శాసనసభలో హరితహారంపై స్వాల్పికిత చర్చ జర్చిగింది. ఈ సందర్భంగా సీఎం కేసీఆర్ తెలంగాణ హరితనిధి గురించి వివరించారు. "టీఆర్వెన్ ఎంపిలు, ఎమ్మెల్చీలు, తమ జీతంలోంచి ప్రతి నెల హరిత నిధికి రూ.500 జమ చేస్తారు. ఐవివెన్, ఐమీవెన్, ఐఎఫ్వెన్ ఉద్యోగులు ప్రతి నెల రూ.100 చొప్పున ఇస్తామని హామీ ఇచ్చారు. టీజీవో, టీఎస్సీవో, పీఆర్టీయూ టీఎస్, టీటీయూ,

పీఆర్టీయూ, టీఆర్టీఎఫ్, టీఎస్యూ టీఎఫ్ తదితర ఉపాధ్యాయ సంఘాలతో సీఎస్ స్వయంగా మాట్లాడారు. వారు నెలకు రూ.25 ఇస్తామని అంగీకరించారు. హరిత నిధిలో విద్యార్థులను భాగస్వాములను చేయాలనే ఆలోచన ఉంది.

ప్రవేశాల సమయంలో ప్రాథమిక పారశాల విద్యార్థులు రూ.5, ప్రాస్థాల్ విద్యార్థులు రూ.15, ఇంటర్ విద్యార్థులు రూ.25, డిగ్రీ విద్యార్థులు రూ.50, వృత్తి విద్యా కోర్సుల విద్యార్థులు రూ.100 జమ చేయాలి. రాష్ట్రంలోని మెడికల్, ఎరువులు, బార్లు, మర్యం దుకాణాదురులనూ భాగస్వాములను చేస్తున్నాం. రెన్యూవర్ల సమయంలో వారు రూ.1000 జమ చేయాలన్న ప్రతిపాదనలు వచ్చాయి. రాష్ట్రంలో ప్రతిరోజు 8 వేలకుపైగా భూ రిజిస్ట్రేషన్లు జరుగుతున్నాయి. ప్రతి రిజిస్ట్రేషన్కు హరిత నిధి కింద రూ.50 వసూలు చేయాలని ఆలోచిస్తున్నాం" అని సీఎం కేసీఆర్ తెలిపారు. హరిత నిధికి నిరంతరం

నిధుల కూర్చు జరిగితే అద్యుత ఫలితాలు వస్తాయని అన్నారు. దీనిపై అక్కరుద్దిన్ ఒవైసీ, భట్టి విక్రమార్కు రాజాసింగ్ టో ఫోన్లో మాట్లాడానని, వారంతా ముందుకు వస్తారని ఆశిస్తున్నానని అన్నారు. సీఎం కేసీఆర్ ప్రసంగం అనంతరం హరిత నిధికి మద్దతు తెలుపుతుస్తుట్లు వారంతా ప్రకటించారు.

మొక్కల పెంపకంలో మూడో స్థానం

మొక్కల పెంపకంలో ప్రపంచంలోనే తెలంగాణ మూడో స్థానంలో ఉందని సీఎం కేసీఆర్ తెలిపారు. మొదటి స్థానంలో కెనడా, రెండో స్థానంలో బ్రెజిల్ ఉన్నాయన్నారు. ఈ విషయాన్ని ఒక్కరాజ్యానిమితీ తెలిపిందని, తెలంగాణ హరితహారం కార్యక్రమాన్ని గుర్తించి ప్రశంసించినదిని చెప్పారు. గోపీ ఎడారి విస్తరణను అడ్కెన్ వదానికి 1978 నుంచి 2006 వరకు ప్రయత్నాలు జరిగాయని, 5,000 కిలోమీటర్ల పొడవునా కోట్లది వుంకులు నాటారని, అవెజాన్ అడవులను బ్రెజిల్ పరిరక్షించు కుంటోందని, ఆ తర్వాత చేపట్టిన

పల్లె ప్రకృతి వనాలతో బీపీ, మగర్లు దూరం

ఉమ్మడి నిజాముబాద్ జిల్లాలో అద్యుతమైన అడవులు ఉండేవని, సర్వాపూర్ టో ఒకప్పుడు సినిమా మూటింగ్లు జరిగేవని, మన కళ ముందే అడవులు ధ్వంసం అయ్యాయిని సీఎం కేసీఆర్ వివరించారు. అందుకే, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 19,472 ఆవాసాల్లో ప్రతిపొత్తుకంగా పల్లె ప్రకృతి వనాలను ఏర్పాటు చేసిందని, 13,657 ఎకరాల్లో ఇవి పెరుగుతున్నాయని చెప్పారు. ఈ పార్యులు బీపీ, మగర్లుతోపాటు ఇతర జబ్బులతో బాధ పడేవారికి ఎంతో ఉపయుక్తంగా మారాయిని చెప్పారు.

మూడో ప్రయత్నం తెలంగాణ హరితహారమని ఐరాస తెలిపిందని గుర్తు చేశారు. "జీడీపీలు, ఆస్తులు పెంచినా జీవించే పరిస్థితులు లేకపోతే వేష్ట అనే విషయాన్ని గుర్తించకపోవడం వల్ల అడవుల విధ్వంసం జరిగింది. తెలంగాణలో అడవుల పునరుద్ధరణకు ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాం" అని తెలిపారు. అంతర్జాతీయ లెక్కల ప్రకారం.. ఒక దేశంలో తలనరి ఎన్ని చెట్లు ఉన్నాయని చూస్తున్నారని, కెనడాలో అత్యధికంగా ఒక్కే మనిషికి 10,163 చెట్లు ఉన్నాయని చెప్పారు. గ్రీన్లాండ్లో 4,964, ఆఫ్రీచియాలో 3,266, అమెరికాలో 699, ప్రాస్టిలో 203, ఇధియాపియాలో 143, చైనాలో 130, యూకేలో 47 ఉంటే.. భారతీలో కేవలం 28 చెట్లు మాత్రమే ఉన్నాయని తెలిపారు.

'కంపా' నిధులు కేంద్రానివి కావు

అడవుల పునరుద్ధరణకు ఉద్దేశించిన కంపా నిధులు కేంద్రానివి



కావని, అని నూచికి నూరు శాతం రాష్ట్ర డబ్బులేనని సీఎం కేసీఆర్ స్పృష్టం చేశారు. ప్రాజెక్టులు, ఇతర అవసరాల కోసం అటవీ భూమిని సేకరిస్తే, అందుకు ముందుగా కేంద్రానికి డబ్బు చెల్లించాలని, అప్పుడే భూమిని అప్గిస్తారని, ఇలా తెలంగాం రూ. 4,675 కోట్లను కట్టిందని తెలిపారు. నుట్రీం స్ట్రైట్ కారణంగా దేశవ్యాప్తంగా రూ. 35 వేల కోట్లు నిలిపిశారని, ప్రధాని మౌద్దిని కలిసి 100 వినతులు ఇచ్చానని, ఎట్లకేలకు నాలుగేళ్ళ తర్వాత రూ. 3,109 కోట్లు విదుదల చేశారని చెప్పారు. రాష్ట్రంలో ఇప్పటి వరకూ 200 కోట్ల మొక్కలు నాటామని, ఇందుకు రూ. 6.5,55 కోట్లు ఖర్చు చేశామని తెలిపారు. “రాష్ట్ర బడ్జెట్ నుంచి రూ. 1,112 కోట్లు, కంపా నుంచి రూ. 1,320 కోట్లు, నరేగా కింద రూ. 3,673 కోట్లు, హెచెండీవీ ద్వారా రూ. 367 కోట్లు, జీహెచెంసీ ద్వారా రూ. 83 కోట్లను ఖర్చు చేశాం. ఎక్కడా నిధుల దుర్భులియోగం జరగడం లేదు” అని వివరించారు. రాష్ట్రంలో మొక్కల మనగడ రేటు 85% కొన్ని గ్రామ పంచాయతీల్లో 90% ఉండని చెప్పారు. పచ్చదనం పెంపు విషయంలో రాజీవడే ప్రస్తుతి లేదన్నారు. ఎమ్ముచ్చే, ఇతర ప్రజా ప్రతినిధులు గ్రామాల్లో మొక్కల మనగడ రేటును పరిశీలించాలని, ఎక్కడైనా తప్పు జరిగినట్లు తేలితే.. ఏపార్ట్ వారినైనా వదిలిపెట్టమని, చర్యలు తీసుకుంటామని హాచ్చరించారు.

అతి త్వరలో సమగ్ర భూ సర్వే చేస్తాం

“రివెన్యూ, అటవీ సరిహద్దు సమస్యలను త్వరలోనే పరిషురిస్తాం. వివాదాల్లో ఉన్న భూమిలకు కంపీట్ టైటిల్సు ప్రభుత్వం ఇప్పుడు. ఒకవేళ కోర్టులో పార్టీ ఓడిపోతే నష్టపరిషం ప్రభుత్వం చెల్లించాలి.

కంపీట్ టైటిల్ ఇవ్వాలంటే తొలుత భూ రికార్డులన్నీ డిసిటులైషన్స్ పాటు సమగ్ర భూసర్వే కూడా చేయాలి. ఇందుకు బడ్జెట్ కేటాయించినా, కరోనా వల్ల ఆగిపోయింది. అతి త్వరలోనే సమగ్ర భూసర్వే చేపడతాం. రాష్ట్రంలోని మొత్తం భూమిని సర్వే చేస్తాం. అప్పుడు ఎవరూ ట్యూంపర్ చేయలేరు. హద్దులు జరపలేరు. పొరులకు సంపూర్ణ రక్షణ వస్తుంది” అని సీఎం కేసీఆర్ చెప్పారు.

అర్పులకు ఆర్వోఎఫ్ఫ్ ఆర్ పట్టాలు

గిరిజనుల నుంచి ప్రభుత్వం భూములను లాక్యూంటోండన్న ప్రతిపక్షాల ఆరోపణల్లో పాశ్చాత్యం లేదని, అది తమ ప్రభుత్వ విధానం కాదని సీఎం కేసీఆర్ స్పృష్టం చేశారు. “రాష్ట్రంలో 96,676 మంది గిరిజనులకు ఆర్వోఎఫ్ఫ్ ఆర్ కింద 3.8 లక్షల ఎకరాల భూమిని పట్టాలు ఇచ్చారు. దీనికి అదనంగా ఆరేడు లక్షల ఎకరాల్లో పోడు సాగు చేస్తూన్నారు. పోడు భూముల సమస్య పరిష్కారానికి మంత్రి సత్యవతి ఆధ్యార్యంలో కేబినెట్ సబ్ కమిటీ వేశాం. నివేదిక వచ్చిన తర్వాత అర్పులకు ఆర్వోఎఫ్ఫ్ ఆర్ పట్టాలిస్తాం. వారికి కూడా రైతుబంధును వర్తించిస్తాం. ఒక్కసారి ఆర్వోఎఫ్ఫ్ ఆర్ పట్టాలిచ్చిన తర్వాత ఆక్రమణలకు తావుండదు” అని సీఎం కేసీఆర్ చెప్పారు.

ఆక్రమణలకు తావుండదు” అని సీఎం కేసీఆర్ చెప్పారు. ఆర్వోఎఫ్ఫ్ ఆర్ చేస్తాం గడువును పెంచాలని కేంద్రాన్ని కోరాలని, మంత్రివర్గ ఉపసంఘం నివేదిక వచ్చిన తర్వాత.. అనెంబ్లీలో ఎక్కిప తీర్మానం చేసి పంపిడ్డామని తెలిపారు. అవసరమైతే అభిలపక్ష నేతలంతా ప్రధానిని కలిసి వివరించామన్నారు.

గిరిజనులపై దాడులు చేయుద్దు

భూసేకరణలో భాగంగా అక్కడక్కడ కొండరు అధికారులు



అత్యుత్సాహం ప్రదర్శిస్తున్నారని, గిరిజనులను ఇబ్బందులకు గురి చేస్తున్నారని సీఎం కేసిఆర్ అన్నారు. గిరిజనులు, ఆదివాసీలపై దాడులు మంచిది కాదన్నారు. వారిపై దాడులు చేయుద్దని అటవీ అధికారులకు స్పష్టమైన ఆదేశాలిచ్చామన్నారు. అలాగే, మహారాష్ట్ర నుంచి లంబాదాలు, భృత్యుగండి నుంచి గొత్తికోయలు తెలంగాణకు వలస వస్తున్నారని, స్థానిక ద్రువపత్రాలు సంపాదిస్తున్నారని సీఎం తెలిపారు. దాంతో, తెలంగాణ ఎస్టీలు హక్కులు పోతున్నాయని, విద్య, ఉద్యోగ రిజర్వేషన్లలో అన్యాయం జరుగుతోందన్నారు. ఈ రెండు సమస్యలపై సీఎంతో మాట్లాడానని, పీటిపై ఓ నిర్ణయం తీసుకోవాలని చెప్పానని వివరించారు.

239 కోట్ల మొక్కలు నాటినం

అడవుల్లో 20 కోట్ల మొక్కలు నాటాలని నిర్ణయించాం. భూమిలో నిక్షిప్తమై ఉన్న చెట్ల వేళ ద్వారా 80 కోట్ల మొక్కలను పునరుట్టివింపచేయాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకొన్నాం. మొత్తంగా వందకోట్ల మొక్కలు అటవీ ప్రాంతాల్లో కొత్తగా పెరిగేలా చర్యలు తీసుకొంటున్నాం. ఇప్పటికే 20.64 కోట్ల మొక్కలు నాటినం. మరో 42.42 కోట్ల మొక్కలను వేళ ద్వారా పునరుట్టివింపజేసినం. పీసీఎఫ్గా శోభ అంకితభావం, అటవీశాఖ అధికారుల కృషితో గజ్యోలోని 35 వేల ఎకరాల అటవీభూమిలో మొక్కలు నాటాం. ఆ అడవిలో ఇప్పుడు బయ్యాడైవర్సిటీ పెరిగింది. నెమళ్ళ, అడవిపందులు ఇతర జంతుజాలం అందులోకి వచ్చింది. నిర్వ్యలోనూ మంత్రి ఇంద్రకర్ణరెడ్డి ఆధ్వర్యంలో అడవుల పునరుఢరణ బాగా జరుగుతున్నది. అడవుల బయట జీవాచ్చఎంసీ, శాచ్చఎండీఏ వంటి ప్రాంతాల్లో పదికోట్ల మొక్కలు నాటాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకొని ఇప్పటికే 14.5 కోట్ల మొక్కలు నాటినం. సోషల్ ఫారెస్ట్, రెవెన్యూ ప్లాంటేషన్ వంటివాటి కింద 120 కోట్ల మొక్కలు లక్ష్యంగా పెట్టుకొంటే 162.77

కోట్ల మొక్కలు నాటినం. లక్ష్యాలకు మించి హరితహరం విజయాలు సాధిస్తున్నది. 230 కోట్ల మొక్కలు నాటే లక్ష్యంతో హరితహరం ప్రారంభించి 239 కోట్ల వరకు మొక్కలు నాటాం.

75,740 ఎకరాల్లో అర్థన్ పార్పులు

ప్రమోషన్ ఆఫ్ గ్రీనరిలో భాగంగా మండలానికి ఒకటి చోప్పున బృహత్ ప్రకృతి వనాల కోసం 526 మండలాల్లో స్థలాల్ని గుర్తించాం. 7,178 ఎకరాల్లో ప్లాంటేషన్ పనులు జరగుతున్నాయి. అర్పన్ ఫారెస్ట్ పెంపులో భాగంగా 109 ఏరియాల్లో 75,740 ఎకరాల్లో అర్థన్ పార్పులు ఏర్పాటు చేస్తున్నాం. ఇండియాలోనే ప్రైదరాబాద్ నగరం బెస్ట్ లివబుల్, లివబుల్ సిటీ. ఓఆర్ఆర్, ఆర్ఆర్ఆర్ల వల్ రియల్ ఎస్టేట్ విపరీతంగా మంజుకొన్నది. ఏటా అనేక లక్షల చదరపు అడుగులవేర భవనాలు వస్తున్నాయి. ఆఫీన్ స్పేస్ వస్తున్నది. నగరాన్ని ప్రవంచ మంతా కొనియాడుతున్నది. పెద్ద పెద్ద ఐటీ కంపెనీలు కూడా వచ్చాయి. ఇంకా రాబోతున్నాయి. రంగారడ్డి జిల్లాలో

త్వరలో డిజిటల సర్వే

ధరణితో చాలా భూ నమస్యలు పరిష్కారమయ్యాయి. భూముల సమగ్ర సర్వే చేస్తామని గతంలో ప్రకటించినం. బడ్జెట్ కూడా కేటాయించినం. సర్వే సంస్థల ప్రతినిధులను పిలిచి మాట్లాడినం. దురదృష్టప్రశాస్త్ర కరోనా సెకండవేవ్ వల్ ఈ ప్రక్రియ అలస్యమైంది. సర్వేము అతి త్వరలో మళ్ళీ ప్రారంభిస్తాం. ఈ అంశంలో నేను కమిటీగా ఉన్నా. అధునాతన ప్రెక్యూలజీ ఉన్నది కాబట్టి అనుకున్నదినికన్నా తొందరగా పూర్తయే ఆస్తారం ఉంటుంది. సమగ్ర సర్వే పూర్తయితే దేవాదాయ భూములు, ప్రభుత్వ భూములు, కబ్బలు అన్ని బయటపడతాయి.

చెట్ల నరికితే రూ.4 లక్షల జిరిమానా విధించాము. లేషట్లలో గతంలో భాశీ జాగాలు అమ్ముకునేవారు. ఇప్పుడు వాటిల్లో వెంటనే మొక్కలు నాటేలా చర్యలు తీసుకొంటున్నాం. ప్రైదరాబాద్ చుట్టూ 188 రిజర్వ్ ఫారెస్ట్ బ్లాక్లను అభివృద్ధి చేస్తున్నాం. నగరం చుట్టూ 1,60,661 ఎకరాల భూమి ఉన్నది. ఆ భూమి చుట్టూ ఫెన్సింగ్, గోడలు ఏర్పాటు పనులు జరిగాయి. హేచ్ఎండీవీ ద్వారా వందలకోట్ల భర్యుచేసి అభివృద్ధి చేస్తున్నారు. ఓఆర్ఆర్ చుట్టూ కూడా అధ్యాత్మమైన ప్లాంటేషన్ వచ్చింది. రాష్ట్రంలో పంచాయతీరాజ్, ఆర్అండ్బీ, నేషనల్ ప్రైవే కలిపి దాదాపు 1,00,156 కి.మీ. రోడ్లన్నాయి. ఇందులో 82,491 కిలోమీటర్ల మేర అవస్య ప్లాంటేషన్ పూర్తయింది. పంచాయతీరాజ్లో 59 వేల కిలోమీటర్లు, ఆర్అండ్బీలో 865 కిలోమీటర్ల మేర మొక్కలు



నాటగా, ఫారెస్ట్ డిపార్ట్మెంట్ ఆధ్వర్యంలో నేపనల్ హైవేల వెంట మొక్కలు నాటుతున్నారు.

గ్రామాల్సోస్ పార్కులోచ్చాయ్

చెట్లు కొట్టడమే తప్ప పెట్టడం మర్చిపోయిన జనాలకు వనాల ప్రాధాన్యం తెలియజేయాలనే ఉద్దేశంతో 19,472 ఆవాసాల్లో నేడు పట్లె ప్రకృతి వనాలను ఏర్పాటుచేశాం. అన్ని నియోజకవర్గాల్లో అటవీ భూమిలున్నాయి. ప్రతి ఎమ్మెల్చే మీ పరిధిలో అటవీ ప్రాంతం ఎంత ఉన్నది? ఎంత మేరకు చెట్లు నాటారు? అనే అంతాలపై దృష్టి పెట్టండి. మనం ఇక్కడ ఎంత చేసినా క్లైతెన్స్‌యాయిలో సర్వంచే కష్టపడాల్సి ఉంటుంది. హారితపోరం విషయంలో సర్వంచులను హృదయ హూర్ఫుకంగా అభినందిస్తున్నా: చెప్పినదాని కన్నా ఒక అడుగు ముందుకే నే వని చేశారు. పట్లె ప్రకృతి వనాలను చక్కగా తీర్చిచెందారు. నడవడానికి అవసరమైన బాటలు, కూర్చోపడానికి కుర్చీలు, బెంచీలు, పిల్లలు అడుకొనేందుకు అట వస్తువులు ఏర్పాటుచేశారు.

అటవీ నేరాల అదుపునకు స్టీల్ సర్పీన్ నిధి: ఇంద్రకరణ రెడ్డి

రాష్ట్రంలో మరింత సమర్థంగా అటవీ సంబంధిత నేరాలను అదుపు చేసేందుకు రహస్య సమాచార నిధి (స్టీల్ సర్పీన్ నిధి) ఏర్పాటుకు ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుండని రాష్ట్ర అటవీ శాఖ మంత్రి ఇంద్రకరణ్ రెడ్డి వెల్లడించారు. హైదరాబాద్ మరి చెన్నారెడ్డి మానవ వనరుల కేంద్రంలో అటవీ శాఖ కార్యకలాపాలపై జరిగిన రాష్ట్ర స్థాయి సద్వస్తుకు మంత్రి ముఖ్య అభిభిగా హోజరయ్యారు. అన్ని అటవీ సరిఖాళ చీఫ్ కన్స్ట్రోటర్లు, జిల్లాల అటవీ శాఖ అధికారులు, ఉద్యోగ సంఘాల నేతలు కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు. పచ్చదనం పెంపు, గ్రీన్ ఫండ్, అటవీ పునరుద్ధరణ, రక్షణ, ఆక్రమణ నివారణ, వన్య ప్రాణుల వేట, స్క్రింగ్ అరికట్టడం, అర్పన్ ఫారెస్ట్ పార్కుల వంద శాతం అభివృద్ధిపై సమావేశంలో విస్తృతంగా చర్చించారు. అధికారులంతా ఐదు క్రూపులుగా ఏర్పడి

సమస్యలు, పరిష్కార మార్గాలపై దాదాపు 10 గంటలపాటు చర్చించారు.

“సీక్రెట్ సరీస్ నిధి ఏర్పాటు కోసం ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ రూ. 4.06 కోట్లు కేటాయించారు. అడవుల రక్షణ కోసం ఆక్రమణాల నివారణ, వన్య ప్రాణుల వేట, స్క్రింగ్ అరికట్టడం పై సమాచారం ఇచ్చే వ్యక్తులను ప్రోత్సహించేందుకు అటవీ శాఖ ఈ నిధిని వాడునంది. ఈ నిధి సుంచి రహస్య సమాచారం విలువ ఆధారంగా ప్రోత్సహకాలు అందించేలా నిబంధనలు రూపొందించాం. పచ్చదనం పెంపు, పునరుద్ధరణకు సీఎం కేసీఆర్ ఇస్తున్న ప్రాధాన్యత దృష్ట్యా అటవీ అధికారులు, సిబ్బంది బాధ్యత మరింత పెరిగింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పెట్టుకున్న లక్ష్యాలకు అనుగుణంగా అటవీ శాఖ అధికారులు వని చేస్తూ అడవులను రక్షించే బాధ్యత చిత్రపుద్దితో నిర్వహించాలి. ములుగు జిల్లాలో పులిని వేటాడిన ఫుటన బాధాకరం. భవిష్యత్తులో ఇలాంటి ఫుటనలు పునరావుత్తం కాకూడదు. అటవీ శాఖ బలోపేతానికి సీఎం సుమఖంగా ఉన్నారు. అవసరమైతే సిబ్బంది నియామకానికి ప్రభుత్వం సిద్ధంగా ఉంది. అటవీ శాఖకు సీఎం కేసీఆర్ భ్రాండ్ అంబాసిడర్. దేశంలో

ఏ రాష్ట్రంలో ఇవ్వని ప్రాధాన్యత ప్రభుత్వం ఇస్తోంది. సంబంధిత శాఖలు, స్కోనిక ప్రజా ప్రతినిధులను సమస్యలు చేసుకొని ఘిల్లితాలు సాధించాలి. భవిష్యత్తు తరాలకు ఉపయోగపడేలా దేశానికి ఆదర్శవంతంగా అటవీ శాఖ ఆధ్వర్యంలో పనులు జరగాలి ”అని మంత్రి ఇంద్రకరణ రెడ్డి తెలిపారు.

పచ్చదనం పెంచడమే లక్ష్యంగా..

రాష్ట్రాన్ని పచ్చగా.. హారితవనంగా తీర్చి దిద్దేందుకు సీఎం కేసీఆర్ రూపొందించిన హారితపోరం పథకం సూపర్ స్క్యూన్ అయింది. హారితపోరం కార్యక్రమాన్ని మరింత సమర్థవంతంగా నిర్వహించేందుకు దేశంలో ఇప్పటి వరకు లేని కొత్త విధానానికి



రాష్ట్ర ప్రభుత్వం శ్రీకారం చుట్టింది. రాష్ట్ర అటవీ, పర్యావరణశాఖ మంత్రి అల్లోల ఇంద్రకరణ్ రెస్టి ఈ మేరకు ప్రకటన చేశారు. శాసనమండలిలో హారితహారం కార్బూక్టమం గురించి ఆయన మాట్లాడారు. రాష్ట్రంలో పచ్చదనం పెంచేందుకు చేపట్టిన హారితహారం కార్బూక్టమాన్ని నిరాటంకంగా కొనసాగించేందుకు తెలంగాణ హారిత నిధి (Telangana Green Fund) ఏర్పాటు చేసినట్టు సీఎం ప్రకటించారని మంత్రి తెలిపారు.



మొక్కల పెంపకం, పర్యావరణ పరిరక్షణ కార్బూక్టమాలకు నిధుల కొరత లేకుండా ప్రజలకు మొక్కల పెంపకం, పచ్చదనం గురించి అవగాహన కల్పించాలని మంత్రి అన్నారు. ప్రజలకు పచ్చదనం గురించి మరింతగా తెలియజేసేందుకు ఈ హారిత నిధిని ఏర్పాటు చేశామని మంత్రి తెలిపారు. ఇప్పటి వరకు మొత్తం ఏడు విడతల్లో హారితహారం కార్బూక్టమం పూర్తయింది. మొత్తం 239.87 కోట్ల మొక్కలు నాటి.. నీర్దేశించుకున్న లక్ష్యాన్ని చేరుకున్నామని, హారితహారం కార్బూక్టమంలో భాగంగా 2014-15 నుంచి 2020-2021 వరకు దాదాపు 6,555.97 కోట్ల ఖర్చు చేసినట్టు మంత్రి తెలిపారు.

హారిత నిధికి ప్రతిపక్షాల మద్దతు

సీఎం కేసీఆర్ ప్రతిపాదించిన హారిత నిధికి ప్రతిపక్షాలు మద్దతు ఇచ్చాయి. అదే నమయంలో, పోదు భూముల నమస్క్యను పరిపూరించాలని సూచించాయి. హారితహారంపై శాసనసభలో జరిగిన

చర్చ సందర్భంగా కాంగ్రెస్ సభ్యులు సీతక్కు బీట్టేపీ సభ్యుడు రఘునందనరావు, మజ్జిన్ సభ్యుడు భాద్రి తదితరులు హరిత నిధిని స్వాగతించారు. నాటిన మొక్కలను రక్షించాల్చిన బాధ్యత ప్రభుత్వంపైనే ఉండన్నారు. ఈ విషయంలో అన్ని రాజకీయ పార్టీలకు చెందిన ప్రజా ప్రతినిధులను భాగస్వాములను చేయాలని సూచించారు. అలాగే, హారితహారం పేరిట అటవీ ప్రాంతాల్లో గిరిజనులను ఇబ్బంది పెడతున్నారని అందోళన వ్యక్తం చేశారు. ఏళ్ల తరబడి వారు సాగ చేసుకుంటున్న భూముల్లో మొక్కలను నాటి గిరిజనులను అక్కడి నుంచి తరిమేస్తున్నారని అందోళన వ్యక్తం చేశారు. పోదు సమస్యను పరిపూరించి పట్టాలను ఇవ్వాలని డిమాండ్ చేశారు. కాగా, అనాడు అశోకుడి తర్వాత మళ్ళీ ఇప్పుడు కేసీఆర్ హారితహారం కార్బూక్టమాన్ని చేపట్టారని అధికార పార్టీ సభ్యులు గుప్పల బాలరాజు, మల్లయ్య యాదవ్ వ్యాఖ్యానించారు.

సాయపడతాం : సీఎపీ నేత భట్టి విక్రమర్చ

ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించిన హారితనిధి కోసం కాంగ్రెస్ శాసనసభాపక్షం నుంచి కంట్లిబ్యూషన్ ఇస్తామని సీఎపీ నేత భట్టి విక్రమర్చ చెప్పారు. పర్యావరణ పరిరక్షణ పేరుతో అమాయక ప్రజల భూములు పోకూడదని.. సుమారు ఆరేడు లక్షల ఎకరాల పోదు భూములకు పట్టాలు చేయాలని విజ్ఞాపించి చేశారు. ఈ మేరకు వెంటనే నిర్మయం తీసుకోవాలన్నారు. భద్రాచలం పక్కనే ఉన్న ఐదు గ్రామాల విషయంగా వెంటనే తీర్మానం చేసి కేంద్రానికి పంపాలని.. ఏపీ ప్రభుత్వంతో మాట్లాడాలని కోరారు. దళితులకు ఇచ్చిన భూములను హారితహారం కోసం తీసుకోవడని డిమాండ్ చేశారు.

బీట్టేపీ నేత రాజసింగ్ : హారితనిధి ప్రతిపాదనపై హర్షం వ్యక్తం చేశారు.

స్వాగతిస్తున్నాం: చాడ

పోదుసాగుదారులందరికి భూములపై హక్కు కల్పించే విషయంపై ఆఖిలపక్షాన్ని ధిల్లీకి తీసుకెళ్లి కేంద్రంపై ఒత్తిడి పెంచుతామంటూ సీఎం కేసీఆర్ చేసిన ప్రకటనను స్వాగతిస్తున్నట్టు సీఎం రాష్ట్ర కార్బూక్టర్చి చాడ వెంకటరెడ్డి తెలిపారు.

దీంతో భట్టి, రాజసింగ్, ఇతర నేతలకు సీఎం కేసీఆర్ ధన్యవాదాలు తెలిపారు.

- భట్టి ప్రభాకర్

m : 8106721111

e: akumarkatta@gmail.com





‘ఫోరం ఫర్ ఎ బెటర్ హైదరాబాద్’ ఆధ్వర్యంలో

150 మందిని కాపాడిన చింతచెట్టు కింద స్వార్క సమావేశం

సెప్టెంబర్ 28 (మంగళవారం)న అప్పల్గంజీలోని ఉస్కానియా జనరల్ హోస్పిటల్ ఆవరణలోని చింత చెట్టుకింద ‘ఫోరం ఫర్ ఎ బెటర్ హైదరాబాద్’ ఆధ్వర్యంలో ‘సంటర్ ఫర్ దక్కన్ స్టడీస్’, ‘దక్కన్ పౌరిటేజ్ ట్రస్ట్’, ‘దక్కన్ పౌరిటేజ్ అకాడమీ’ భాగస్వామ్యంతో - మణికొండ వేదకుమార్ అధ్యక్షతన స్వార్క సమావేశం జరిగింది. 1908 సంగాలో వచ్చిన మూసి వరదర్లో ఆస్తి, ప్రాణ నష్టం సంభవించింది. వేల మంది ఆ మూసి వరదర్లో నీటి ప్రవాహానికి కొట్టుకుపోయారు. అయితే కొండరు ఈ చింతచెట్టుపైకి ఎక్కి తమ ప్రాణాలను కాపాడుకున్నారు. అలా 150 మందిని కాపాడిన చింతచెట్టు జ్ఞాపకార్థం గత 13 సంవత్సరాల నుండి ‘ఫోరం ఫర్ ఎ ఫట్ట హైదరాబాద్’ ఆధ్వర్యంలో ప్రతి సంవత్సరం స్వార్క సమావేశం నిర్వహిస్తుంది. ఆ ఘటన జరిగి 113 సంవత్సరాలై సందర్భంగా ఈ ఏడాది కూడా సమావేశం నిర్వహించి మృతులకు నిపాళి అర్పించింది. కార్యక్రమంలో సంస్కరణ అధ్యక్షులు మణికొండ వేదకుమార్ పాల్గొని ప్రసంగించారు.

1908లో మూసి వరదల నమయంలో నిజాంగా మీర్ మహబూబ్ అలీపాపా ఉన్నారు. వరద పరిస్థితులను చూసి, ఇక్కె మళ్ళీ ఇలాంటి దస్తితి తలెత్తుకుండా చూడాలని ఆలోచించారు. 1914లో ఏడవ నిజాం ఉస్కాన్ అలీపాపా సిటీ ఇంప్రొవ్మెంట్ బోర్డు (సిబిఐ)ని ఏర్పాటు చేయించారు. నాటి సుప్రసిద్ధ ఇంజినీరు సర్ మోక్కగుండం విశ్వేశ్వరయ్యను పిలిపించి రెండు జలాశయాలు నిర్మించాలని, డ్రైసేషన్ వ్యవస్థను ఆధునికీకరించాలని సూచించారు. వారి సూచనల మేరకు 1920లో ఉస్కాన్ సాగర్, 1927లో హిమాయత్ సాగర్లను నిర్మించారు. ఈ రెండు జలాశయాలు నగరానికి వరద ముఖ్యను తప్పించడమే కాకుండా మంచినీటి వసతిని కల్పిస్తున్నాయి. అలా నగర షాసనిగీకు ఎంతో ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు. హౌర వసతుల మెరుగుకు సిబిఐ ప్రత్యేక

చర్చలు తీసుకుంది. పార్కులు, బహిరంగ స్థలాలు, ఆట స్థలాలు, స్లమ్ క్లియరెన్స్, హాంగింగ్ కాలనీల నిర్మాణం, మంచినీరు, డ్రైసేషన్ వ్యవస్థల ఏర్పాటు, మూసి నదికి రెండు పక్కలూ రక్షణ గోడలను విలక్షణ తైలితో నిర్మించారు. అలా మూసి తీరం వెంట హైకోర్పు, సిటీ కాలేజీ, ఉ స్కానియా హోస్పిటల్, అసఫియా లైబ్రరీ లాంటి ఎన్నో అధ్యుత కట్టాలు రూపుదిద్దుకున్నాయిని పేరొన్నారు. అప్పటి ప్రభ్యాత ఇంజినీర్లు దలాల్, సర్ అలీ నవాబ్ జంగ్, కద్దమ్మత్యార్ జంగ్ లాంటి వారు ఆయా పనుల్లో కీలకపాత్ర వహించారని వక్తులు తెలిపారు.

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డాక మూసికి మహర్ష తీసుకు వచ్చేందుకు ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్, మున్సిపల్ మంత్రి కేటీఆర్ యుద్ధప్రాతిపదికన హైదరాబాద్ డ్రైసేషన్ వ్యవస్థ, వరద సిటీ వ్యవస్థ ప్రత్యేక చర్చలు చేపడుతున్నారు. పురపాలక శాఖ మంత్రి కేటీఆర్ హైదరాబాద్ నగరానికి ప్రపంచంలోని పట్టణాలకు ధీటుగా గుర్తింపు పొందేందుకు ప్రత్యేక కార్బూచరణతో ప్రణాళికలను రూపొందించేందుకు చర్చలు తీసుకుంటున్నారు. అయితే ఎన్నో సంవత్సరాలుగా కలపితమైన నీటిని శుద్ధి చేయడానికి కొంత సమయం పడుతుంది. తమ వంతుగా ఎఫ్ఫిపోవ్ తరఫున మూసి సుందరీకరణ కోసం కొన్ని సూచనలు చేయసున్నట్లు వక్తలు తెలియజేశారు. ప్రభుత్వం ఇప్పటికే మూసి నదీ పరివాహక అభివృద్ధి సంస్థను ఏర్పాటు చేసింది. గతంలో పర్యాటకులు, పర్కులు నగరానికి వచ్చినప్పుడు మూసి పరివాహక ప్రాంతాల్లో విడిది చేసి, ఆ నీటిని మంచినీరుగా తాగేవారు. ప్రభుత్వం చూపుతున్న ప్రత్యేక చొరవతో కొంత సమయం పట్టినా కూడా, మళ్ళీ అటువంటి రోజులు వస్తూయని వక్తలు ఆశాభావం వ్యక్తం చేశారు.

- దక్కన్ మ్యాచ్, m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com





బిజారిలు, దోక్రా శిల్పకళ ఒక పరిశీలన

బిజారిలు లేదా బిటారిన్ అను జాతి వారు ఇత్తడిని ఉపయోగించి పనిచేయు వారు. గోంద్యానా మరియు మహో రాష్ట్ర ప్రాంతంలో కనపడతారు. కంచరి వారు అనబడతారు తెలుగులో కొన్ని కుటుంబాలు మాత్రం గోండుల ఊళ్ళలో శాశ్వతంగా ఉంటున్నారు. గోండుల వంశ నామాలనే వీరు వాడుకుంటున్నారు. అయితే భూతీలలగ గోండు గ్రామాలల్లో నివాసముంటున్నా, గోండుల సంస్కృతి సంప్రదాయాలు బయటనే వీరి ఆచరణ. గోండుల మత పండుగల్లో కూడా వీరు పాల్గొన్నారు.

బిజారిలే ఇత్తడి కంచులను ఉపయోగించి దేవాలయాల్లోని గంటలను తయారు చేస్తారు. ఇవి గోండుల పెర్సపెన్ దగ్గర యుంటాయి. వివిధ దేవతల గుళ్ళలో వీరు తయారు చేస్తారు. అట్లే పర్చానెల తోటీల బూరల భాగాలను వీరు తయారు చేస్తారు. గోండుల మతంలో వీటి పాత్ర ఎంత ప్రధానమైనదంటే వారిపూరాణాల్లో బిజారిల ప్రస్తావన ఉంటుంది. వీటిని వారి సంస్కృత కథానాయకుడు పహండి కూపర్ లింగల్ వీరి నుండి పొందినట్లు చెప్పబడుతుంది.

కొన్ని బిజిరి కుటుంబాలు గోండు గ్రామాలలో స్థిరపడినా వారు అక్కడే స్థిరంగా ఉంటారనలేము. వారి వర్ధక అవసరాలకై నివాసాలు మార్పడం అనివార్యం. అయినను ఆ గ్రామస్థులతో సంబంధం కలిగేంటారు. వీరి సామాజిక హోదా భూతీలలాంటిది. వారు గోండుల ఇండ్లులోకి వచ్చినా పర్చానెలు, తోటీలలాగ భోజనం మాత్రం చేయరు. అయితే కొంత మంది గోండు వంశాల పేరు పెట్టుకున్నవారు లేకపోలేదు. అంతగా సంబంధాలు మాత్రం లేవు.

తక్కువ ఖరీదు ఆభరణాలు, ఇత్తడిని, తెల్లలోహలవి (అల్యామినియం), ఉంగరాలు, కాలిమట్టెలు, దండకడియాలు

మొదలైనవి తయారు చేస్తారు. బిజారిల చేత తయారైన ఆభరణాలకు గోండి ట్రీల నుండి మార్చెటు అధికం. వోజారిలు వారి పనిలో మొదటగా ఆభరణాన్ని ఘైనంతో తయారు చేస్తారు. దానిని మట్టితో కవ్వతారు. దానివల్ల కొలిమిలో మట్టి నిర్మిష్ట ఆకారంలో తయారపుతుంది. కరిగిన లోహాలను పోతపోసి వీటిని తయారు చేస్తారు.

ఇది సింధునాగరికత నుంచి ఇప్పటికీ మరవలేనిది, మనకి గుర్తు వచ్చేది ఈ హస్తకళారూపం దోక్రకళ. ఇది లాస్ట్వ్యాస్ట్ మెటల్ (ఇత్తడి) కాస్టింగ్ అందులో బెల్మెటల్ పద్ధతిలో వాడుతారు. బెల్ మెటల్ అంటే మన గంటలకు తయారికి ఉపయోగించే మెటల్ (ఇత్తడి). ఇలా ఈ మెటల్తో వివిధ బొమ్మలు, సృత్యరూపాలు, వేట పనివిధానం, వారి ఆచారాలు, జీవనవిధానం ఆదివాసి ప్రజలు, కుటుంబ వ్యక్తులు, వారితో జీవించే జంతువులు, పట్టలు తయారు చేస్తారు. వీరి హస్తకళ విధానం. మొత్తం వర్క్ తీగలతోనే, లాస్ట్వ్యాస్ట్తో పద్ధతిలో నమూనాలు చేస్తారు. మెటల్ కాస్టీలాగే చాలా రకాలు వచ్చాయి. ట్రాక్రిట్ మెటల్ వంటివి అంటే పియాపితో ఉపయోగిస్తారు. అనసు, దోక్ర హస్తకళ వాట్లు చుట్టూ ప్రక్కల అందుబాటులో ఉండే ప్రక్కతిలో సహజంగా దొరికే మట్టిని వాడుతారు. మూడు రకాల మట్టిని వాడుతారు. ఒకే రకం మట్టి మొదలైనవి వాళ్ళ తయారు చేసే బొమ్మలు సరిగా తయారుకావు. అందుకే మూడు రకాల మట్టిని వాడుతారు. తయారీ విధానం అనేది ఒక గుర్తింపుగా ఉంటుంది. దీనినే “లాస్ట్ వాస్ట్” పద్ధతి అంటారు. ఆధునిక పద్ధతుల్లో ఇప్పుడు సైన్స్ టెక్నాలజీతో చాలా రకాల వస్తువులు (టూల్స్) ఉపయోగిస్తారు. అది బెల్ పద్ధతి.



వీరు తయారీకి వాడే మెచ్చిరియల్ ఒట్లో పుట్ షైస్సు తీగలతో చేస్తారు. ఇవి రెండు విధాలుగా తయారు చేయడం వల్లన ఇది ప్రత్యేకంగా చేసే పద్ధతి అని చెప్పవచ్చు. ఇలా తీగలతో చేయడం, చుట్టూ ప్రక్కల దొరికే ముట్టితో చేయడం మరొక విశేషం. ఇది సింఘునాగరికత కాలం నుంచే వచ్చిందని అనడానికి వాటి ఆనవాలు శిల్పాలు, బొమ్మలు చూస్తే తెలుస్తుంది. ఆదివాసీలు పూజించే బొమ్మలు (అమృతల్లి), సృత్య కారిణి (దాన్పింగ్ గార్డ్) ఇత్తడి బొమ్మలు చూడవచ్చు.

ఇది ప్రాచీన కాలంలో ముట్టితోనే కొలిమిపొయి చిన్న స్తలం ఏర్పరచుకొని అందులోనే మెటల్ చిన్న, చిన్న రేకులుగా పల్పుచీచి చేసేవారు. త్వరగా మెల్ల్ అయ్యేలాగా పల్పుచీచి రేకులు తీగలు లాంటివి, మెత్తనిపి అందులో ముందే పెట్టి కాల్చేస్తే అందులో ఉండే వ్యాక్సు వచ్చేది మరియు మెటల్ కూడా మరిగిపోయే దాకా ఉండి మరిగిన తరువాత బొమ్మని తిరగల వేసే వారు. ఇది వరకు ఇదే పద్ధతి ఉండేది. ఇష్టుడు వివిధ పరికరాలు రావడం వలన కళాకారులు వేరే విధంగా మరగపెడుతున్నారు.

ఆదివానులకు నంబంధించిన వాళ్ళే గతంలో కొంత మంది హస్తకళాకారుపాలు చేసేవారు. ఇష్టుడు ఇలాంటి కళరూపాలు చేయడానికి ఇష్టపడకపోవచ్చు. దీనికి వివిధ కారణాలు ఉండవచ్చు, దేవతామూర్తుల శిల్పాలు తయారి చేసి పూజిస్తారు. ప్రతి పండుగకి, పెళ్ళి సందర్భంలో కొలుస్తారు. అనారోగ్యం, కరువు వచ్చినపుడు వీరి వారసత్వంగా వచ్చిన దేవతా మూర్తులను కొలుచుకుంటారు.

భాధకర విషయం ఏమంటే చాలా ఆధునిక పద్ధతుల్లో తొందరగా చేసే వారు టూల్స్ వాడుతున్నారు. దీని వలన అసలు ఓర్నిన ఆఫ్ ఛొ డోక్రా కళ పద్ధతి మారుతున్నది.

శిల్ప సంప్రదాయాలు - డోక్రా కాస్టింగ్ :

ముట్టి (బుర్కోట), లోహం మరియు రాతితో శిల్పాలు చేసే ప్రసిద్ధ సంప్రదాయాలను ఇవి సూచిస్తాయి. ఇలాంటి సంప్రదాయాలు దేశ వ్యాప్తంగా ఉన్నాయి. వాటిలో కొన్ని ఇక్కడ చూడవచ్చు.

డోక్రా తయారీ పద్ధతి (కాస్టింగ్) :

ప్రసిద్ధ శిల్ప సంప్రదాయాలలో, కోల్సోయిన మైనపు లేదా సిర్ పెర్స్స్ టెక్నిక్ నుండి తయారైన డోక్రా లేదా లోహ శిల్పకళ పశ్చిమ బెంగాల్, బస్తర్, భర్తీనగద్, మధ్యప్రదేశ్, బిడిశా మరియు మిద్యాపూర్, ఉమ్మడి అంధ్రప్రదేశ్, ఆదిలాబాద్ ప్రాంతాలలో అశ్వంత ముఖ్యమైన లోహ కళలలో ఒకటి. ఇది కోల్సోయిన మైనపు పద్ధతి ద్వారా కాంస్ట్ తారాగణాన్ని కలిగి ఉంటుంది. బస్తర్ లోహ హస్త కళాకారులను 'గద్వ' అని పిలుస్తారు. ప్రసిద్ధ శబ్దవ్యత్పత్తి శాస్త్రంలో, "ఫుద్వ" అనే పదానికి అర్థం రూపాందించడం. సాంప్రదాయకంగా,

గద్వాల హస్తకళకారులు, గ్రామీణులకు రోజువారీ వినియోగ సామాగ్రిని సరఫరా చేయడంతో పాటు, నగలు, స్త్రీకంగా గౌరవించే దేవతల చిహ్నాలు, పామలు, ఏనుగులు, గుర్రాలు, కర్కూండల రూపంలో ప్రతిజ్ఞ సమర్పించడం వంచిని చేసేవారు. తదనంతరం డిమాండ్ తగ్గడంతో ఈ హస్త కళాకారులు కొత్త (సాంప్రదాయేతర) రూపాలలో అనేక అలంకార వస్తువులను సృష్టించడం ప్రారంభించారు.

డోక్రా కాస్టింగ్ అనేది విష్టతమైన ప్రక్రియ:

బద్ధ నుండి నల్ల ముట్టిని వరి పొట్టుతో కలిపి నీటితో కలుపుతారు. కోర్ ఫిగర్ లేదా అచ్చు దీని నుండి తయారు చేయబడింది. ఎందబెట్టడం, ముట్టితో కలిపిన ఆపు పేడ యొక్క రెండవ పొరతో కప్పబడి ఉంటుంది. సాల్ట్ నుండి సేకరించిన రెసిన్ ఒకముట్టి పొత్తో వేడక్కుతుంది. అది ద్రవంగా మారే వరకు కొంత ఆవం నూనెకూడా వేసి మరిగించడానికి అనుమతించబడుతుంది. మరిగే ద్రవాన్ని ఒక వస్తుం ద్వారా వడకట్టి,



నీటి పీద వెంటల్ పొత్తులో ఉంచుతారు. ఘలితంగా రెసిన్ ఘనీభవిస్తుంది కానీ ముగ్గులుగా ఉంటుంది. ఇది చిన్న ముక్కలుగా తీసి, తక్కువ ముండే బొగ్గుపై కొద్దిగా వేడి చేసి, చక్కటి దారాలు లేదా కాయల్స్గా మారుస్తారు. అలాంటి దారాలు (ట్రైంప్) కలిపి స్ట్రైప్స్ ని ఏర్పరుస్తాయి. ఎండిన ముట్టి రూపం, ఈ రెసిన్ స్ట్రైప్లు లేదా కాయల్స్తో కప్పబడి ఉంటుంది మరియు అన్ని అలంకార నమునాలు మరియు కళలు, ముక్క మొదలైనవి బొమ్మలకు జోడించబడ్డాయి. బంక ముట్టి రూపం తరువాత పొరలో కప్పబడి ఉంటుంది. ముండుగా మెత్తడి ముట్టితో, తరువాత, ముట్టి మరియు ఆపు పేడ మిక్రమంతో చివరకు వరి పొట్టుతో కలిపిన చీమలు పుట్టుల నుండి పొందిన ముట్టితో చేయబడింది మరియు చిత్రం యొక్క దిగువ భాగానికి స్త్రీరంగా ఉంటుంది. మరొక వైపు, లోహపు ముక్కలతో నిండిన కప్పు ముట్టి, బియ్యం పొట్టు

మిత్రమంతో మూసివేయ బదుతుంది. కొలిమిలో కాల్యూడానికి సాల్ కలప లేదా దాని బోగ్గును ఇంధనంగా ఇష్టపడతారు. లోహాన్ని కలిగి ఉన్న కప్పు, దిగువన మట్టి అచ్చులతో ఉంచబడుతుంది మరియు కట్టెలు మరియు కుండలతో కప్పుబడి ఉంటుంది. లోహం కరిగిన స్థితికి మారే వరకు గాలిని 2 నుండి 3 గంటల పాటు కొలిమిలోకి నిరంతరం ఊదడం జరుగుతుంది. అచ్చులను, ఒక జత పట్టుకారుతో బయటకు తీసి తలక్రిందులుగా చేసి, చురుకైన, తెలివిగా అట్టా, ఇట్టా ఊపాలి (పేక) చేయాలి మరియు మెటల్ రిసెప్టాకిల్ ద్వారా పోస్తారు. కరిగిన లోహం సరిగ్గా ఒక సారి రెసిన్ అక్రమించిన ప్రవేశంలోకి ప్రవహిస్తుంది. అది ఇప్పుడు అవిరై పోతుంది. అచ్చులను చల్లబరచదానికి నీచితో తడుపుతారు మరియు లోహ బొమ్మని బహిర్గతం చేయడానికి బంక మట్టి పొరను సుతీతో పగల కొడుతారు. తర్వాత చివరగా ఫినిష్ కొరకు పేపర్లతో రుద్ధుతారు. ఎచ్చుతగ్గులకు నునుపుగా మలచి లోహబొమ్మలను చేస్తారు.

డోక్రా శిల్ప బొమ్మలకు రంగులు వాడడం:

డోక్రా మెటల్ కళకు అవసరం ఉన్న రంగులు వీరు వాడుతారు. ఈ మధ్యకాలంలో పాలిష్ ఎక్కువగా చేస్తున్నారు. ఇది వాతావరణంలో మార్పులకు రక్షణగా ఉంటుంది. అందువలన వీటికి పాలిష్ చేస్తారు. ఇప్పుడు చాలా రకాలు పాలిష్లు వచ్చాయి.

ఆదిలాబాద్ ఓజా డోక్రా కళరూపం తయారి పద్ధతి :

టెలంగాణ రాష్ట్రం ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్ జిల్లా నుండి 25 కి.మీ. దూరం బిలూరీ రాంపూర్ గ్రామంలో ఉలిక ఇంద్రజిత్తు (45 సం) తండ్రి పేరు లక్ష్మణ, గొండియా కుటుంబం లేదా ఓజా గొండ కుటుంబం వారు ఈ లోహాపు కళను చేస్తారు. ఇతని తండ్రి నుండి డోక్రా కళను నేర్చుకున్నారు. దీనిని “ఓజా కళ” అని కూడా అంటారు.

డోక్రాకళ అనేది ప్రాచీన సాంప్రదాయాల నుండి ఆదివాసిలు వారసత్వంగా చేస్తా వస్తున్నారు. అనఱు ఈ కళ హరప్ప, మొహంజదారో నాగరికతలో కూడా మనం చూడవచ్చు. ఇది వారసత్వ

వృత్తిగా 7 వేల సంవత్సరాలుగా వస్తున్నట్లు వీరు నమ్ముతున్నారు.

బొక్కక్క ఇత్తడి డోక్రా బొమ్మ ధర 2000 రూపాయల నుండి 6000 రూపాయల వరకు ఉంటుంది. కొన్నింటిని ముందుగానే ఆర్డర్ తీసుకున్న వారికి తయారు చేసి ఇస్తారు. ఈ విధంగా వారి జీవన విధానం కొనసాగుతుంది.

ముగింపు : ఎంతో నిబిడ్డత, సహనం, సృజనత్వకత ఉంటేనే ఈ కళాపైన పట్టుదొరుకుతుంది. రాను రాను ఈ డోక్రా కళకు అదరణ తగ్గుతున్నది.

ప్రభుత్వపై, స్వచ్ఛంద సంస్థలు ఈ కళను అభివృద్ధిలోకి తెచ్చుటకు ముందుకు రావాల్సిందిగా ఈ కళను నమ్మిన కుటుంబాలు కోరుకుంటున్నాయి. ఈ ప్రాచీన సాంప్రదాయ కళను కాపాడవల్సిన బాధ్యత, కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల పైన ఉన్నదని చెప్పవచ్చు. ఈ ఆధునిక సాంకేతికతను ఈ కళకు

ఆపాదించి దీని సైపుణ్ణున్న వస్తు ఉత్సత్తిని పెంచే విధంగా ప్రభుత్వం వీటి తయారు దారులకు సహకరించాలి. అలాగే ముఖ్యముగా యూనివరిటీలు కళల కోర్సుల్లో ఈ డోక్రా కళను ఒక అంశంగా సిలబన్లో పెట్టడం ద్వారా ఈ కళను ప్రోత్సహించి, కాపాడుకోవాలి.

ఆధార సూచికలు :

1. ఓజా ఇంద్రజిత్, డోక్రా కళకారులు, క్లైట్ పర్యటనల్లో, పరిశీలన, పరిశోధనల్లో సేకరణ అంశాలు, ఫైబ్రవరి 21.
 2. దుర్గపుసాద్ - డోక్రా కళ ప్రత్యేక శిల్పకారుడు, క్లైట్ పర్యటన పరిశోధన సేకరణ అంశాలు, జూన్ - 2021.
 3. టెక్కు బుక్ కమిటీ - శిల్ప సంప్రదాయం - డోక్రా కళ పైన్ ఆర్ట్ - 12 తరగతి, ఎన్సిజార్నచి పల్లిషెస్సు, ఆగష్ట 2020 (పేజీలు 140-142).
 4. యన్. గంగాధర్, రాజ్గోండ్ల సంస్కృతి మూల్యాల తెలంగాణ రాజ్గోండులు, నవ తెలంగాణ ప్రింటర్స్ ప్రై.లి. ప్రైండారాబాద్. జూన్ - 2017 (పేజీలు 22-23)
 5. online link :- <https://youtube./Gxtine pf 2021 on June 2021>
- నాగజాను సూర్యపల్లి
- m : 9491437460
- e: nagajanu.surepally@gmail.com



మనిషిని పోలిన మరమనిషితో కరచాలనం

@ రోబోటిక్ పెక్కాలజీ!!

క్లృన్, వాష్టవం పరస్పరం విరుద్ధ అంశాలు. కల్పనలన్నీ వాస్తవాలుగా మారవు. అలా కోర్కుపేడం కూడా ప్రకృతి స్వభావానికి విరుద్ధం అని మన పెద్దలు చెప్పేమాట. కానీ, అన్ని కాకపోయినా, కొన్ని కల్పనలైనా వాస్తవాలుగా మారతాయనడంలో ఎంత మాత్రం అతిశయోక్తి లేదు. ఒకనాడు అంతరిక్షానికి సంబంధించిన సినిమాలలోనూ, కాల్పనిక కథా రచనలలోనూ కల్పనగా చెప్పుకున్న రోబోలు అనిషాండ్ మర యంత్రాలు, నేడు వాస్తవ రూపం దాఖ్లి మానవ టైసందిన జీవితంలో ఒక భాగంగా మారడమే దీనికి ప్రబల నిదర్శనం. ప్రస్తుత సాంకేతిక యుగంలో విస్తృత స్టాయిలో ఎదుగుదలకు అవకాశం ఉన్న బెక్కాలజీగా రోబోటిక్ పెక్కాలజీ ప్రాచుర్యం పొందింది. “ఇందుండులేడని సందేహం వలదన్న ట్యూగా” అంతరిక్ష అన్వేషణ సుంది వినోద రంగం వరకూ రోబోట్లు ఎలాంటి విధులవైనా సమర్పణంతంగా నిర్విష్టు న్నాయి. ఏదో “మఖలో పుట్టి పుఖ్యలో సశిస్తుందన్నట్టగా కాకుండా, మానవాలైపై నిరంతరం తన ప్రభావాన్ని చూపిస్తూ, యావత్త ప్రపంచం యొక్క భవితను నమూలంగా మార్చివేయగల నత్తా రోబోటిక్ పెక్కాలజీ సాంతమని సాంకేతిక రంగ నిపుణులు అభిప్రాయ పదుతున్న నేపథ్యంలో, రోబోటిక్ పెక్కాలజీ తీరు తెస్తుల గురించి మనం కూడా తెలుసు కుండామా!!

రోబోటిక్ అనగా :

చెక్ రిపబ్లిక్ దేశానికి చెందిన కరెల్ కపెక్ అనే సైన్స్ నాటక రచయిత 1920లో తన ప్రసిద్ధి చెందిన రోసమ్ యూనివర్సల్ రోబోట్ (Rossm's Universal Robots) అన్న నాటకంలో తొలిసారిగా ‘రోబోట్’ అన్న పదాన్ని పరిచయం చేశారు. రోబోట్ అనే పదం చెక్ (Czech) దేశపు భాషకు చెందిన రోబోటా (Robota) అన్న పదం సుంది ఉధ్వించింది. రోబోటా అనగా బలవంతపు



ప్రమ లేదా పని (Forced labour or work) అని అర్థం. రోబోటిక్ అనే పదాన్ని మొదటిసారిగా 1941లో జసాక్ అసిమోవ్ అన్న ప్రాఫునర్ తన రచించిన ‘లయర్’ (Liar) అనే శాస్త్రీయ కాల్పనిక కథానిక (Scince fiction story) సందు ఉపయోగించడం జరిగింది.

ఎలక్ట్రోనిక్స్ సంవిధాన ప్రోగ్రాములతో నీర్దేశించబడుతూ, మానవాళికి ప్రత్యామ్నాయంగా అనేక రకాలైన భాతీక చర్యలను మరియు విధులను వినూత్వంగా మానవుని మారిదే నిర్వర్తించే యంత్రాన్ని ‘రోబోట్’ అని, ఈ రోబోట్లను గురించి అధ్యయనం చేసే శాస్త్రాన్ని “రోబోటిక్స్” అని అంటారు.

రోబోటిక్స్ - పరిణామకమం :

మొదట వాణిజ్యపరమైన సేవలకు ఉపయోగించే రోబోట్సు 1956లో యూనిమేషన్ కంపెనీ తయారు చేసింది. దాన్ని రూపకల్పన చేసిన కంపెనీ పేరు మీదుగా ఆ రోబోటిక్ ‘యూనిమేట్’ అని పేరు పెట్టడం జరిగింది. ఇది ఎలక్ట్రోనిక్ ప్రోగ్రాములతో అనుసంధానం చేయబడి, డిజిటల్ విధానంలో నిర్వహించబడుతూ పదే పదే పునరావృతమయ్యే విధులను నిర్విష్టుంది. డిజిటల్ విధానంలో నిర్వహించబడే మొట్టమొదటి రోబోట్ యూనిమేట్.

పూర్తిస్థాయిలో మొదటి మానవరూప పరిజ్ఞాన ఆధారిత రోబోట్ (Humanoid intelligent Robot)ను 1967 సుంది 1972 మధ్య అభివృద్ధి పరచడం జరిగింది.

ప్రపంచంలో మొట్టమొదటి మైక్రో కంప్యూటర్ నియంత్రిత, విద్యుత్ ఆధారిత పొరిక్రామిక రోబోట్ (Microcomputer Controlled, Electric Industrial Robot) ఇ ఆర్ బి 6 (IRB6) 1974లో కనుగొనడం జరిగింది.

రోబోటిక్స్ - విధి నిర్వహణ నియమాలు :

జసాక్ అసిమోవ్ రోబోట్ యొక్క విధి నిర్వహణ ఎలా ఉండాలన్న విషయానికి సంబంధించి తన రచించిన I, Robot

ఆన్ని గ్రంథంలో వీ ముఖ్యమైన ప్రామాణిక నియమాలను ప్రతిపాదించాడు. అవి :

మొదటి నియమం :

రోబోట్లు తమ చర్యల ద్వారా మానవాళికి ఎలాంటి హసి కళ్లించరాదు. ఇతర రూపాల్లో మానవాళికి హసి జరిగేందుకు అవకాశమన్న చర్యలను అనుమతించరాదు.

రెండవ నియమం :

మొదటి నియమాన్ని ఉల్లంఘించనంత వరకు మానవాళి ఇచ్చే ఆజ్ఞలను రోబోట్లు శిరసాపహించాలి.

మూడవ నియమం :

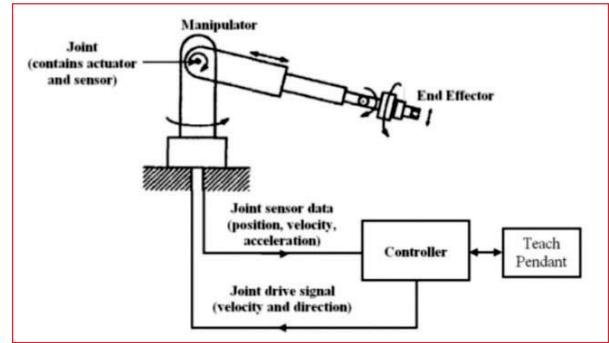
మొదటి మరియు రెండవ నియమాలను ఉల్లంఘించకుండా రోబోట్లు తమ ఉనికిని తాము పరిరక్షించుకోవాలి.

రోబోట్లు - వాటి లక్షణాలు (Attributes of robot):

- ❖ రోబోట్లు యొక్క అమరిక, ఆకారం, రూపకల్పన వంటి వన్నీ కూడా ఏదైనా ఒక నిర్దిష్టపనిని నిర్వహించేందుకు యాంత్రిక నిర్మాణాన్ని కల్గి ఉంటాయి. ఆశించిన పనిని నిర్వహింగా పూర్తి చేయడానికి మరియు దాని చుట్టూ ఉన్న భౌతిక వాతావరణానికి అనువగా వ్యవహరించడానికి వీలుగా రోబోట్లు రూపకర్తలు వాటిలో యాంత్రిక కారకం (Mechanical Aspect) వినియోగిస్తారు. ఉడాలా భారీ ధూళి లేదా బురద ప్రాంతం గుండా ప్రయాణించడానికి రూపాందించిన రోబోట్లు గొంగళి పురుగు ట్రాక్లను (Caterpillar tracks) ఉపయోగిస్తాయి.
- ❖ రోబోట్లలోని యంత్రాలకు (Machines) శక్తి నివ్వడానికి మరియు నియంత్రించడానికి రోబోట్లు విద్యుత్త భాగాలను (Electrical parts) కల్గి ఉంటాయి. శక్తి సాధారణంగా విద్యుత్ రూపంలో, బ్యాటరీ నుండి ఉత్పత్తి కాబడి, ప్రాథమిక విద్యుత్ వలయం (Basic Electric Circuit) ద్వారా ప్రయాణిస్తుంది. రోబోట్లల యొక్క కదలిక (Movement) సంవేదనం (Sensing) మరియు నిర్వహణ (Operation) కారకు విద్యుత్ కారకం (Electrical Aspect) ఉపయోగించ బడుతుంది.
- ❖ అన్ని రకాల రోబోలు తమ పనులను నిర్వహించడానికి కంప్యూటర్ ప్రోగ్రామింగ్ కోడ్సును కల్గి ఉంటాయి. రిమోట్ కంట్రోల్, ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటిలిజన్స్ మరియు ప్రైభిడ్ అనే మూడు రకాల రోబోటీక్ ప్రోగ్రామ్లు ఉన్నాయి.
- ❖ రిమోట్ కంట్రోల్ రోబోట్లు నియంత్రణ కేంద్రం (Control Source) నుండి సంకేతాలు అందుకున్న తర్వాతనే పని

చేయడం ప్రారంభిస్తాయి. కృతిమ మేధస్సు రోబోట్లు వాటి చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలతో పరస్పరం సంకర్జన (Interact) చెందుతాయి. వాటి విధి నిర్వహణకు సంబంధించి నియంత్రణా కేంద్రం నుండి ఎలాంటి సంకేతాలు పంపించాలిన అవసరం లేదు. ముందుగా నిర్మయించిన ప్రోగ్రామింగ్ ఆధారంగా ఈ రోబోట్లలోని వివిధ భాగాలు తమ విధులను నిర్వర్తిస్తాయి. ప్రైభిడ్ ప్రోగ్గామింగ్ రోబోట్లు కృతిమ మేధస్సు మరియు రిమోట్ కంట్రోల్ ప్రోగ్గామింగ్లు నిర్వర్తించే రెండు రకాలైన విధులను చేయగలుగుతాయి.

రోబోట్లు - వాటిలోని భాగాలు (Components of robots) :



రోబోట్లు యొక్క నిర్మాణం ఎక్కువ యంత్రాలతో కూడి ఉంటుంది. దిన్నిని వ్యవహరించా చలనచిత్ర గొలుసు (Kinematic Chain) అని పిలుస్తారు. విధుల పరంగా పోల్చిచూసినట్లయితే ఇది మానవ అస్త్రిపంజరం లాగా ఉంటుంది.

I. నియంత్రిక (Controller) :

రోబోట్లలోని వివిధ విభాగాలను నియంత్రించే భాగాన్ని నియంత్రిక (Controller) అని చెప్పవచ్చు. పారిశ్రామిక రోబోట్లలో ఇది ఎంతో కీలక పాత్ర పోల్చినట్టుంది. నియంత్రికను పారిశ్రామిక రోబోటీక్ హస్తం (Industrial Robotic Arm) యొక్క మెడడు (Brain)గా వ్యహరిస్తారు.

పారిశ్రామిక రోబోటీక్ హస్తం నిపుణులు రచించిన కొన్ని సూచనల సముదాయం ఆధారంగా తన విధులను వివరిస్తుంది. ఈ సూచనల సుముదాయాన్నే 'ప్రోగ్గామ్' అని పిలుస్తారు.

II. ఛోడకాలు (Actuators) :

చోడకాలు రోబోట్కు కండరాల (Muscles) లాగా సహకరిస్తాయి. ఇవి నిల్వ చేయబడిన శక్తిని కదలిక (Movement)గా మార్చిస్తాయి. చక్కం లేదా గెర్రను తిప్పే ఎలక్ట్రిక్ మోటార్లు మరియు పరిశ్రమలలో పారిశ్రామిక రోబోట్లను నియంత్రించే ఏకఫూత



చోదకాలు (Linear Actuators) అత్యంత ఆదరణ పొందిన చోదకాలుగా ప్రసిద్ధి చెందాయి.

అయితే ఇచ్చివలి కాలంలో విద్యుత్, రసాయనాలు మరియు సంపీడన (Compressed) గాలి ద్వారా శక్తినిచ్చే ప్రత్యొమ్మాయి చోదకాలు అభివృద్ధి దశలో ఉన్నాయి.

III. ಸಂವೇದಕಾಲು (Sensors):

రోటీఫైల్సు తమ చుట్టూ ఉన్న
వరిన రాల నుండి కావలని న
సమాచారాన్ని సేకరించేందుకు
తోడ్పడే నిర్మాణాలను సంపెదకాలు
(Sensors) అంటారు. ఈ
సమాచారాన్ని రోటీఫైల్సు తమను తాము
మార్గ నిర్దేశం చేసుకునేందుకు
ఉపయోగించుకుంటాయి.

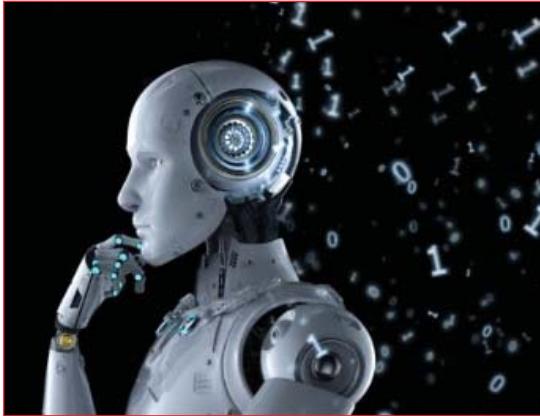
రోబోట్లలోని కెమరాలు చుట్టూ ఉన్న పరిసరాల యొక్క దృశ్యాలను నిర్మించుకునేందుకు తోడ్వాటునందిస్తాయి. తద్వారా రోబోట్లు, తమ చుట్టూ ఉన్న వస్తువుల యొక్క ఆకారం, రంగు, పరిమాణం, మరియు వస్తువుల మధ్య దూరాన్ని అంచనా వేయడంతో పోటు, వాటిపట్ల తగు అవగాహనను పెంపొందించుకుంటాయి.

ରୋକ୍‌ଫୋନ୍‌ଲେନ୍ସି ଶବ୍ଦ ପ୍ରସାରିଲାଏ (Microphones) ପରିସରାଳେନ୍ସି ବିଭିନ୍ନରଙ୍ଗାଳ ଶବ୍ଦାଳନୁ ଗୁରିଂଚେଂଦ୍ରକୁ ତୋଢ଼ୁଡ଼ିଲା.

కొన్ని రకాల రోబోట్లలో ఉపాయిగ్రత మరియు వీడిఎన్‌న్యూ కొలిచేందుకు ధర్మామీటరు మరియు బారో మీటర్లను కూడా కల్గి ఉంటాయి. కొన్ని ఇతర రకాల నంవేదకాలు (Sensors) మరింత సంక్లిష్టంగా ఉండి, రోబోట్లకు ఏనూత్తుమైన మరియు విలక్షణవైన వనితీరును ప్రదర్శించేందుకు తోడ్డుడతాయి. Light detection and Ranging (LIDAR) సంవేదకాలు (Sensors) కలిగిన రోబోలు, తమ చుట్టూ ఉన్న పరిసరాలలో తిరుగుతూ, పాటి త్రిమితీయ హట్లాలను (3D Maps) రూపొందించేందుకు లేజర్లను (Lasers) ఉపయోగిసాయి.

IV. అంతిమ నిర్వహకి (End effector) :

రోబోటిక్ ముంజేతులకు (Robotic Arms) చివరలో ఉన్న పరికరాలను అంతిమ నిర్వహకాలు (End effector) అని పిలుస్తారు. అవి తమ చుట్టూ ఉన్న వస్తువులతో నేరుగా సంకరణ (Interact)



చెందుతాయ.

V. సంధానకాలు (Manipulators) :

తమ చుట్టూ ఉన్న వస్తువులను రోబోట్సు తీయడం, నపరించడం, నాశనం చేయడం మరియు తగు ప్రభావాన్ని చూపడం వంటి విభిన్న రకాలుగా మార్పులని ఉంటుంది. అందువల్ల రోబోట్ యొక్క చెతులు (రోబోట్ ముంచేతికి చివరలో ఉన్న పరికరం) తరచుగా End Effector గా సూచించబడతాయి. కానీ రోబోట్ యొక్క చేయాలని మాత్రం నంధానకం (Manipulator)గా వ్యవహరిస్తారు.

VI. రోబోట్ అంతిమ నిర్వాహక (Robot end effector) :

పారిశ్రామిక రోబోటిక్ ముంజేతుల (Industiral Robotic Arms) యొక్క పరిమాణం మరియు ఆక్షతిలో మార్పులు ఉండవచ్చు. పారిశ్రామిక రోబోటిక్ ముంజేయి అనేది అంతిమ నిర్వాహకి (End effector) ఉంచే భాగం. రోబోటిక్ ముంజేయితో భుజం, మోచేయి మరియు మణికట్టు కదిలి అంతిమ నిర్వాహకి (End effector)ని ఖళ్తిమైన మరియు నరిట్యైన ప్రదేశంలో నిలుపుతుంది. ఈ కీళ్ళు (Joints) అన్న రోబోట్లు సౌకర్యవంతంగా కదిలేందుకు మరింత స్వేచ్ఛనిస్తాయి. మూడు రకాల డిగ్రీల స్వేచ్ఛ కలిగిన రోబోట్లు పైకి, కిందికి (Up & Down) ఎదు మరియు కుడి (Left & Right) మరియు ముందుకు, వెనుకకు (Forworrd & Back ward) అన్న మూడు విధాలుగా కదులుతాయి.

చాలా వరకు రోబోటిక్ ముంజెతులు (Robotic Arms) వునుసాధావిత నిర్వహకాలను (Replaceable Effectors) కల్గి ఉంటాయి. ఏటి ద్వారా సూక్ష్మ సాధు వస్తులను కూడా సులువుగా చేయవచ్చు. అయితే కొన్ని రోబోలు ప్రిఫ్ట్రమైన సంధానకాలను (Manipilator) కల్గి ఉంటాయి. వాటిని తిరిగి పునుసాధించలేదు.

(తరువాయి వచే సంచికలో)

-పుట్ట పెద్ద ఓబులేసు,
m : 9550290047
obu.jmd@gmail.com



సోమేశ్వర మంటపం



స్వయంభు సోమేశ్వరలింగం

కొలిపాక తీర్థం

చారిత్రక భాగ్యనగరమా, శాపగ్రస్త పురమా?

(గత సంచిక తరువాయి)

కొలసుపాక పురావస్తుశాఖ మృయజియం:

ఈ మృయజియంలో విద్యాదేవి శిల్పం అపరూపమైంది. ఈ దేవత (జయద్రథ యమశ తంత్రం) తాంత్రిక దేవత. ఎక్కడ ఈ విగ్రహం లభించిందో ఆక్కడ తప్పక ప్రత్యేక దేవాలయం వుండాలి. మృయజియంలో నిలబెట్టిన వానరుని శిల్పం కుడిచేత గద, ఎడమచేయి చిన్నుడలో వున్నాయి. ఇది మత్స్యవల్లభాని విగ్రహమేనా? శివతాండ్ర శిల్పాలు రెండున్నాయి. ఒకటి భుజంగత్రాస భంగిమలో దండహస్తంతో కనిపిస్తుంది. కొన్ని దేవతల ఊర్ధ్వాంగప్రతిమలు (Bust size)న్నాయి. 16వ శతాబ్దపు కోదండరాముడున్నాడు. లింగాలున్నాయి. శాసనస్తంభాలున్నాయి. సూర్య శిల్పాలున్నాయి. దేవకోష్టాలున్నాయి. వీరగల్లులున్నాయి. వీరసారాయణ దేవాలయ ప్రాంగణంలో లభించిన మహావీరుని ప్రతిమ వుంది. మృయజియంలో గతంలో కనిపించిన శిల్పాలు ఇప్పడన్ని కనబడవు.

వందెండ్ల కింద కొలసుపాక:

వందెండ్ల కింద (కీ.స. 1915) కొలసుపాక దేవాలయాలను నందరించిన నిజాంకాలపు పురావస్తుశాఖ అని సైంట్ సూపరింటెంట్ టి. శ్రీనివాసాచార్య రాసిన పుస్తకంలో ఉన్న విషయాలు సంకీర్ణంగా...

“ఈ గ్రామంలో పెద్దసంఖ్యలో దేవాలయ శిథిలాలు, చెక్కిన

రాతిస్తంభాలు, విగ్రహాలు, సాలంకాలు, నందులు, లింగాలు, సప్తమాత్రకలు దొరికాయి. రెండు పాత దేవాలయాలు సోమేశ్వరుని గుడి, వీరసారాయణగుడి పూజాదికాలు నడుస్తున్న గుళ్ళు. ఇంకా 22 చిన్నగుడులు మరాలుగా పిలువబడేవి వున్నాయి. ఇవస్నే శిథిల (జైన) దేవాలయాలరాళ్ళు, శిల్పాలతో కట్టినవే. సోమేశ్వరుని గుడికి ఏకైక పెద్దద్వారం తూర్పున వుంది. (ఈ ద్వారం కాకతీయ ద్వారతోరణంలక్క గజలక్ష్మీ లలాటబింబంగా, వేలాడుతున్న 7మెగ్లలతో, ద్వారస్తంభాలకు రెండువైపుల కలశాలతో, ముందర విరిగిపోయిన శంఖలతాతోరణంతో వుంది.) గుడికి ముందర బహిరంగ ప్రాంగణం వుంది. మధ్యలో 26అ.ల ఎత్తున్న ఏకశిలా స్తంభం వుంది. ప్రాంగణానికి ఉత్తర, దక్కిణాలుగా స్తంభాలతో రెండు వరండాలున్నాయి. ఆక్కడ కొన్ని లింగాలు, సాలంకాలున్నాయి. ఉత్తరవరండాలో వికసితపద్మం మీద మడిమలమీద (వజ్రాసనంలో) కూర్చున్న చతుర్భుజి, స్త్రీదేవతా శిల్పముంది. అధిష్టానవీరం ముందరివైపు సూక్ష్మస్తంభాలు, వాటిమధ్య ఆకులతో చక్రం, దానికిరైవైపుల జింకలు లేదా దుప్పులు, వాటికి ప్రతివైపు ఒక్కట సింహం చెక్కిపున్నాయి. (దీనినే బుఢ్ఱని అధిష్టానపీఠమని అపరాపతిలో జరిగిన ‘కాలచక్క’ కొరకు తరలించారు. దానితోపాటు తీసుకెళ్ళిన శిల్పాలు ఇంకా ఈ మృయజియానికి చేరలేదు.) దక్కిణం వరండాలో 4.ల ఎత్తు, 10.ల పొడవున మనములబోమ్మలు, జంతువులు, హంసలు, వృక్షాలన్న రాతిస్తంభాలు పాతగుడులవి. పడుమట



నవగ్రహ శిల్పాలు



వీరనారాయణ గుడిలో శంఖలతా తోరణం

దేవాలయ పూర్వమంటపముంది. దీంట్లో 24స్తుంభాలున్నాయి. ద్వారం చక్కనిశిల్పాలతో వుంది. గుడికి, ప్రాంగణానికి నడుమ ఖాళీలో 26ఆ.ల ఎత్తైన స్తుంభాల్లో ఒకచీ పడిపోయివుంది. ప్రధానదేవాలయమే దయనీయస్త్రితిలో వుంది. గుడికి హక్కుదారునని చెప్పుకునే ఒకావిడ గబ్బిలాలతో పోటీపడుతూ అక్కడ దీంటం పెదుతున్నది. సోమేశ్వరుని గర్భగుడి 6 చదరపుటఁగుల వైశాల్యమున్న చిన్నగుడి. పక్కగుడిలో చండిక దేవతది చక్కనిశిల్పం.” (ఇప్పుడా దేవతస్తానంలో బైరవుని విగ్రహంపెట్టి, బట్టలుకప్పి, పూజలు సాగిస్తున్నారు. అనలు దేవతశిల్పం ఏమైందో?)

కొలనుపాక పెద్దచెరువులో ఉఱిబడి అనే దీవివంటి గడ్డామీద ‘అంబరకులతిలకం’ అనే జైనబంధు శిథిలాలు, 4పక్కల శాసనమున్న జైనమానస్తుంభం ఉన్నాయి. అక్కడికి ఘర్ణాంగు దూరంలో 18ఆ.ల ఎత్తున్న ఒక రాతి ద్వారతోరణం వుంది. (దానిని రాజదర్శాజ అని పిలుస్తారు స్తానికులు. మనం ‘కొలనుపాక ద్వారతోరణం’ని పిలుద్దాం.) దానికి 8చిన్న ఆర్యులు, 7ద్రావ్ప వున్నాయి. అక్కడున్న దీబ్బామీద లభించిన విరిగిన పొదాలున్న వుండు రాతి శకలాలున్నాయి. మరొక రాతిముక్క మీద ధ్యానంలో ఉన్నట్లున్న విగ్రహభాగం వుంది. అది బుద్ధునిదో, జినునిదో?

అక్కడికి ఘర్ణాంగు దూరంలో తూర్పుముఖంగా ఉన్న జైనదేవాలయ ముంది. మూడు ప్రధానదేవతల్లున్న గదులు. వాటిలో ఆదినాథుడు, నేమినాథుడు, మహావీరుల విగ్రహాలున్నాయి. మహావీరుని శిల్పం రత్నలిల (జేడ్)లో చెక్కింది. గుడిచుట్టు తప్పకాలలో ఎన్నో శిల్పాలు బయటపడ్డాయి. కాయోత్స్వర్గ భంగిమలలో ఉన్నవి 3, ధ్యానస్త్రితిలో వున్నవి 6 జైనవిగ్రహాలు ప్రధానమైనవి. జైనాలయానికి ఎదురుగా సికించ్రాబాద్ సేల్ పూనంచంద తోట, తోటలో ఈశాన్యదిశలో పోరల పొతకాలపుజుటుకలు, డంగుసున్నంతో కట్టిన



కొలనుపాక మ్యాజియం ద్వారం

గిర్జ మీద 6 ఆ.ల పెద్దశివలింగం ఉంది. అక్కడాక శివాలయ ముండాలి. దానికి చెందిన మూడెత్తుల మెట్లున్న బావి వుంది. జైనదేవాలయం పునరుద్ధరణలో 60 చెక్కిన స్తుంభాలు, వేలసంఖ్యలో చెక్కినవి పెద్దరాళ్ళు, రాతిపోసిన పాతజటుకలతోటి ఎదురుగా బంగ్లాగోడలు కట్టబడ్డాయి. 3

కొలిపాక తీర్థం - జైనదేవాలయాలు:

ఒక కథనం ప్రకారం కళ్యాణీ నగరాన్ని జైనుడైన శంకరుడు పాలిస్తుందేవాడు. మిధ్యాదేవుడు అతని రాజ్యంలో మహామృణిని వ్యాపించేసాడు. జైనశాసనదేవత పద్మావతి అతనికి కలలో కనిపించి, సముద్రంలో వున్న మాణిక్యదేవుని విగ్రహాన్ని తెచ్చిమాజీస్తే వేలు కలుగుతుందని చెప్పింది. శంకరుడు నముద్ర తీరాన దీక్షతో ఉపవాసం చేసాడు. సముద్రుడు అతనికి మాణిక్యదేవుని ప్రతిమను ఇచ్చేటపుడు ‘రాజు, దీనిని తీసుకొనిపోయేటపుడు సందేహం కలిగినచోట ఈ విగ్రహాన్ని ప్రతిష్టించమన్నాడట’. శంకరరాజు తిరిగి వచ్చేటపుడు ప్రతిమ తనవెంట వస్తున్నదా లేదా సందేహం కలిగి తిరిగిచూసిన చోట, ఈ కొలనుపాకలో జైనతీర్థంకరుడు మాణిక్యతీర్థాని విగ్రహాన్ని ప్రతిష్టించి, జైనాలయాలను నిర్మించినాడని చెప్పారు. కథలో చెప్పిన శంకరరాజు కొలిపాక పాలకుడు శంకరగండరసనే మరొకరు కాదు. కొలనుపాక జైనశిల్పాలశైలి 9వ శతాబ్దానికి చెందినదే. జైనదేవాలయంలో రుపభుడు, నేమినాథుడు, మహావీరుల ప్రధాన విగ్రహాలతో పాటు దేవాలయ మంటపంలో జైనతీర్థంకరులు, జైనగురువులు, జైనశాసనదేవతల శిల్పాలు కనిపిస్తాయి.

(తరువాయి వచ్చే సంచికలో)

- శ్రీరామేషు హరగోపాల్,

m : 99494 98698

e: akshara25@gmail.com



తీర్మాన్ మొదటి ఉర్దు కవిత

మొఘలుల కాలంలో కోర్టు భాష పర్చియున్. ఆ తరువాత ఉర్దు కోర్టు భాషగా మారింది. ఆ తరువాత ఇంగ్లీషు ఆ స్థానాన్ని ఆక్రమించింది. ఉర్దు భాషలో ఎక్కువగా పర్చియన్ పదాలు వుంటాయి. కోర్టులో కూడా ఎక్కువ ఉర్దు పదాలు కన్నిస్తాయి. స్వాతంత్ర్యం వచ్చి కోర్టు భాష ఇంగ్లీషుగా మారిపోయిన తరువాత కూడా ఉర్దు పదాలు ఇంకా కోర్టు నుంచి కనుపురుగు అవలేదు.

అదాలత్ (కోర్టు)లో కేసు వుంది అంటారు. ఘన్సుకొండలో అదాలత్ అన్న పదం ఎక్కువగా వాడతారు. క్లర్కులు వుండే సెక్షన్ దఫా అని, సివిల్ సూట్‌ని దివానీ అని, క్రిమినల్ కేసుని హాజరీ ఇంకా వాడతన్న సందర్భం తెలంగాణ (ప్రాంతంలో కన్నిస్తుంది. నేను న్యాయవాదిగా మారిన తరువాత ఈ పదాలతో పదబందాలతో పరిచయం ఏర్పడింది. ‘గవా’ (సాక్షి) వచ్చినాడా ఇల్లామ్ అరోవణలు)లు ఏమిటీ అని మా సీనియర్ న్యాయవాదులు అడుగుతూ వుంటే శ్రద్ధగా వినేవాన్ని.

నేను కొంతకాలం మున్సిప్ మేజిస్ట్రేట్ కోర్టులో న్యాయవాదిగా ప్రాక్టీస్ చేశాను. అప్పుడు సీనియర్ మేజిస్ట్రేట్ వచ్చినాడా అని విచారణ చేయుకపోయే వారు. మున్సిప్ సాబ్ వచ్చినాడా అని కోర్టు అపోండర్లని విచారించేవారు. మున్సిప్ అంటే న్యాయమూర్తి, జడ్డి అని అర్థం. ముర్రిమ్మెపై వున్న ఇల్లామ్ ఏమిటీ అని న్యాయవాదులు కోర్టు కానిస్టేబుల్స్‌ని అడిగేవాళ్ళు. ముల్లిమ్ అంటే ముద్దాయని ఇల్లామ్ అంటే అరోవణ. కాలక్రమంలో కొన్ని పదాలు అంతరించి కొత్త పదాలు వచ్చి చేరిపోయాయి. అయితే ఇంకా కొన్ని పదాలు చెరగని ముద్ద వేసాయి. అవి తమ స్థానాన్ని పదిల పరుచుకున్నాయి. అవి గవా, పేషీ, వకాలత్ నామా, వకీలు లాంటివి ప్రధానమైనవి. పేషీ అంటే కేసు వాయిదా, కోర్టు ముందు హాజరు కావడానికి ఇచ్చిన తేది.

గవా అంటే సాక్షి, వకాలత్ నామా అంటే న్యాయవాది కోర్టు ముందు హాజరు కావడానికి పార్టీలు తమ అంగీకారాన్ని ఇచ్చిన పత్రం, వకీలు అంటే న్యాయవాది, అడ్వైట్ అని అర్థాలు. ఈ ముఖ్యమైన పదాలు చెదిరిపోలేదు. అవి కోర్టు భాషలో శాశ్వత స్థానాన్ని సంపాదించుకున్నాయని చెప్పచ్చు. ఇట్లా చాలా పదాలని చెప్పచ్చు. అయితే కాలక్రమంలో కొన్ని అంతరించి పోయి కొత్త పదాలు వచ్చి

చేరాయి.

ఉర్దు పదాలే కాదు ఉర్దు కవిత్వం కూడా కోర్టులలో కన్నించేది. విన్నించేది. గమ్మటైన విషయం ఏమంటే కొన్ని సార్లు కవిత్వం సరదాగా కోర్టుల్లో విన్నించినా కొన్నిసార్లు వాటిపల్ల ఫలితం కూడా కన్నించేది.

నాజ్యే వజరీ అప్పుడు ఓ న్యాయవాది. ఆ తరువాత ధీల్లీ ప్రైంట్ న్యాయమూర్తిగా పదోన్నతి పొంది పని చేస్తున్నారు. ఆయన న్యాయవాదిగా వున్నప్పుడు ఓ సారి న్యాయమూర్తి టి.ఎస్ రాకూర్ బెంచి ముందు వాడనలని చేస్తున్నారు. ఆయన కేసుని న్యాయమూర్తి రాకూర్ ఆరుమాసాల తరువాత వాయిదా వేశారు. దగ్గరి తేదీ కావాలని, కేసులో అర్దస్సీ పుండని నాజ్యే వజరీ కోర్టుని కోరినారు. కానీ కోర్టు ఆయన కోరికను మన్నించలేదు. బెంచి దిగిపోవడానికి న్యాయమూర్తి వెళ్లస్తున్న దశలో వాజరీ గాలీబ్ కవితలోని కొన్ని చరణాలను చదివాడు.

‘కౌన్ జీతా ప్రా తేరీ జల్ఫ్ కే సర్ హెచ్ ఎట్’

ధానథం : నా ప్రియురాలి కురులను పట్టుకోవడానికి అప్పటి దాకా నేను జీవించి వుంటానో లేదో.

అది విన్న న్యాయమూర్తి తిరిగి కోర్టు సీటలో కూర్చుని, ఆ కవితలోని వెంద టి చరణం చదవపుని కోరినాడు. అప్పుడు నాజ్యే వజరీ మొదటి చరణం చదివి వినిపించాడు.

‘ఆహో కొ చాహిమే ఇల్క్ దమర్ హనే టక్’

ధానథం : ప్రేయసి కోర్చెను గమనించి, గుర్తించడానికి చాలా సమయం ప్రియునికి పడుతుంది.

గాలీబ్ గీతాన్ని విని

అస్వాదించిన న్యాయమూర్తి రాకూర్ కేసు తేదీని వచ్చే వారానికి మార్చినాడు.

మనదేశంలో గతంలో సివిల్ కోర్టుని అదాలత్ దివానీ అనేవాళ్ళు. దివానీ అంటే మరో అర్థం కూడా వుంది. మతి స్థితిమితం లేని ప్రీతి అని. ఆక్సర్ అలవోబాదీ ఓ మంచి ఉర్దూకవి. అతను న్యాయమూర్తి కూడా. అతను ఓ సారి అలవోబాదీలోని ఓ సివిల్ కోర్టులో న్యాయమూర్తిగా పనిచేస్తున్నారు.

ఓసారి కోర్టులో ఓ న్యాయవాది ఇలా అన్నాడు. నేను ఈ కోర్టు నుంచి న్యాయాన్ని కోరుచున్నాను. న్యాయం తప్ప మరేమీ





కోరడం లేదు.

అప్పుడు కవి అయిన న్యాయమూర్తి ఇలా కవిత్వ రూపంలో జవాబు ఇచ్చాడు.

‘ముజీనే ఇన్నాఫ్ టలాబ్ బియాబీనే ప్రై

జీన్ అదాలత్ కా మే హాన్, వో దివానీ ప్రై’

దానథ్నం : మీరు న్యాయాన్ని డిమాండ్ చేస్తున్నారు. అదీ నా నుంచి. నేను అధ్యక్షత వహిస్తున్న ఈ కోర్టు మతిస్తిమితం లేనిది. దివానీ అన్న పదానికి మరో అర్థం - మతిస్తిమితం లేని ట్రీ అని.

న్యాయమూర్తి సరదాగా ఆ ఉర్దూ కవిత్వ చరణాలు చెప్పినప్పుడు గంభీరంగా వున్న కోర్టు వాతావరణం తేలికపడింది. న్యాయం కావాలని డిమాండ్ చేస్తున్న న్యాయువాది కూడా మెత్తబడి పోయాడు. కోర్టుల్లో వాతావరణాన్ని చల్లబరచదానికి కూడా కవిత్వం ఉపయోగ పదుతుందని ఈ సంఘటన రుజువు చేస్తుంది.

సుప్రీంకోర్టులో, ఉత్తర భారతదేశంలోని ప్రైకోర్టులు ఉర్దూ కవితలని తమ కవిత్వంలో చాలా సార్లు ఉదహరించిన సందర్భాలు వున్నాయి.

అయితే మొదటిసారిగా ఉర్దూ కవిత్వాన్ని 1891 సంవత్సరంలో అలహబాద్ ప్రైకోర్టు తమ తీర్పులో ఉదహారించింది. ఆ తరువాత చాలా కోర్టులు ఉర్దూ కవిత్వాన్ని ఇంగ్లీషు కవిత్వాన్ని ఉదహరించడం మొదలు పెట్టాయి. మన దేశానికి స్వాతంత్ర్యం రాక ముందు నుంచే ఉర్దూ కవిత్వాన్ని విధి ప్రైకోర్టులు తమ తీర్పుల్లో ఉదహరించడం ప్రారంభమైందని చెప్పవచ్చు.

క్వీన్ ఎంపరెన్ వర్నెన్ సోపీ మరియు ఇతరులు (1891) సుప్రీంకోర్టు కేసెన్ ఆన్‌ల్రెన్ అలహబాద్ 1 : 1891 అలహబాద్ ఐవర్తెర్ 171 కేసులో న్యాయమూర్తి జస్టిన్ మహమూద్ ఉదహారించినారు.

అమీర్ మినాయ అన్న ఉర్దూ కవి రాసిన కవితని అతను తన తీర్పులో ఉదహరించాడు.

‘కరీబ్ ప్రై యారో రోజే – ఇ -మహసర్ చూచేగే

కుస్తాన్ కా ఖువాన్ క్యాన్కర్

జో చువ్ రహేగీ జబాన్-ఇ-ఖంజార్

తా హూ పుఫారేగా ఆస్తిన్ కా’

తన తీర్పులో దాని అనువాదాన్ని కూడా న్యాయమూర్తి రాశారు.

అది ఇలా వుంటుంది.

“ఓ మిత్రుడా! తీర్పు తేదీ దగ్గర కొచ్చింది. అలాంటప్పుడు ఇంకా దాచి వుంచడం (నిశ్చబ్దంగా వుండటం)

చనిపోయిన వ్యక్తి రక్తంకి కుదరకపోవచ్చు.

బాకు నిశ్చబ్దం వహించవచ్చు

దాని నాలుక ఏమీ మాట్లాడకపోవచ్చు

భుజం మీద రక్తం మాట్లాడుతుంది.”

ఉర్దూ భాష, కోర్టు పరిభాషలో భాగమైంది. కొన్ని పదాలు అంతరించినా మరికొన్ని పదాలు ఇంకా జీవంగా దర్శనం ఇస్తున్నాయి. అచి దర్శనం ఇస్తునే వుంటాయి.

ప్రైకోర్టు, సుప్రీంకోర్టు తీర్పుల్లో ఉర్దూ కవిత్వ చరణాలు ఎక్కువగా కనిస్తున్నాయి. ఉర్దూతో పాటూ ఇంగ్లీషు కవిత్వ చరణాలు కూడా దర్శనం ఇస్తునే వున్నాయి. ప్రైకోర్టు, సుప్రీంకోర్టు తీర్పుల్లోనే కాదు, క్రింది కోర్టు తీర్పుల్లో కూడా కవిత్వ చరణాలు ఇచ్చేవల కాలంలో దర్శనం ఇస్తున్నాయి.

ఇది మంచి పరిణామవే. అయితే ఆ సందర్భానికి అనుకూలంగా ఆ కవిత వుండాలి. కవి భావనని కోర్టు భాషలో (అంటే ఇంగ్లీషులో) ఆ న్యాయమూర్తి చెప్పితే ఆయన ఆ కవితని అర్థం చేసుకున్న తీరు మనకు అర్థమవుతుంది.

చాలా మంది న్యాయమార్తులు ఆ పనిని చేస్తున్నారు. చెయ్యిని వాళ్ళ ఇక ముందు చేయాలిన అవసరం వుంది.

-మంగారి రాజేందర్ (జింబో)

m : 9440483001

e : rajenderzimbo@gmail.com



ప్రకృతే నియంత్రిస్తుంది!

12

ప్రకృతే శాసిస్తుంది!!

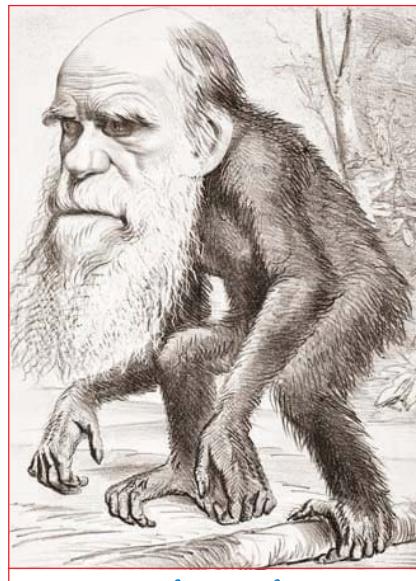
బీగల్ యాత్ర (Voyage) లక్ష్మీలు!

(గత సంచిక తఱవాయి)

వైఫ్ డైనా ఓ లక్ష్మం నెరవేరాలంటే సరియైన ప్రణాళిక వుండాలి. లేకుంటే సత్కరితాలు రావు. పారిశ్రామిక విషపంతో సాంకేతిక పరిజ్ఞానం అందుబాటులోకి రావడంతో యూరప్ దేశాలన్నీ ప్రపంచం పైపు దృష్టిసారించాయి. ఆయా దేశాల, ప్రాంతాల, భౌగోళిక, ఆర్ಥిక, సామాజిక, రాజకీయ పరిస్థితులపై సర్వోలును చేపట్టాయి. దీన్తో ఆయా ప్రాంతాల సంపదాల్ని కొల్పగాళ్లే, రాజకీయ అనిశ్చిత పరిస్థితిని కలిగించి, ఆ దేశాల్ని ఆక్రమించాలనేది దీని ప్రధాన ఉద్దేశ్యం. ఇందులో ఇంగ్లాండ్ ది అగ్రభాగంగా వుండేది. ఈ నేపథ్యాలోనే రవి అస్తమించని సామ్రాజ్యాధినేతగా బ్రిటన్ చరిత్రలో నిలిచిపోయాంది. నాటికి విమానాలు (1903 వరకు) అందు బాటులోకి రాకపోవడంతో సముద్ర మార్గాలనే ఈ అన్వేషణకు వాడుకునే వారు. భారతదేశాన్ని కూడా ఈ విధంగానే కైవసం చేసుకోవడం జరిగింది.

ఈ కోవలోనే బ్రిటన్ నోకాదళంకు చెందిన HMS బీగల్ (Beagle)ను భూమధ్యరేఖ ప్రాంత ఖండాల తీరాల్ని, దేశాల్ని; ఆయా ఖండాలకు సముద్ర మార్గాల్ని రూపొందించడానికి, పరిశీలించడానికి వినియోగించారు. ఇందులో భాగంగానే మొదటి యాత్రను దక్కిం అమెరికాఖండ తీరప్రాంతాల దేశాల్ని సర్వోచ్చారు. దీనికి హైడ్రోగ్రాఫ్ (hydrography) విధానాన్ని వినియోగించి సముద్రలోతుల్ని, థియోడోర్లైటను ఉపయోగించి దూరాలని, ఎత్తుల్ని గుర్తించారు. ఈ విధంగా వివిధ సముద్రాల, సరస్వతి, సముద్రాల్లో కలినే నదుల భౌతిక, భౌగోళిక పరిస్థితుల్ని తెలుసుకున్నారు. అలాగే కాలమాని (chronometer) ఉపయోగించి అన్ని ప్రాంతాల సమయాన్ని (time zone) కచ్చితంగా గుర్తించారు.

రెండో యాత్రలో మొదటి యాత్ర లక్ష్మీలకు తోడుగా, దక్కిం ఆప్రికాఖండ తీరప్రాంతాన్ని కూడా సర్వోచ్చారు. అనుకున్నట్టుగానే 33 సెకండ్లోపంతో (error) 22 క్లోనోమీటర్లను ఉపయోగించి మొత్తం రేఖాంశ నిడివిని గుర్తించారు. వీటికి అదనంగా శాస్త్రీయ అన్వేషణ



1871 సంవత్సరాలో వాలిడి కోల్టిలా దార్చ్యున్ ప్రెట్రోయిట్స్ ను వేసిన ది హర్ట్రోట్ మ్యాగ్నెస్ట్

(explore)ను చేపట్టాలని భావించిన కెప్టెన్ ఫిట్జ్హాల్మీ ప్రకృతి అన్వేషణకే దార్చ్యున్నను తోడు తీసుకొచ్చాడు.

లక్ష్మీలు అధిగమించిన అన్వేషణ : (Exploration)

ప్రకృతి జెత్స్యాపిస్టాకుడైన దార్చ్యున్తో బయలు దేరిన బీగల్ దార్చ్యున్ ఊహలకే అందని పరిణామ సిద్ధాంతానికి బాటులు వేసిన పరిస్థితులు ఆశ్చర్యాన్ని గొలుపుతాయి. యావత్ ఉత్తర, దక్కిణార్డ గోళాల భూభాగాన్ని, మూడు మహాస్మార్కాలు (అంటార్పిడీక్), పసిఫిక్, హిందూ) చుట్టి, రెండు సంవత్సరాలనుకున్న అన్వేషణ అయిదు సంవత్సరాలపాటు సాగి, భౌగోళిక అంతాలతోపాటు, జీవుల గూర్చి, వాటి మనుగడ, వైవిధ్యం గూర్చి, పరిణామం గూర్చి విష్టతంగా పరిశీలించి, జీవుల పుట్టక దైవసంబంధమన్న భావనల్ని పటాపంచలం చేసి ఆధునిక ఆలోచనలకు బాటులు వేయడం యాద్యచ్ఛికమే!

ఈ విధంగా ఇంగ్లాండ్లోని ప్లైమోత్ (Ply mouth) రేవు నుంచి 27 డిసెంబర్ 1831న ప్రారంభమైన యాత్ర 2, అక్షోబర్ 1836 దాకా సాగింది. ఈ యాత్రలో కెనరి దీపాల్టోన్ (స్పెయాన్) పెయినిరిఫ్ (Tenerif) అగ్నిపర్వత ప్రాంతాన్ని, దక్కిణాప్రికాలోని కేవ వర్డే (Cape Verde) దేశంలోని దాదాపు పది అగ్నిపర్వత దీపాల్టో పరిశీలించి తిరిగి దక్కిణ అవెరికా తీరప్రాంతాల అన్వేషణను కొనసాగించింది. ఈ ఖండంలోని దేశాలైన కొల్పులు

బ్రెజిల్, ఉరుగై, అర్జెంటినా, పెరు, ఈక్వడార్ తదితర దేశాల్లోని అనేక దీపాల సమూహాల్ని, భూభండికల్ని, రేవు పట్టణాల్ని అన్వేషిస్తూ, మూడు సార్లు భూమధ్యరేఖను అటూ, ఇటూ దాటి (Line crossing ceremony on 17/2/1832), కర్పు, మకరేఖల ప్రాంతాల భూభాగాల్ని (దృవప్రాంతాలు తప్ప) అనేక ఒడిసోడుకులకు, ప్రకృతి పైఫితాలకు గూర్చి, అగ్ని పర్వతాల పేలుళ్ళను ప్రత్యక్షంగా చూస్తూ, భూకంపాల్ని తట్టుకుంటూ యాత్ర కొనసాగింది.

ఈ యాత్ర చెప్పుకోవడానికి భాగానే వున్నా, మొత్తం యాత్ర ఓ పీడకల లాంటిదే! కీకారణ్య కీటకాల దాడి, సరీస్యపాల ప్రాణసంకటం అనునిత్యం వెంటాడేది. దార్చ్యున్ అడవి నల్లులు కుటుంబో నిత్య జ్యాపీడుతుడిగా మారాదు. ఆపోర సమస్యలో జీచ్చాశయం దెబ్బతిని జీర్ణకోశ వ్యాధులతో దార్చ్యున్ జీవితాంతం

బాధపడ్డాడు. మరికొన్ని దీపాలైతే మానవ మనుగడలేనివే! యాత్ర మొదలైన వారం రోజులకే ఇంగ్లాండ్లో కలరా మహామ్యారి సోకిండన్న వార్తతో బీగర్ సిబ్బంది స్టేయిన్లోని కెనరి దీపంలో క్వారంటైన్లోకి పోవాల్సి వచ్చింది. నాడు ప్లేగ్, కలరా సర్వసాధారణవైన మహామ్యారీలు. ఇలాంటి కారణాలచే శాంతాక్రుజ్ (Santa Cruz) దీపానికి అనుమతి కూడా లభించలేదు. ఇలా వరుసగా బాహియా (Bahia) రియాడిజిన్లో, మోంటెరిడియో, ఫాక్లాండ్, వాల్పరాసియో (Valparasio), కాలోలిమా (Callolima)లను మాసుకుంటూ 15 సెప్టెంబర్, 1835న గాలాపాగోస్ (Galapagos) దీపాల్సి చేరింది.

ఈక్కడి నుంచి అప్పేలియా ఖండంలోని తూర్పు, దక్కించాడు నుంచి అప్పేలియా ఖండంలోని తూర్పు, దక్కించాడు.

దీశాల సర్వేయర్ జనరల్ వచ్చి కెప్పెన్నను, డార్స్‌న్సు కలిసేవారు. దీంతో డార్స్‌న్ ఆలోచనా శక్తి మరింతగా పదునెక్కింది.

జీవం పుట్టుక్కపై సుమలు తిరిగిన ఆలోచనలు!

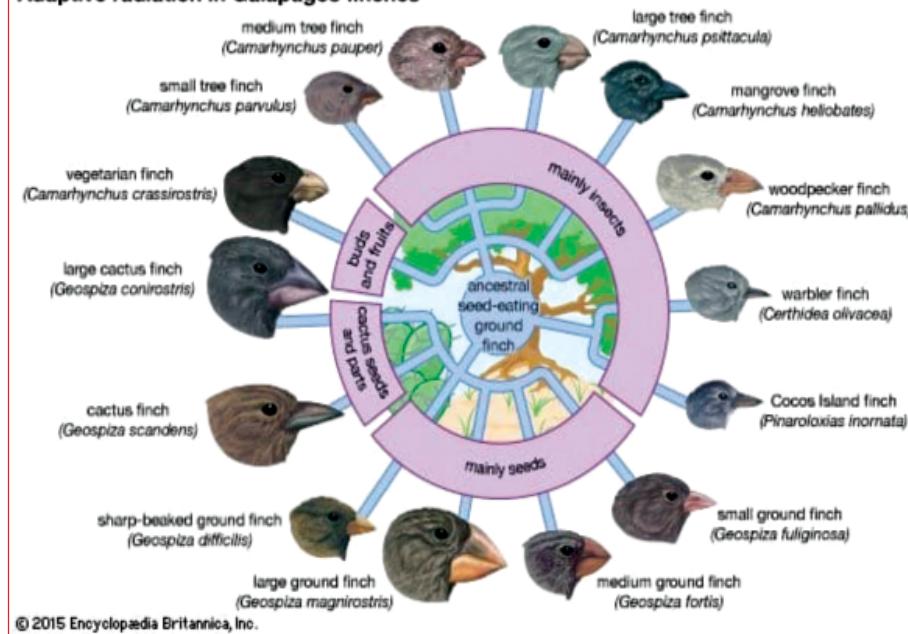
యాత్ర మొదలు కాగానే కెప్పెన్ ప్రైల్యూల్, చాల్వెన్ లియల్వ్ (Lyells) రాసిన భూగర్భ సూట్రాలు (Principles of Geology) అనే పుస్తకాన్ని డార్స్‌న్కు ఇచ్చి చదవమన్నాడు. దీంతో భూగర్భశాస్త్రంలై అవగాహన పెరగడంతో తనకుతానే భూగర్భ శాస్త్రజ్ఞుడిగా, శిలజుల సేకరణకుడిగా (fossil collector) డార్స్‌న్ చెప్పుకునేవాడు. తానుకూడా అలాంటి పుస్తకాన్ని మరింతగా పరిశోధన చేసి రాయాలనుకున్నాడు. కాని తలచింది ఒకటైతే జరిగింది మరొకటి. అర్ధాంబీనాలోని పుంటా అల్టా (Punto Alta) అనే దీపంలో పురాతన అతిపెద్ద పాలిచ్చే జంతువు (sloth - ఎలుగుబంటి ముఖంతో ఏనుగు ఆకారం) శిలజాన్ని చూసిన డార్స్‌న్ అది నేటి భూమిపై గల పెద్ద జంతువులకు దగ్గరగా పుండని గుర్తించాడు. దృఢమైన శరీరంతో గల ఏనుగు, (gomphotheres) గుర్తు అస్తి పంజరాల్ని సేకరించి లండన్కు తరలించాడు. అలాగే సెంట్ జాగో (St. Jago)లో దాఢాపు 23 మీ. ఎత్తులో పుండే బ్యారెల్ ఆకారపు బాంబు (adansonia) అనే ఓ మహోవృక్షాన్ని చూసి అశ్చర్యపోయాడు.

స్వాయంబిలాండ్ లో గల మానవరపాత క్వాలీల్ (Quail - పిట్ట) దీపంలో మరే ప్రాంతంలో చూడనటువంటి తాబేళ్ళను,

ప్రారంగుతో ఆకర్షణీయంగా, చిన్నకాళ్ళతో పుండె ఎండ్రికాయల్సి, ఊసరవెళ్లిలా రంగులు మాట్లాడ్ ఆట్లోప్స్ (octopus)ను చూసాడు. ఇక్కడ నాడు డార్స్‌న్ బ్యాండం పెంట్లు వేసుకొని ఉన్న ప్రాంతంలో నేడు జంతువుల క్వారంటైన్ కోసం అందమైన గుడిసెల్వి నిర్మించారు. ఈ అన్వేషణ వ్యక్తాలకు, జంతువులకు (క్లామిడోమానాన్ వ్యక్తి, జంతు సంబంధమైనదిని భావిస్తారు) మధ్యగల సంబంధాల్ని తెలియచేసింది. ఇలా చాలా దీపాలి మానవరపాతంగా, ప్రకృతి విధ్వంసం లేకుండా, కాలుఘూరపొతంగా పుండడంతో జంతుజాలం, వ్యక్తజాలం, మొక్కలు, పక్కలు, కీటాలు, సముద్రజీవులు దీప్కాలికంగా మనుగడ సాగించాయి. మరణించినవి ప్రకృతి ఒడిలో శిలజాలుగా మారాయి. ఇలా పదునెక్కిం ఆలోచనలతో డార్స్‌న్ కొన్ని దీపుల్లో గుర్తాల్చి అర్ధెకు తీసుకొని, సహాయకులిచ్చి ఉపయోగించి మరింత లోతైన పరిశీలనలను చేసాడు.

విభిన్న దీపాల్లోని ప్రకృతి, జంతు, వ్యక్త వైవిధ్యాలు డార్స్‌న్నను మరింతగా ఆలోచించేలా చేసాయి. రోజురోజుకు గడించిన అనుభవం ఆలోచనసుడుల్ని మరింతగా పెంచాయి. గాలాపాగోస్ దీపాల్సి సందర్శించిన (సెప్టెంబర్ 1835) సందర్భంగా చూసిన ఫించ్

Adaptive radiation in Galapagos finches



© 2015 Encyclopædia Britannica, Inc.

ప్రాంతంలోగల సిద్ధికి, (జనవరి 1836) తర్వాత స్వాయిలాండ్, తపాతి, పెశాబర్ల్, కింగ్ జార్జ్ సాండ్లను చుట్టి హొందు మహోసముద్రంలోని కాక్స్ (Cocos - Keeling) పగడపు దీపాల్సి పరిశీలించి మారిషన్ (Marritius) ద్వారా తిరిగి శీతాకాలంలో (1836) దక్కిణాటికా కేవెటొన్కు చేరుకుంది. ఇక్కడ ఓ మూడు నెలల అన్నేషణ తర్వాత తిరిగి బాహియా, కేవే వద్దెల ద్వారా అజోర్న్ (Azores)కు చేరింది. ఈ యాత్రలో ఇదే చివరి మజిలి. చివరికి బయలు దేరిన ఇంగ్లాండ్కు తిరిగి వచ్చింది.

ఈ విధంగా అన్నేషణ వాతావరణ పరిస్థితులకు లోబడి, అవసరాల రీత్యా, సేకరణ ప్రాధాన్యతను బట్టి, కొన్ని దీపుల్లో దీర్ఘ కాలికంగా నెలల కొద్ది, వారాల కొద్ది కొన్సాగింది. కొన్ని ప్రాంతాల్లో టెంట్లు వేసుకోగా, మరి కొన్ని ప్రాంతాల్లో ఇంటిని కిరాయి (Butafogo) తీసుకొని సర్వే చేయడం జరిగింది. అప్పేలియాలో 12 జనవరి 1836 నుంచి మార్చి 30 వరకు విధిధ ప్రాంతాల్చి చూసారు. చాలా ప్రాంతాల్లో సర్వే ప్రాముఖ్యతను బట్టి, అధికారులు, ఆయా

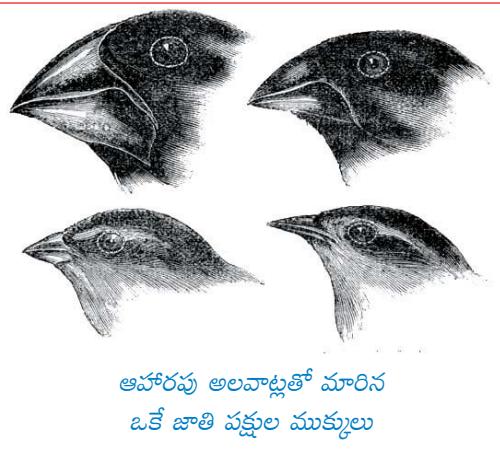
(fringillidae) పక్కల ఆహార సేకరణ విభిన్న అలోచనలకు తెరలేపాయి. పావరం, రామచిలుక, వడ్రంగి పిట్టలా కొన్ని గింజల్ని తింటే, కొన్ని చిన్న కీటకాల్ని, మరికొన్ని చెట్ల కాండాల బెరదను కొరికి తినేవి. కాలక్రమంలో వీటి ముక్కు (beak) ఆకారంలో మార్పు వచ్చినట్లుగా గ్రహించాడు. ఒకేజాతి, ఒకే ఆకారమైనా, ఆహారపు అలవాట్లలో (నేటి మానవుల్లా) మార్పులకు ఆయా ఆవాస ప్రాంతాలేనని గ్రహించాడు. అందుకే ఈ పక్కలు దీపులకు దీపులకు వేరుగా, ఒకే దీవిలో విభిన్నంగా వున్నట్లు గ్రహించి, ఇదో జీవవరిణామమని సిద్ధాంతికరించుకున్నాడు.

గాలాపాగోస్ దీపులు :

శక్వ్వడార్లోని 127 ఖండికల సమూహాలే ఈ గాలాపాగోస్ దీపులాలు. పశ్చిమాధ్రా గోళంలో భూమధ్యరేఖకు ఇరువైపులు పసిఫిక్ మహాసముద్రంలోని ఈ దీపులలో 19 పెద్దవికాగా, అయిదు మానవ రహితమైనవి. ఇందులో ఓ దీపుపం వేరును డార్విన్ దీపంగా తర్వాత వేరుపెట్టారు. 1987లో యునెస్కో వీటిని ప్రపంచ వారసత్వ సంపదగా (ఒకబిగా) గుర్తించింది. డార్విన్ పరిణామ సిద్ధాంతానికి పురుదు పోసినందుకు గాను పుఱుర్చు అయ్యారా (Puerto Ayora) అనే దీపుపంలో డార్విన్ పరిశేధన కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేసారు.

ఈ ను అన్వేషణలో అత్యధిక సమయాన్ని డార్విన్ ఈ దీపులలోనే గడి పాడు. అయిదు దశాలుగా సందర్శించి 34 రోజులపాటు భూ, సముద్ర భాగాల్ని, జంతువులను, పక్కలను, సరీస్యపాల్ని, కీటకాల్ని, ఆర్ట్రోఫోడల్ని నిశితంగా పరిశీలించాడు. రక్షణకోసం జంతువులు (వెలస్సాజాతి) తమ చంట్లా ఏర్పరుచుకునే రక్షణ కవచాన్ని (shell) సేకరించాడు. సముద్ర సింహోలతో ఈదులాడాడు. అగ్ని పర్వతాలు వేలడాన్ని, భూకంపాలు రావడాన్ని స్వీయంగా చూసాడు. భూకంపం సందర్శంగా చిలీ దేశంలో భూమి పైకి ఉపికి, దాదాపు 7వేల అడుగుల ఎత్తుకు లేవడాన్ని చూసాడు. ప్రత్యేకంగా ఆకుపచ్చ, చుక్కల తాబేళ్లను, గొంతు భాగంలో ఎవరిని తిత్తిగల పెద్ద పక్కి (frigate)ని, బాతు ఆకారపు నీలి పాదాల (booby)ను చూసాడు.

ఆఫ్రీకా ఖండంలోని కేపవర్డె (Cape Verde)లోని పది అగ్ని పర్వత ప్రాంతాల్ని, భూమధ్యరేఖపైగల సెంట్ పార్ల రాక్స్ (St. Paul Rocks)లోని 15 దీపుల సమూహాన్ని పరిశీలించగా, ఎక్కడ అనుభవించని విధంగా అతి సాధారణ గాలులు వున్నట్లు గ్రహించాడు. ఇలా చూసిన వాటిలో కొన్ని చిన్న జంతువులను (తాబేళ్ల), శిలజూలను, పక్కల్ని, వాటి గూళ్లను, తదితర సమూహాల్ని తెచ్చి, వెంట వెంటనే ఇంగ్లాండుకు భద్రంగా రవాణా చేసాడు.



డార్విన్ సేకరించిన కొన్ని విలువైన సమూహాలు ఇప్పటికీ లండన్ మ్యాజియంలో వున్నాయి.

ఆప్స్ట్రోలియాకే పరిమితమైన కొన్ని జంతువులు :

'కంగారు' (kangaroo) దేశమని ఆప్స్ట్రోలియాను పిలవడం తెలిసిందే! కారణం, భూగోళంపై మరే ప్రాంతంలో లేని కంగారు. ప్లాటిపస్ (platypus), ఎకిడ్నా (echidna) జాతి జంతువులు ఈ గడ్డమైనవే కనపడుతాయి. సహజంగా పాలిచే జంతువర్గానికి చెందిన ప్లాటిపస్, ఎకిడ్నా పిల్లల్ని నేరుగా కాకుండా సరీస్యపాల్లు, పక్కల్లు, గుడ్లు పెట్టి, పుట్టిన పిల్లలకు పాలిస్తాయి. కంగారు తన సంతానాన్ని పొట్టుభాగంలోని ఓ సంచిలో (sac) దాచుకొని పరుగెడతుంది. 12 జనవరి 1836లో సింగ్ల్స్ ఓడర్ పెద్దవికాగా, అయిదు మానవ రహితమైనవి. ఇందులో ఓ దీపుపం వేరును డార్విన్ దీపంగా తర్వాత వేరుపెట్టారు. 1987లో యునెస్కో వీటిని ప్రపంచ వారసత్వ సంపదగా (ఒకబిగా) గుర్తించింది. డార్విన్ పరిణామ సిద్ధాంతానికి పురుదు పోసినందుకు గాను పుఱుర్చు అయ్యారా (Puerto Ayora) అనే దీపుపంలో డార్విన్ పరిశేధన కేంద్రాన్ని ఏర్పాటు చేసారు.

ఇతర ప్రాంతాలతో పోల్చినప్పుడు, ఈ ప్రాంతంలో అత్యధిక రకాల జీవజాతుల్ని ఆయన సేకరించాడు. 119 రకాల జీవజాతులు సేకరణలో 97 రకాలు కీటకాలే! ఇందులో 42 రకాలకు పేర్లు లేకపోగా, నాల్గుంచీకి తర్వాతి ప్రకృతి శాప్తజ్ఞులు డార్విన్ పేరు పెట్టారు. కొత్తరకం ఎలుక (ఇప్పుడు కను మర్గింది), తొండలు, కప్పలు, తుమ్మెదలు, ఆరు రకాల బీటల్స్ (beatles), నాలుగు రకాల స్టోంక్ నల్లులు, పలురకాల పాములు ఇతర సరీస్యపాల్ని సేకరించాడు. అన్నింటికి మించి డార్విన్ ను ఆలోచింప చేసినవి కంగారు, ప్లాటిపస్. ఉత్తరాధ్రా గోళంలో కనపడని ఈ జాతులు ఆప్స్ట్రోలియాకే పరిమితమా, లేక ఇతర ప్రాంతాలలోని ఎలుక (rat-kangaroo), కుండెళ్ల నుంచి ఇవి రూపాంతరం చెందాయా అనే సంకయం డార్విన్కు వచ్చింది. జీవల పుట్టకు, స్టోంక్రకు (Creator) ఎలాంటి సంబంధం లేదనే నిర్మయానికి వచ్చాడు. కానీ, ఈ విషయాన్ని వెంటనే బహిర్ఘతంగా ప్రక్రించలేక పోయాడు.

తిరుగు ప్రయాణంలో దారిపొడుగునా సముద్ర పక్కల్ని, అనేక రకాల చేపల్ని, సారచేపల్ని (shark), దాల్ఫిన్లను, తిమింగల్లల్ని, పగడప దీపల్ని, సూదంటురాయి (reefs) దిబ్బల్ని కూడా చూసాడు.

అమెజాన్ అడవులపై దృష్టిపెట్టని డార్విన్ :

ప్రకృతి అన్వేషణలో ప్రథముడిగా గుర్తింపబడ్డ డార్విన్ ఆఫ్రీకా ఖండంలోని అమెజాన్ అడవుల్ని, నైలునది పరిపాపక ప్రాంతాల్ని చూడాలను కేపవర్డె (Cape Verde) లను చూసి, బహుష కెప్పెన్ ఫిట్ర్చాయ్కి డార్విన్ ఓ సహాయకుడే

సోపర్ దార్వినిజం : (Social Darwinism)

దార్వినిజం బాహ్య ప్రవంచానికి తెలిసిన తర్వాత ఈ సిద్ధాంతంపై అనేక రకాల వ్యంగాప్రాలు, వ్యతిరేక వ్యాఖ్యానాలు, అనత్యవ్య ప్రచారాలు కూడా అంతే స్థాయిలో ప్రచారం కొనసాగినవి. దీనికి కాథలిక్ చర్చి బాగా ప్రోత్సహినిచ్చింది. కోర్టుల్లో కేసుల్ని వేయించి దాదాపు 150 సంగా పాటు పోరాడి ఉడింది. దార్విన్ బితికుండగానే, కార్బూనిస్టులు దార్విన్ ను కోతిలా, చింపాంజీలా, చెట్లునేకే జంతువుగా చిత్రించారు. ఇవన్నీ దార్విన్ నడయాడిన ఇంగ్లాండ్‌తో పాటు సాంకేతిక, శాస్త్రరంగాల్లో ముందున్న దేశాల్లోనే జరగడం గమనార్థం.

సోపర్ దార్వినిజం కూడా పురుదు పోసుకున్నది ఇంగ్లాండ్‌లోనే. దార్విన్ సమకాలికుడే అయిన పొర్చుల్ స్పేస్‌ర్ దీని ని ద్వాంతకర్త. అనగా దార్వినిజంకు ఇదో పేరణి సిద్ధాంతమన్నమాట! ఓ శాస్త్రీయ సిద్ధాంతాన్ని, వ్యతిరేక భావనతో సమాజానికి అన్వయించడమే ఈ సిద్ధాంత విధానం. స్పేస్‌ర్ ఉపాచ ప్రకారం..

- సమాజం అనగారికత నుంచి నాగరికత సమాజంగా ఎదుగుతుంది.
- బలవంతులు, శక్తివంతులు ఎల్లకాలాల్లో నిలదొక్కుకుంటే, బలహీనులు, శక్తిహీనులు కాలగర్భంలో కలిసి పోతారు.
- ఈ క్రమాన్ని ఎవరు నివారించలేదు.
 - అనగా, కార్బూకులకు యజమానులకు మధ్యన నిరంతర పోరాటం కొనసాగుతుంది.
 - యజమానులే వైచేయిగా వుంటారు. అంటే, కార్బూకులుగా, గరీబులుగా, లేబర్గా పుట్టడం వారి బలహీనతల (కర్ర) ఘలితం.
- నాడు, నేడు సమాజాన్ని శాసించే వారు వ్యక్తిగతంగా సమర్థులు కొవడం మూలంగానే.

ఈ వాడన వికృత రూపాలే :

- సాప్రాజ్యవాద ధోరణి
- జాత్యాహంకార భావన
- అసమానతలు అనివార్యం అని

వీటికి ప్రత్యోమ్యాయాలు :

- సమర్థవంతమైన (eugenics) మానవుల్ని ఉత్పత్తి చేయడం. అనగా, జన్మమార్పిడి, అవయవ మార్పిడిలు చేసి ఉన్నత వర్గాన్ని తయారు చేయడం.
- ఎంపిక చేసిన గుణాలతో (traits) ఉన్నత వర్గాన్ని తయారు చేయడం.
- మొక్కల సంకరజాతితో ఎక్కువ ఉత్పత్తిని సాధించడం
- ఈ ఆలోచనతోనే చంఫుషభాన్ నరమేధ చరిత్రలో నిలిచిపోగా, నాజీల వారసుడు హీటర్ ఈ దారిలో నడిచే ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు.
- నేచి అమెరికా సాప్రాజ్యవాదం, అధిపత్య ధోరణి, వివిధ దేశాల ప్రజల్ని ఉచ్చకోత కోయడం ఈ కోవలోనే జయగుతున్నాయి.
- సాప్రాజ్యవండం, దోషిధి, పీడన అనివార్యం అని సోపర్ దార్వినిజం వాడిస్తుంది.

గాని స్వయం నిర్ణయాధికారి కాకపోవడం వల్ల కావచ్చు! ఈ యూత్రలో కెప్పెన్కు, దార్విన్కు మనస్పురలు కూడా వచ్చాయనేది ఓ కథనం. అలాగే బీగర్ యూత్ మొత్తంగా తీర్ట ప్రాంతాలకే పరిమితం కాబట్టి, లోతట్టు ప్రాంతాల్లి అన్వేషించలేకపోయి వుంటాడు.

పరిణామ సిద్ధాంతానికి బీజం వేసిన ఈ యూత్, అమెజాన్ అడవుల్లోని జీవ, జంతుజాలాన్ని, ముఖ్యంగా తోకలేని మానవులైన (apes) చింపాంజీ, గౌరిల్లా, ఒరాంగీటాన్లను చూసినట్టుతే ఆయన సిద్ధాంతానికి మరింతగా బలం చేకూడవేకాక, యూత్ ముగిసిన వెంటనే సిద్ధాంత ప్రకటన చేసి వుండేవాడు.

సిద్ధాంతానికి పరిపూర్ణత చేకూరిన విధం :

యూత్ విజయాధ తర్వాత రెండు సంవత్సరాలకు (1838) లండన్లోగల జంతువుల పార్కును (Zoological) దార్విన్ సందర్శించి, మొదటిసారి మూడు సంవత్సరాల ఒరాంగుటాన్స్ ను (Jenny) చూసాడు. తోడుగా వన్న మరో మగ ఒరాంగుటాన్, వాటి మధ్యగల ప్రేమానురాగాల్ని, ప్రదర్శనశాల సంరక్షడు (Curator) ఇచ్చే ఆదేశాల్ని పాటించడాన్ని చూసి, వీటికి (apes) మానవులకు విధిగా పూర్వపు బంధం వుంటుందనే నిర్దారణకు వచ్చాడు. అప్పటికే జీవుల పుట్టకపై వికోరియన్ చర్చి ఆలోచనలకు వ్యతిరేకంగా ఓ నిర్ణయానికి పచ్చిన దార్విన్, ఒరాంగీటాన్సు చూసిన తర్వాత మరింత ఔర్ధ్వంగా ముందుగు వేసాడు. అయినా 21 సంగా తర్వాతగాని (1859) సహజ ఎంపిక ద్వారా జీవుల పుట్టుక (On the Origin of Species by Means of Natural Selection) అనే పుస్తకాన్ని ప్రచురించ లేకపోయాడు.

అందరు భావిష్యనుట్టుగా గాలాపాగోస్ దీవులలో, లభించిన రకరకాల జంతువులు, వెక్కిరించే పుట్టులు (mocking) దార్విన్ సిద్ధాంతానికి పరిపూర్ణతనేమి ఇప్పులేదు. ఫించ్ పుట్టుల ముక్కులు మాత్రం దార్విన్ ఆలోచనల్ని తట్టి లేపాయి.

ఏది ఏపైనా, వేలాది సంవత్సరాలుగా మానవుడి బుర్రను తొలుస్తున్న జీవం పుట్టుక, జీవుల పరిణామాలు జరిగినట్టిర్పై ఓ సమగ్ర సమాచారాన్ని, హేతుబద్ధ శిలాజాల సేకరణను, సంధించే ప్రశ్నలకు సమాధానాల్ని దార్విన్ తన సిద్ధాంతల ద్వారా, చరిత్రలో స్థిరస్థాయిగా నిలిచిపోయాడు.

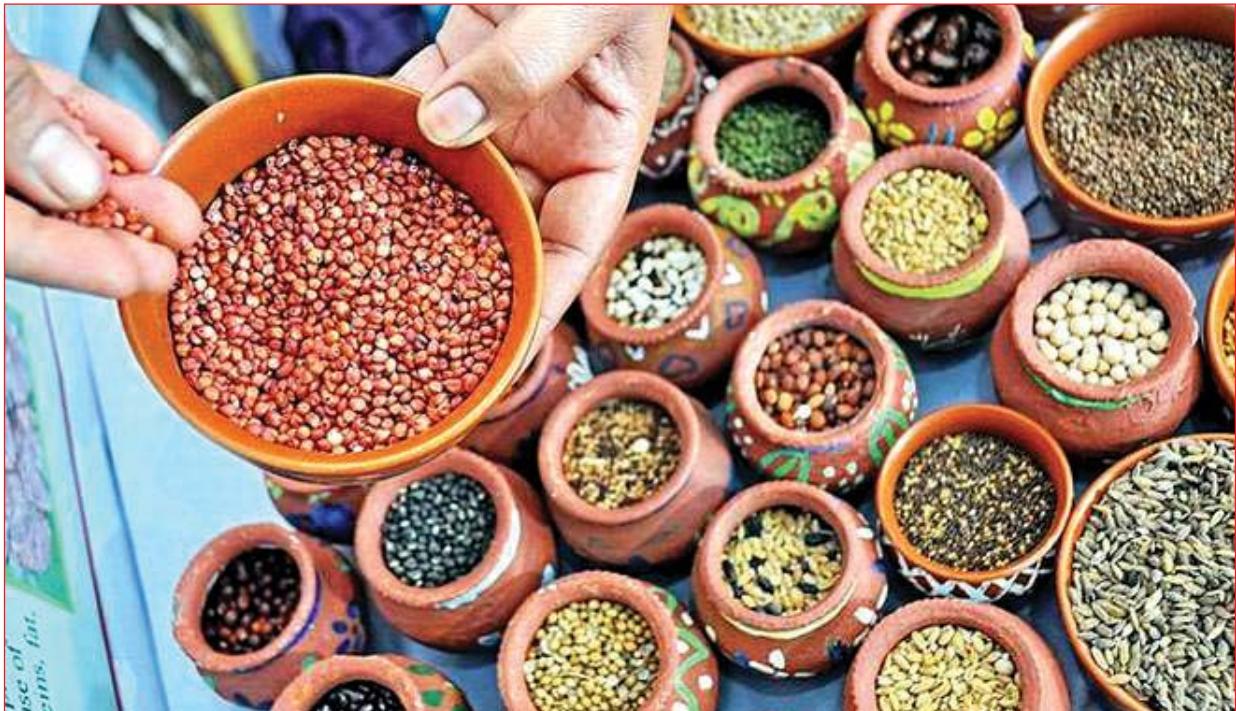
దార్విన్ ఆలోచనల్ని, ఆయన సిద్ధాంతాల్ని తార్కిక దృష్టితో భావితరాలకు చెప్పగలిగే వారు వుంటే, సమాజపు ఆలోచనలో అనూహ్వామైన మార్పు వస్తుంది. భూమి, జీవరాశి పుట్టుక, పరిణామం, మనుగడ అర్థమవుతోంది.

(పచ్చే సంచికలో దార్విన్ సిద్ధాంత ఆవిష్కరణను చూద్దాం!)

- ధా॥ లచ్చుయ్ గాండ్,

m : 9440116162 

e : drglachaiyah@gmail.com



సిరిధాన్యలతో సంపూర్ణ ఆరోగ్యం

సిరి ధాన్యాలు (Millets) ఎందుకు తినాలి?

ఇవి మన జీవితంలో ఆరోగ్యాన్ని, ఆనందాన్ని ఎలా నింపుతాయి?

(గత సంచిక తరువాయి)

మధుమేహం టైప్ 2 రావడానికి కారణాలు :

మొదా, రిఫైన్ చక్కిర పదార్థాల వాడకం, పీచు పదార్థం లేని అహార దినుసులను ముఖ్య అహారంగా సేవించడం, అధికంగా తెల్ల చక్కిర పదార్థాలు వేసిన డ్రింకులూ, అహారం తీసుటం. పీచు పదార్థం లేనిద్వాన మాంసం, ఆల్యాఫోల్ సేవనం. వందల కొద్ది రసాయనాలు వేసిన - ప్యాక్ చేసిన అహారం కొనుకొని తినడం, తీవ్ర వత్తిడితో కూడిన జీవన శైలి, ఉండ్రెకాలు, ఉండ్రేగాలు, ఎమోషన్స్, వ్యాపారంలో నష్టాలు, ప్రేమ వైఫల్యాలు క్లోము గ్రంథిని ఆవహించిన ఇన్వెక్షన్లు, యాంటి బయాబీకల విపరీత ఘలితాలు ఇందుకు చెప్పుకోదగ్గ కొన్ని కారణాలు.

గుర్తుంచుకోవలసిన విషయమేమిటంబే ‘మధుమేహం’ మరో పది రోగాలను ఆహ్వానిస్తుంది. ఇది కళ్ళకూ, మూత్ర పిండాలకూ, ఎముకలకూ, హృదయానికి, పునరుత్పత్తి మందలాలకు, మెదడుకూ కూడా రోగాలు తెచ్చి పెడుటంది.

‘మధుమేహం 2 రోగాన్ని తగ్గించుకొని, ఆరోగ్యపంతు లపడానికి, దాన్ని దూరంగా ఉంచేందుకు పది సూత్రాలు :

1. 8 నుండి 12.5% పీచు పదార్థం లేదా పైబర్ కలిగిన సిరిధాన్యలను ముఖ్య అహారంగా స్వీకరించడం. వరి, గోధుమలతో పీచుపదార్థం/పైబర్ 0.2 నుండి 1.2 మాత్రమే ఉండటమే కాక అది ధాన్యపు పై పొరలలోనే ఉండబట్టి ఫాలిస్ చేసేంతుంది. కానీ సిరి ధాన్యలలో పీచు పదార్థం లేదా పైబర్ ధాన్యపు కేంద్రం నుండి బయటికి వరకూ పిండిపదార్థంలో పొరలు పొరలుగా అంతల్లినమై ఉండటం వల్ల మనకు ఆరోగ్యం చేకూరటంలో పూర్తి దోహదం చేస్తాయి. ఇది తెలుసుకుంటే మన ఆరోగ్యాలు కాపాడుకోవటంలో సులువు తెలిసినట్టే.

1. రోజుకొకటే సిరిధాన్యాన్ని బ్రైక్ శాస్త్ర, మధ్యాహ్న భోజనం, రాత్రి భోజనాలకు వాడాలి. ఇలా 5 ధాన్యాలనూ రోజుకొకటే తినాలి. కుటుంబంలో అందరికి చిన్న నాటి నుండే అవగాహన పెంచాలి.

2. రోజు 50 నుండి 70 నిముపాలు నడవటం అవసరం.
 3. అధికంగా ఆకు కూరలూ, సేంద్రియ ఆహారం సహజ రూపంలో తినడం.
 4. మునగ ఆకు, మునగ కాయలూ, మెంతులు, మెంతికూర, కలబంద, కాకరకాయ, బెండకాయ, జామ కాయల వాడకం పెంచుకోవాలి. జామ, మామిడి ఆకుల కపాయాన్ని ఉదయాన్నే త్రాగాలి.
 5. పాల వాడకం మానివేయాలి. పెరుగు, మజ్జిగల రూపంలోనే స్ఫైరింగటం, కొని తినే ప్యాకెట్ ఆహారాలను దూరం పెట్టాలి.
 6. మైదా, మైదా వేసిన ఆహారాలూ, రిఫ్రైన్ నూనెలను దూరంగా ఉంచాలి. కట్టె గానుగ నూనెలు గాని, organic cold - pressed నూనెలు వాడుకోవాలి.
 7. మన ఉద్దేశాలు, ఆవేశాలను అదుపులో ఉంచుకోవాలి.
 8. వరి అన్నం, గోధుమలు, మైదాతో కూడిన పదార్థాలూ అతి తక్కువ వాడటం లేదా పూర్తిగా దూరంగా ఉంచాలి.
 9. HFCSపై ప్రక్షోష్ట కార్బూ సిరప్, తెల్ల చక్కరలు వేసిన రెడీ మేడ్ ఆహారాల నుండి మనలను రక్కించుకోవాలి.
 10. మధుమేహం 2- అందరికీ వచ్చేదే కదా అనే ‘అల్ప ధోరణి’ లేకుండా ఈ వ్యాధిని శాశ్వతంగా దూరంగా ఉంచే మార్గాలు పాటించడం వ్యాధి వస్తే సరైన ఆహారం, మారిన జీవనశైలితో పోరాటం. ఆహారానికి ముందూ, ఆహారం తిన్న గంటకీ రక్త పరీక్షలు కాకుండా HbA1C రీడింగ్ 4 నెలలకూ లేదా 6 నెలలకూ తీసుకుని మధుమేహాన్ని శాస్త్రీయంగా సరైన పద్ధతిలో తెలుసుకోవాలి.
- మానవుడికి ఆనందం స్వేచ్ఛ నుండి లభిస్తుంది. స్వేచ్ఛ రోగాల నుండి, ఆరోగ్య సంబంధమైన కష్టాల నుండి పొందాల్చి ఉంది. మన

తినకూడని / వాడకూడని	తినడగినవి / వాడడగినవి
పశువుల పాలు	దేశీ ఆవు పెరుగు, మజ్జిగ, నెయ్య
వరి బియ్యం, గోధుమలు,	కొర బియ్యం, సామ బియ్యం,
మైదా ఉత్పత్తులు	అరిక బియ్యం, ఊద బియ్యం, అండుకొర బియ్యం
రిఫ్రైన్ ఆయల్	కట్టె గానుగలో తీసిన వేరుశనగ నూనె, నువ్వుల నూనె, కుసుమల నూనె, కొబ్బరి నూనె
చెరకు బెల్లం, చక్కర	తాటి బెల్లం, ఈత బెల్లం, జీరిక
	బెల్లం
మైదా పిండి, గోధుమ పిండి	అన్ని సిరిధాన్యాల పిండులు
టీ, కాఫీ	ఆకుల కపాయాలు
బేకరీ ఉత్పత్తులు	ఇంట్లో తయారు చేసుకున్న వంటకాలు
పాలిష్ చేసిన సిరిధాన్యాలు	పొట్టు తీసిన సిరిధాన్యాల బియ్యం
నాన్సీక పెనం	ఇనుప/బీటు పెనం
ఆహారం వండటానికి, తినడానికి	స్టీలు, మజ్జి పాత్రలు
అల్యామినియం, రాగి పాత్రలు,	నీటిపద్ధతికి రాగిపాత్ర/రీకు
పళ్లలు	
ప్లాషిక్ సీసాలు, డబ్బులు,	గాజు, స్టీలు, రాగిసీసాలు,
పళ్లలు, ప్లేట్లు	డబ్బులు, పళ్లలు, ప్లేట్లు
గుడ్లు, చికెను, మాంసం, చేపలు	ఆకుకూరలు, కూరగాయలు, లోకల్ వండ్లు, పప్పులు, వారానికి ఒక నువ్వు లడ్డు లేదా దోరగా వేసిన నువ్వులు వారానికి రెండు చెంచాలు విధిగా అందరూ తినాలి.



దేశాన్ని పరిసరాల్ని, మన కుటుంబాన్ని ప్రేమిస్తూ, శ్రమ జీవి అయిన ప్రతి మానవుడికి డబ్బు సంపాదన కష్టం కాదు. తద్వారా ఆనందమూ సాధ్యమే.

కానీ రోగాలు - ముఖ్యంగా దీర్ఘ వ్యాధులు మన ఆనందాలను హరిస్తాయి.

ఎందుకంటే వైద్యానికి పోయి మరిన్ని పరీక్షలూ, మరింత సంక్లిష్టమైన అర్థంకాని రోగాల విషవలయంలో ఇరుకొని వ్యాధి నివారణ కనుచూపు వేరలో లేకుండా పోతున్నది. అశాంతికి కారణ మపుతోంది.

అందుకే మన ఆరోగ్యాన్ని మేలైన ఆహారం ద్వారా మనమే పట్టు బిగించి సాధించుకోవాలి.

పోలిష్ చేయని సిరి ధాన్యాలు మనకు శక్తిని ప్రసాదిస్తాయి.

పోలిష్ చేయని సిరి ధాన్యాల ద్వారా మనకు ఆరోగ్యం సిద్ధిస్తుంది. రోగాలను దూరం పెట్టగలుగుతాం. అన్ని విధాలా మన బలాన్ని పెంచుకోగలుగుతాం.



అతి సామాన్యంగా ఈనాటి ఆహార ప్రవహాల వల్ల వచ్చేది దయాబెట్టినీ / కట్టురు / మధుమేహం వ్యాధి. ఇది ఒక చేదు 'ఆరంభం' మాత్రమే. త్రమంగా మన నేత్రాలు, మూత్ర పిండాలు, ఎముకలు, రక్త పీడనం (బీ.పి.), పునరుత్సృతి మండలం, హృదయ ఆరోగ్యం - అన్నింటి పై దీని ప్రభావం ఉంటుంది. వలు రోగాలకు కారణమౌతుంది.

'మన ఆహారం నుండి మన రక్తంలోకి వచ్చే గ్లూకోజూ యొక్క నియంత్రణే మన ఆరోగ్యాన్ని నియంత్రిస్తుంది' సిరిధాన్యాలే సమర్థవంతంగా, స్వర్ణ పైబర్ కలిగి, మన రక్తంలోని గ్లూకోజూ నియంత్రణ చేయగలవు.

అతి తక్కువ పైబర్ లేదా, పూర్తిగా పైబర్ (పీచు పదార్థం) లేని పైదా, వరి అన్నం, ఈనాటి గోధుమలూ మన ఆరోగ్యానికి దోహదం చేయవు.

సిరిధాన్యాలలో పీచుపదార్థం లేదా పైబర్ ధాన్యపుగింజ కేంద్రం నుండి బయటి వరకూ, పిండిపదార్థంలో పొరలు పొరలుగా అంతర్లీనమై ఉండటం వల్ల మనకు ఆరోగ్యం చేకూర్చటంలో పూర్తి దోహదం చేస్తాయి. ఇది తెలుసుకుంటే మన ఆరోగ్యాలు కాపాడుకోవటంలో సులవు తెలిసినట్టే. కట్టుర వ్యాధి, అధిక రక్తపోటు, మోకాళ్ళ నొప్పులూ, ఊబకాయం, రక్తంలో పెరిగే త్రైగ్నిసైరెడ్స్,

కొలప్పాల్, మూర్ఖులు, గాంగ్రెసులు, క్యాన్సర్లు, మూత్ర పిండ వ్యాధులూ, గర్జాశయ వ్యాధులూ, వీర్య కణాలూ, చర్చ వ్యాధులూ - ఎటువంటి వ్యాధులు ఉన్నాయి, సిరిధాన్యాల స్వర్ణ పోషణ ద్వారా ఆరోగ్యం ఔపు మీరు ప్రయాణిస్తారు.

పోలిష్ చేయని సిరిధాన్యాల వాడకం ద్వారా ఎముక మజ్జను ఉత్సేజపరచటం, రక్తశుద్ధి, భైరాయిడ్, కాలేయం, క్లోమ్ గ్రంథుల మెరుగుపాటు, ప్రీలలో ఆశించే PCOD, ఇతర పునరుత్సృతి మండల సమస్యలు, మెదడు, జీర్ణ మండల వ్యాధులూ మొదలైన కష్టాలన్నీ తీర్చుకోవచ్చు.

పీటిటో అన్నం వండుకోవచ్చు, రొట్టెలు చేసుకోవచ్చు, ఉప్పు, పొంగల్, ఇణ్ణి, దోస, బిరియాని, బిసిబేళ్ళ బాత్ కూడా చేసుకోవచ్చు. సిరి ధాన్యాలతో పాటు కొన్ని రకాల ఆకుల కషాయాలను సేవించటం ద్వారా క్యాన్సర్ వంటి పెద్ద రోగాల బారిన పడకుండా సంపూర్ణమై ఆరోగ్యాన్ని పొంది దైనందిన జీవనం గడుపడం సాధ్యమని డాక్టర్ భాదర్ తెలియజేశారు. ఎంతోమంది తిరిగి తమ జీవితాలను పునరుద్ధరించుకుంటున్నారు.

- ప్రభూత స్వతంత్ర శాస్త్రవేత్త, ఆరోగ్య, ఆహార నిపుణులు

దా॥ భాదర్ వలి రచించిన

సిరిధాన్యాలతో సంపూర్ణ ఆరోగ్యం' నుంచి



తేనెగుడ్లు

కాంచీపురంలో 'భుజంగం' అనే తెలివైన దొంగ ఉండేవాడు. అతను తెలివిని ఉపయాగించి యుక్కిగా దొంగతనాలు చేస్తూ ఉండేవాడు. ఒకరోజు భుజంగం దొంగతనానికి బయలు దేరాడు. ఆ ఊరిలోని పొవుకారు ఇంటి వెనుకకు వెళ్లి మెల్లిగా గోడ దూకాడు. ఒకస్థానిగా మంచి మిరాయల వాసన వచ్చింది. సహజంగా భోజన ప్రియుడైన భుజంగానికి, నగలూ, డబ్బు బదులు మిరాయలు దొంగిలించాలనే కోరిక కలిగింది. ఇంటి వెనక గుమ్మంలోంచి లోపలికి వెళ్లాడు. లోపల వంటవాడు లడ్డులు చేస్తున్నాడు. భుజంగానికి వెంటనే ఓ ఉపాయం తట్టింది. వంటవాడి దగ్గరకొచ్చి -

“మీకు వనిలో సాయవడమని పొవుకారు నన్ను వంపించాడయ్యా” అన్నాడు వినయంగా. పొవుకారు తనకు సహాయంగా ఒక మనిషిని పంపినందుకు సంతోషిస్తూ వంటవాడు.

“చాడు! లడ్డులన్నీ ఈ బుట్టలో వెయ్యి! అలాగే పొయ్యలో బూడిదని ఈ బుట్టలో వేసి బయట పారేసిరా!” అంటూ రెండు బుట్టల్నీ అక్కడ పెట్టి బయటికి వెళ్లాడు. భుజంగం ‘ఇదేమంచి సమయం’ అనుకుని, లడ్డులన్నీ ఓ బుట్టలో పేర్చి, వాటిపైన కాగితం పెట్టి, కాగితం పైన కావ్తి బూడిదను పోశాడు. అదే విధంగా ఇంకో బుట్టనిండా బూడిదనింపి, పైన కొన్ని లడ్డులు పేర్చాడు. ఇప్పుడు లడ్డులన్న బుట్ట బూడిద బుట్టలా, బూడిదబుట్ట లడ్డులన్న బుట్టలా కన్నిస్తోంది. అటూ ఇటూ చూసి వంటవాళ్లి పిలిచి -

“మర్చిపోయా! పొవుకారు ఓ తేనేసీసా ఇమ్మన్నాడు. వెళ్లూ పొవుకారుకు ఇచ్చి వెళ్తూ” అన్నాడు.

వంటవాడు ఇచ్చిన తేనేసీసాను బుట్టపై పెట్టుకుని, బుట్టను ఎత్తుకుని బయటికి బయలుదేరాడు.

భుజంగం చేసేదంతా ‘మధు’ అనే కుర్రాడు చూడనే చూశాడు. మధు మెల్లిగా భుజంగం వెనకే బయలుదేరాడు. కొద్ది దూరం వెళ్లిన తర్వాత -

“బాబుగారూ! నేను ఆ బుట్టను మోస్తాను. ఓ రూపాయి జప్పించండి. పొద్దుటి నుంచీ ఏమీ తిన్నేదు” అన్నాడు దీనంగా ముఖంపెట్టి. భుజంగానికి జాలికలిగి ‘సరే’ అంటూ బుట్టను మధు తలపై పెట్టుాడు. ఇద్దరూ ఒకరిపక్క ఒకరు నడవసాగారు.

‘బుట్టలో ఏమున్నాయండి?’ మధు అడిగాడు. ‘తేనెగుడ్లు’ సమాధాన మిచ్చాడు భుజంగం.

‘తేనెగుడ్లు!’ అవేంటిబాబు! అన్నాడు తెలియనట్లు ముఖంపెట్టి.



‘వెధవా! తేనెగుడ్లు అంటే తెలీదా! ఆ గుడ్లు పిల్లలపుతాయి’ అన్నాడు చికాకుగా.

‘మరి సీసాలో ఏముందండి?’ మళ్ళీ ప్రశ్నించాడు.

‘విషం’ అన్నాడు కోపంగా.

మధు మౌనంగా కొద్దిదూరం నడిచి హరాత్తుగా పరుగెత్తడం మొదలెట్టాడు. అది చూసి భుజంగం -

“ఒరేయో! పారిపోవాలని ప్రయత్నిస్తే ఏంచేస్తానో చాడు” అని అరిచాడు.

మధు పరుగెడుతూ వెనక్కి తిరిగి -

“నేను టీకొట్టు దగ్గరుంటా. మీరక్కడికి రండి” అన్నాడు.

“అక్కడే ఆగకపోయావో నాచేతిలో చచ్చావన్నమాటే జాగ్రత్త” అన్నాడు భుజంగం.

మధు తొందరతొందరగా పరుగెత్తి రోడ్డు పక్కనే ఉన్న చెఱ్ల గుబుర్లోకి వెళ్లి, కాగితంపైన ఉన్న బూడిదను కింద పారబోసి లడ్డులన్నీ కాగితంపైన వేశాడు. తేన సీసాను మాత్రం భాళీబుట్టలో పెట్టుకుని టీకొట్టు దగ్గరికి వచ్చి బుట్ట నేలపై పెట్టి ఏడవటం మొదలెట్టాడు. అదిచూసి అందరూ గుమ్మికాడారు. మధు ఏడుస్తానే -

“బుట్టలో తేనెగుడ్లు ఉండేవి. అవి ఒక్కాక్కబీ తేనెబీగలై ఎగిరిపోయాయి. మా అయ్యగారికి ఈ విషయం తెలిస్తే నన్ను చంపేస్తాడు” అన్నాడు.

“పీడికేమైనా పిచ్చిపట్టిందా? తేనెగుడ్లు ఉండటమేంటి?” అన్నారు అందరు. కొద్ది సేపటికి భుజంగం అక్కడికి రానేవచ్చాడు. భుజంగాన్ని చూసి మధు ఇంకా గట్టిగా ఏడుస్తా -

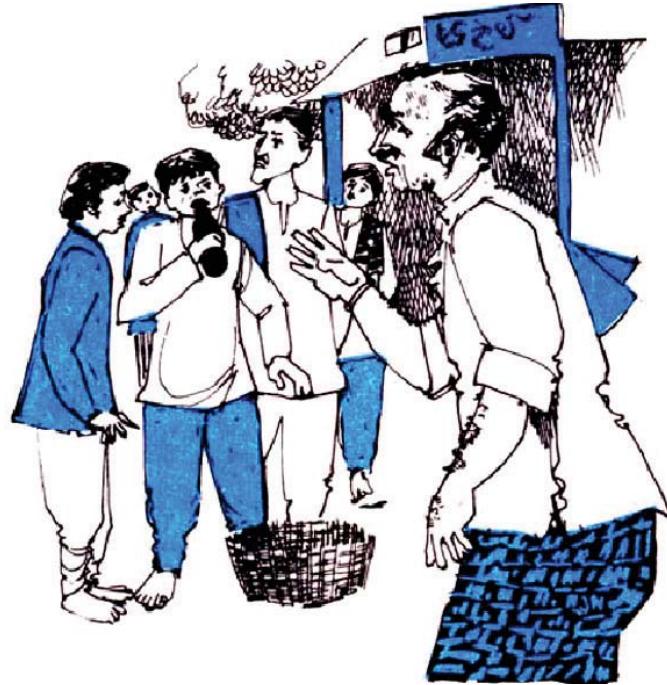
‘అయ్యగారూ! ఈ బుట్టలో తేనెగుడ్ల ఉన్నాయని చెప్పేరా లేదా?’ అన్నాడు. ‘అవును చెప్పాను’ అన్నాడు భుజంగం.

“నేను ఆ గుడ్ల పట్టుకుని వస్తుంటే అవి అన్ని తేనెటీగలై ఎగిరిపోయాయి” అన్నాడు.

భుజంగం మధు తెలివికి ఆశ్ర్య పోయాడు. బుట్టలో తేనె సీసామాత్రం ఉంది. ఆదైనా మిగిలింది కదా అనుకుని సీసా తీసుకునేందుకు భుజంగం ముందుకు వంగాడు. అదే క్షణంలో మధు ఏడుస్తూ ఆ సీసా అందుకుని -

‘ఆంటికెళ్ళిన తర్వాత మీరు నన్ను ఎలాగూ చావ బాదుతారు. అక్కడ చచ్చే బదులు ఈ విషం తాగి ఇక్కడే చస్తాను’ అంటూ సీసాలోని తేనె అంతా గడగడా తాగేశాడు. అది చూసి భుజంగానికి ఒక్కసారిగా తల తిరిగి పోయింది.

నవంబర్ 1990 (బాలచెలిమి)



చందాదారులుగా చేరండి... చేల్చించండి...

పారకులకు, రచయితలకు, పరిశోధకులకు... నమస్కులు.

తెలంగాణ ఉద్యమ సందర్భంలో పుట్టిన తెలుగు మాసపత్రిక దక్కన్ ల్యాండ్ తొమ్మిదేళ్ళు పూర్తి చేసుకొని పదవ సంవత్సరం లోనికి అదుగు పెట్టింది. తెలంగాణ సాధన ఉద్యమ సమయంలో ఉద్యమానికి దిశా నిర్దేశం చేసేలా ఎందరో ప్రమఖుల వ్యాసాలను అందించింది. టిఅర్సి ‘చర్చ’ సారాంశాలను ప్రజల్లోకి తీసుకెళ్ళింది. తెలంగాణ భావజాలాన్ని బలోపేతం చేసింది.

స్వరాష్ట అవిరాపం తర్వాత దక్కన్ ల్యాండ్ తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణంతో తనదైన పొత్రను పోషిస్తున్నది. తెలంగాణ తనదైన అస్థిత్వాన్ని కాపాడుకోవడానికి, మరింత పరిపుష్టం చేసుకునేడానికి దోహదం చేస్తున్నది.

ఈ నేపథ్యంలో సామాజిక అంశాలతోపాటు, పర్యావరణం, చరిత్ర, వివిధ చేతివృత్తుల కళారూపాలు, నైపుణ్యాలు, వారసత్వం, పర్యాటకం లాంటి అంశాలపై కథనాలను వెలువరిస్తున్నది. ప్రజా సంక్లేషం కోసం జరుగుతున్న అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను ప్రజల దృష్టికి తీసుకెళ్తుతుంది. 2012 సెప్టెంబర్లో ప్రారంభమైన పత్రిక ఇప్పటి పరకూ మీ అందరి సహకారాలతో కొనసాగుతూ వస్తుంది. ఇప్పటికే ఎంతో మంది మిత్రులు, శ్రేయోభిలాఘులు, తమ చందాలతో పాటు, చందాదారులను చేర్చించడంలో తమ సహకారాన్ని అందిస్తున్నారు. వారికి ధన్యవాదాలు.

అఱువుపుటీకీ పత్రిక నిర్వహణ కష్టసాధ్యంగా ఉంది. దక్కన్ ల్యాండ్ మనందరిది. పదికాలాల పాటు పత్రిక సజావుగా వెలువడే బాధ్యత మన అందరిదీ.

చందా పూర్తులు వారు తమ చందాలను డెమ్యూల్ చేసుకుని కాంప్లింమెంటరీ కాఫీలు అందుతున్న వారు కూడా చందాదారులుగా చేరి, మిత్రులను చేర్చించి సహకరిస్తారని ఆశిస్తా...

ధన్యవాదాలతో... మీ
- మణికొండ వేదకుమార్
సంపాదకులు

చందా వివరాలు:

వారిష్ట చందా	:	రూ. 300
2 సంగాలకు	:	రూ. 600
‘దక్కన్ ల్యాండ్’ పేరిట ఎంట, మనియార్డర్, చెక లేదా నగదు రూపంలో చందామెత్తుం చెల్లించవచ్చు.		

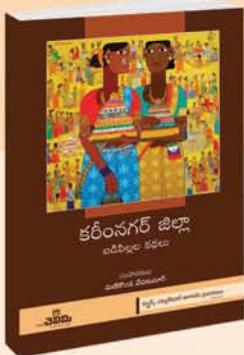
చిరునామా :

DECCAN LAND :

“CHANDRAM” 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029, Telangana
Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
E-mail:desk.deccan@gmail.com www.deccanland.com

దక్కన్ ల్యాండ్ బ్యాంకు భాతా వివరములు:

Name	:	DECCAN LAND
Bank	:	KOTAK MAHINDRA BANK
A/c No	:	7111218829
IFSC Code	:	KKBK0007463
Branch Code	:	007463



చిల్డన్స్ ఎడ్యూకేషన్ల్ అకాడమీ

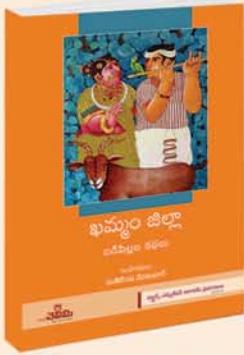
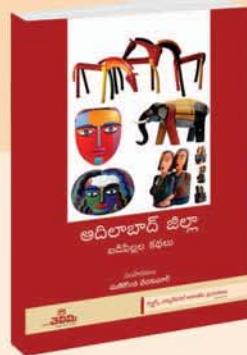
హైదరాబాద్ (Regd. 720/1982)



బాలచెలిమి

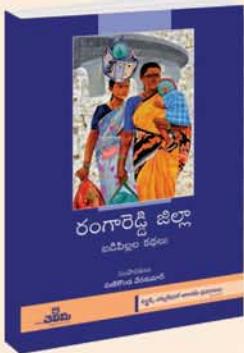
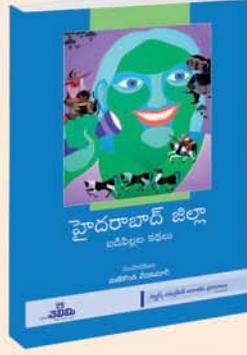
పిల్లల వికాస పత్రిక

తెలంగాణ బడి పిల్లల కథలు



పిల్లలకు అత్యంత ఆనందానిచేచి ఆట బొమ్మలు, కథల పుస్తకాలే. పార్శ్వపుస్తకాలు అందించే జ్ఞానానికి సమాంతరంగా మరెంతో లోకజ్ఞానాన్ని అందించేది బాల సాహిత్యమే. పుస్తకాలు పిల్లల ఆలోచనా నైపుణ్యాలను పెంచుతాయి. వారి ఊహలకు ప్రాణం పోస్తాయి. వారిలో సృజనాత్మకతను పెంచుతాయి. చరిత్ర, సంస్కృతి, కళలు, సైన్స్, మానవ స్వభావాలు, జంతు స్వభావాలు, ఆరోగ్య సంబంధిత అంశాలు - ఒకపేమిటి ప్రాధమిక విజ్ఞానభాని బాలసాహిత్యం. పిల్లలలో నైతికతను, అధ్యాత్మికతను, సక్రమమైన ప్రవర్తనను, మంచి చెడుల అవగాహనను పెంచే బాధ్యతను బాల సాహిత్యమే నెరవేర్పగలదు.

ఇవి అచ్చంగా మన పిల్లలు రాసిన కథలు, స్వచ్ఛమైన కథలు. ‘చిల్డన్స్ ఎడ్యూకేషన్ల్ అకాడమీ’ తెలంగాణలోని ఉమ్మడి 10 జిల్లాల “బడి పిల్లల కథలు” సంకలనాలుగా అందమైన బొమ్మలతో వెలువరించింది.



10 పుస్తకాల సెట్ ధర రూ. 330 • తగింపు ధర రూ. 300

ప్రతులకు

అన్ని ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలు.

మరియు

‘భూపతి సదన్’ 3-6-716,

ష్టైట్ నెం. 12,

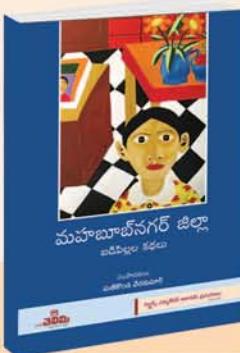
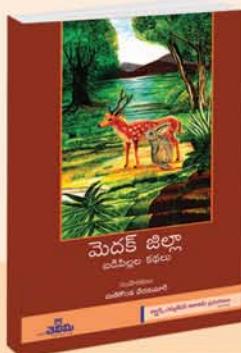
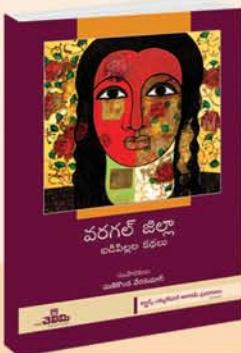
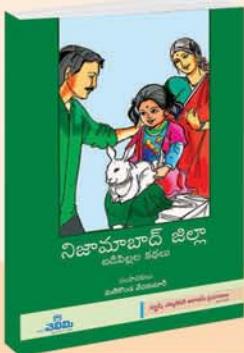
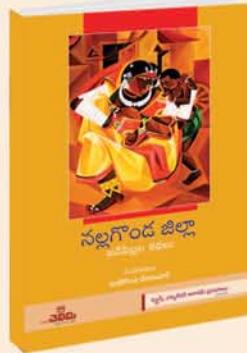
హిమాయత్నగర్,

హైదరాబాద్-500029

ఫోన్ : 9030 6262 88

email: edit.chelimi@gmail.com

website : www.balachelimi.com



చిల్డన్స్ ఎడ్యూకేషన్ల్ అకాడమీ ప్రచురించిన ఇతర పుస్తకాలు

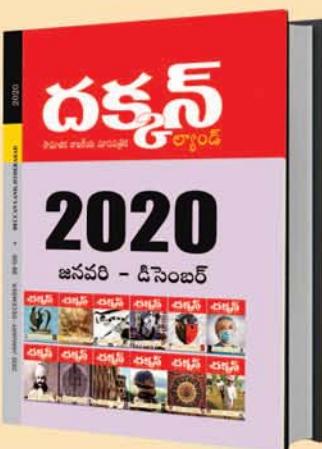
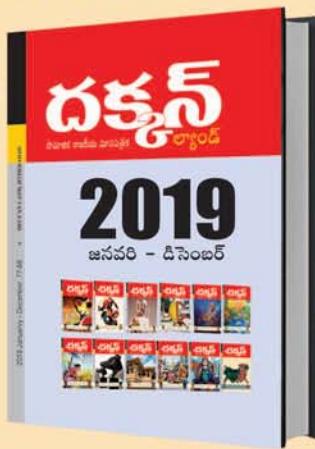
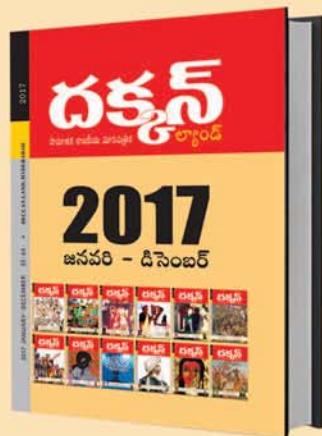


దక්න ఎనిమిచి సంవత్సరాల ప్రస్తావం...



తెలంగాణ ఉద్యమ కాలంలో ఆవిర్భవించిన 'దక්న్ల్యాండ్' మాసపత్రిక 2020 డిసెంబర్ సంఖికతలో 100 నెలలు పూర్తి చేసుకుంచి, ఈ ఎనిమిచి సంవత్సరాల కాలంలో తెలంగాణ భావజాలాన్ని వ్యాప్తిచేసి, పునర్వ్యాప్తి అవసరాన్ని చాటి చేప్పేందుకు 'దక්న్ల్యాండ్' క్యాష్ చేసింది. ఇప్పటి వరకు వెలువుపై సంఖికలను 12 నెలలకు ఒక సంపుటిగా (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020) రూపొందించి పొరకుల కీర్తిక మేరకు అందిస్తున్నాం.

భావిష్యత్తులో వచ్చే సంభికలను కూడా ఇదేవిధంగా తీసుకుపస్తుచుని తెలియజేస్తున్నాం. ఆస్తికలవారు ఒక్కి సంపుటిలో రూ.400/-లకు పొందవచ్చు (ప్రార్థీ వార్తలు అదనం). కుటుంబాన్ని ఆమోదం పొందిన 'దక්న్ల్యాండ్' మాసపత్రిక పట్ట చూపుతున్న ఆదరణకు ధన్యవాదాలు.



సంకలనాలు పాందేందుకు మూలిరునామా:

ఎదింర్, దక්న్ల్యాండ్
3-6-712/2, స్టోర్ నె.12,
హైమాయిల్ లీఫర్,
ప్రారంబాదు-500029, తెలంగాణ
మొబైల్: 9030626288

Email: desk.deccan@gmail.com
Website: www.deccanland.com



అంద్రూల్ రాధా చెళ్లంతుకోసం:

NAME : DECCAN LAND
BANK : KOTAKMAHINDRABANK
ACCOUNT NO : 7111218829
IFSC CODE : KKBK0000555
BANK CODE : 000555
MICR CODE : 500485007